

Notulen

*van het verhandelde in de vergadering
van Provinciale Staten van Utrecht*

gehouden op 27 juni 2005

Naamlijst

van de leden van Provinciale Staten van Utrecht

Vergadering 27 juni 2005

---

mr. B. Staal, *voorzitter*

L.C.A.W. Graafhuis, *griffier*

R. van Benthem, Zeist

dr. R. Bisschop, Veenendaal

drs. R.P.F. Bijkerk, Veenendaal

A.J. van Bokkem, Amersfoort

drs. W.J. Bos, Oud Zuilen

mevr. ir. S. van Bruggen, Amersfoort

ir. D.J. van den Burg, Utrecht

J.L.M.M. Damen, Leersum

mevr. drs. M.C. Das, Utrecht

mevr. drs. A.J. Dekker, Odijk

mevr. L.C. Dekkers-Raadsen, Harmelen

drs. A.J. Ditewig, Bilthoven

mevr. A.J.M. van Dongen, Woerden

mevr. P. Doornenbal-van der Vlist, Lopik

mevr. mr. K.J. Fokker, Driebergen

drs. J.H. Gaaikema, Mijdrecht

M. van de Groep, Bunschoten

H. Hooijer, Amersfoort

E. Jongsma, Kamerik

mevr. A. Jonkers-Cornelisse, Eemnes

mevr. I. van de Kamp, Amersfoort

mevr. G.B. van Keulen-Saenger, Tull en 't Waal

F. Killi, Amersfoort

S.J. Klarenbeek, Soesterberg

H.R.A.L. Klein Kranenburg, Hagestein

J.F.M. Kloppenborg, Utrecht

M. van der Kolk, Utrecht

J. Konijnenbelt, Leusden

drs. J.A.J. Konings, Vleuten

mevr. J.C. Kramer, Bunschoten

C.J. van Kranenburg, Driebergen

mevr. D. Lamers-Tiecken, Nieuwegein

M.F. van Leeuwen, Maartensdijk

dr. B. Levering, Montfoort

mr. A.G. van Malenstein, Maarn

drs. A. Najib, Utrecht

mevr. H. Nap, Veenendaal

W. de Niet, Zeist

drs. B. Nugteren, Utrecht

mevr. S.D. Oosterhuis, Leusden

mevr. drs. ing. I.L. Oostlander, Amersfoort

drs. J.H.A. van Oostrum, Houten

drs. J.Ph. Overbeek, Utrecht

mevr. P. Pieper-Hagen, Mijdrecht

drs. W.M. van der Poel, Loenen aan de Vecht

P.C. Pollmann, Doorn

G.M. Putters, Soestdijk

E.M.M. Rateland, Woerden

mevr. A.H. Raven, Utrecht

mr. J.G.M. Reerink, Zeist

mr. drs. F.Th.M. Rohof, Utrecht

drs. T.G.P.M. Ruijs, Zeist

J.L.N. Schreurs, Utrecht

P.Seldenrijk, Eemnes

mr. J.J.J. Streefland, Utrecht

S.D. Swane, Maarssen

mevr. ir. A.A. Swets, Utrecht

drs. R. Vis, Amersfoort

mevr. J. Vonk-Vedder, Abcoude

F.J. Vos, Werkhoven

R.E. de Vries, Utrecht

L de Vries, Harmelen

ir. B.A. Witteman, Kockengen

Bladwijzer

op de notulen van Provinciale Staten van Utrecht

Vergadering 27 juni 2005

Onderwerp	Bladzijde	Nummer
BESTUUR EN MIDDELEN		
Voorstel van Gedeputeerde Staten van 26 april 2005, dienst/sector CS, nummer PS2005BEM19, tot vaststelling van de jaarrekening en afrekenvoorstel 2004. Daartoe besloten	23 t/m 29	PS2005BEM19
Voorstel van Gedeputeerde Staten van 26 april 2005, dienst/sector BMS, nummer PS2005BEM21, inzake de jaarrekening 2004 en begroting 2006 Regio Randstad. Daartoe besloten	29 t/m 36	PS2005BEM21
Motie 1, ingediend door de fracties van CDA, PvdA, GL en VVD inzake verwerpen van de begroting 2006 van de Regio Randstad. .... De motie is aanvaard.	30 36	
Motie 2, ingediend door de fractie van de SP, inzake heroverweging van de positie binnen het bestuur van de Regio Randstad. .... De motie is ingetrokken.	32 36	
Voorstel van Gedeputeerde Staten van 26 april 2005, dienst/sector CS, nummer PS2005BEM20, inzake de Nota herijking reserves en voorzieningen. Daartoe besloten	36	PS2005BEM20
Voorstel van Gedeputeerde Staten van 27 juni 2005, dienst/sector CS, nummer PS2005BEM22, tot wijziging van de Verordening Burgerinitiatief Provincie Utrecht. Daartoe besloten	36	PS2005BEM22
Voorstel van Gedeputeerde Staten van 27 juni 2005, dienst/sector SGU, nummer PS2005BEM28, inzake Evaluatie Dualisme. Daartoe besloten	36 t/m 47	PS2005BEM28

Onderwerp	Bladzijde	Nummer
Voorstel van Gedeputeerde Staten van 22 juni 2005, dienst/sector Statengriffie, nummer PS2005BEM30, inzake de zienswijze ontwerpprogrammabegroting 2005 en meerjarenraming vanaf 2006 van de Randstedelijke Rekenkamer. Daartoe besloten	56	PS2005BEM30
Voorstel van Gedeputeerde Staten van 26 april 2005, dienst/sector CS, nummer PS2005BEM14, inzake het bezwaar van het Comité Herindeling Nee! Daartoe besloten	56 t/m 57	PS2005BEM14
Voorstel van Gedeputeerde Staten van 26 april 2005, dienst/sector CS, nummer PS2005BEM15, inzake het bezwaar van mevrouw Hoegen Dijkhof-Wijnands. Daartoe besloten	57	PS2005BEM15
Voorstel van Gedeputeerde Staten van 17 mei 2005, dienst/sector Kabinet, CS, PPD, ECC, nummer PS2005BEM24, inzake het jaarverslag Provincie Utrecht 2004. Daartoe besloten	57	PS2005BEM24
Voorstel van Gedeputeerde Staten van 26 april 2005, dienst/sector CS, nummer PS2005BEM09, inzake de 2e begrotingswijziging 2005. Daartoe besloten	57	PS2005BEM09
Voorstel van Gedeputeerde Staten van 24 mei 2005, dienst/sector CS, nummer PS2005BEM17, inzake de 3e begrotingswijziging 2005. Daartoe besloten	57	PS2005BEM17
RUIMTE EN GROEN		
Voorstel van Gedeputeerde Staten van 26 april 2005, dienst/sector REG/rso, nummer PS2005REG01, inzake Hart van de Heuvelrug: clusterovereenkomsten Zeist Zorgpilot en Soest 1. Daartoe besloten	47 t/m 56	PS2005REG01
STATEN (provinciale)		
Voorstel van Gedeputeerde Staten van 27 juni 2005, dienst/sector SGU, nummer PS2005BEM27, tot eervol ontslag van de heer drs. W.L.F. van Herwijnen als Statengriffier. Daartoe besloten	13	PS2005BEM27

Onderwerp	Bladzijde	Nummer
Voorstel van Gedeputeerde Staten van 27 juni 2005, dienst/sector SGU, nummer PS2005BEM29, inzake de benoeming van de heer L.C.A.W. Graafhuis als Statengriffier. Daartoe besloten	13 t/m 14	PS2005BEM29
Afscheid van het Statenlid de heer B. de Vogel.....	14 t/m 15	
Onderzoek geloofsbrieven van de heer ir. D.J. van den Burg.	15 t/m 16	
Beëdiging van het Statenlid de heer ir. D.J. van den Burg...	16	
Ingekomen stukken.....	16 t/m 17	
Vragenhalvuurtje	17 t/m 23	
WATER EN MILIEU		
Voorstel van Gedeputeerde Staten van 31 mei 2005, dienst/sector WEM/Water, nummer PS2005WEM03, inzake wijziging Beheersregeling Amstel. Daartoe besloten	57	PS2005WEM03
ZORG, CULTUUR EN WELZIJN		
Voorstel van Gedeputeerde Staten van 12 april 2005, dienst/sector PSD/A2010, nummer PS2005ZCW02, inzake de oprichting van de Stichting Vrede van Utrecht. Dit voorstel is van de agenda afgevoerd.....	57	PS2005ZCW02
Voorstel van Gedeputeerde Staten van 24 mei 2005, dienst/sector MEC, nummer PS2005ZCW03, inzake middelentoe-wijziging 2005 Sociale Agenda in Uitvoering op hoofdlijnen. Daartoe besloten	57	PS2005ZCW03
Voorstel van Gedeputeerde Staten van 26 april 2005, dienst/sector R&G/RLU, nummer PS2005ZCW04, inzake de bestuursovereenkomst Nieuwe Hollandse Waterlinie. Daartoe besloten	57	PS2005ZCW04
Voorstel van Gedeputeerde Staten van 24 mei 2005, dienst/sector MEC, nummer PS2005ZCW05, inzake projectvoor-stel domotica: Toekomst Thuis. Daartoe besloten	57	PS2005ZCW05

Presentielijst

Vergadering 27 juni 2005.

R. van Benthem, Zeist
dr. R. Bisschop, Veenendaal
drs. R.P.F. Bijkerk, Veenendaal
A.J. van Bokkem, Amersfoort
drs. W.J. Bos, Oud Zuilen
ir. D.J. van den Burg, Utrecht
mevr. drs. M.C. Das, Utrecht
mevr L.C. Dekkers-Raadsen, Harmelen
mevr. drs. A.J. Dekker, Odijk
drs. A.J. Ditewig, Bilthoven
mevr. A.J.M. van Dongen, Woerden
mevr. P. Doornenbal-van der Vlist, Lopik
mevr. mr. K.J. Fokker, Driebergen
drs. J.H. Gaaikema, Mijdrecht
M. van de Groep, Bunschoten
H. Hooijer, Amersfoort
mevr. A. Jonkers-Cornelisse, Eemnes
mevr. I. van de Kamp, Amersfoort
F. Killi, Amersfoort
S.J. Klarenbeek, Soesterberg
H.R.A.L. Klein Kranenburg, Hagestein
J.F.M. Kloppenborg, Utrecht
M. van der Kolk, Utrecht
J. Konijnenbelt, Leusden
drs. J.A.J. Konings, Vleuten
mevr. J.C. Kramer, Bunschoten
C.J. van Kranenburg, Driebergen
mevr. D. Lamers-Tiecken, Nieuwegein
M.F. van Leeuwen, Maartensdijk
dr. B. Levering, Montfoort
mr. A.G. van Malenstein, Maarn
drs. A. Najib, Utrecht
mevr. H. Nap, Veenendaal
W. de Niet, Zeist
drs. B. Nugteren, Utrecht
mevr. S.D. Oosterhuis, Leusden
mevr. drs. ing. I.L. Oostlander, Amersfoort
drs. J.H.A. van Oostrum, Houten
drs. J.Ph. Overbeek, Utrecht
drs. W.M. van der Poel, Loenen aan de Vecht
G.M. Putters, Soestdijk
E.M.M. Rateland, Woerden
mevr. A.H. Raven, Utrecht

mr. J.G.M. Reerink, Zeist
mr. drs. F.Th.M. Rohof, Utrecht
J.L.N. Schreurs, Utrecht
P.Seldenrijk, Eemnes
mr. J.J.J. Streefland, Utrecht
S.D. Swane, Maarssen
mevr. ir. A.A. Swets, Utrecht
drs. R. Vis, Amersfoort
F.J. Vos, Werkhoven
L de Vries, Harmelen
R.E. de Vries, Utrecht
ir. B.A. Witteman, Kockengen

Afwezig:

mevr. ir. S. van Bruggen, Amersfoort
J.L.M.M. Damen, Leersum
E. Jongsma, Kamerik
mevr. G.B. van Keulen-Saenger, Tull en 't Waal
mevr. P. Pieper-Hagen, Mijdrecht
P.C. Pollmann, Doorn
drs. T.G.P.M. Ruijs, Zeist
mevr. J. Vonk-Vedder, Abcoude

Leden van Gedeputeerde Staten

J.G.P. van Bergen, Wijk bij Duurstede
J. Binnekamp, IJsselstein
mr. J.H. Ekkers, Vianen
mevr. mr. J.G.J. Kamp, Breukelen
drs. J.P.J. Lokker, Soest
dr. G. Mik, Utrecht

- **Opening.**

De VOORZITTER: Staten van Utrecht, ik open uw vergadering. Ik was er niet van overtuigd dat een nieuwe griffier geen eed hoeft af te leggen. Dat is dan niet de eerste omissie die ik heb ontdekt in de wet, zo zei hij eigenwijs.

Er is bericht van verhindering van mevrouw Van Bruggen, mevrouw Van Keulen, mevrouw Pieper en mevrouw Vonk en de heren Damen, Jongsmas, Pollmann en Ruijs

PS2005BEM27

Eervol ontslag van de heer drs. W.L.F. van Herwijnen als Statengriffier.

De VOORZITTER: Niemand verlangt hierover het woord te voeren. Ik mag dan concluderen dat de Staten dit voorstel aanvaarden.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het voorstel.

PS2005BEM29

Benoeming van de heer L.C.A.W. Graafhuis als Statengriffier.

De VOORZITTER: Ik geef het woord aan de heer Bijkerk in zijn hoedanigheid van voorzitter van de selectiecommissie.

De heer BIJKERK: Mijnheer de Voorzitter! Ik was voorts ook voorzitter van de sollicitatiecommissie. De procedure was kort maar zorgvuldig. Wij hebben als fractievoorzitters eerst een profiel vastgesteld. Vervolgens is uit het fractievoorzittersconvent een selectiecommissie gekozen, bestaande uit mevrouw Raven, de heer Swane, de heer Van de Groep – die niet alleen fractievoorzitter is maar tevens voorzitter van de commissie Ruimte en Groen – en mijzelf. Wij hebben gesproken met mensen van de griffie en natuurlijk ook met de kandidaat voor deze functie. Het was een korte procedure, die in eerste instantie ook intern was. Natuurlijk werd eerst gekeken of er intern een geschikte kandidaat voor die functie kon worden gevonden. Die procedure leverde meteen al een zeer goede kandidaat op. Wij hebben hierover als fractievoorzitters ook onderling overleg gehad en met

u, voorzitter, als voorzitter van de Staten. Dat heeft geleid tot een unaniem en enthousiast oordeel.

Wij hebben een heel goed sollicitatiegesprek gevoerd met de beoogde Statengriffier. Daarbij is gebleken dat hij volledig voldoet aan het profiel. Wij zijn oprecht enthousiast over deze kandidaat in wie wij alle vertrouwen hebben. Namens de fractievoorzitters die er unaniem achter staan, draag ik de heer Graafhuis voor deze benoeming voor.

De VOORZITTER: Verlangt iemand hierover het woord? Dat is niet het geval, zo zie ik.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het voorstel.

De VOORZITTER: Ik verzoek de nestor de heer Graafhuis binnen te geleiden.

(De heer Graafhuis wordt binnengeleid.)

De VOORZITTER: Voordat de heer Graafhuis zijn plaats als Statengriffier inneemt, wil ik hem gaarne enige woorden toevoegen.

Mijnheer Graafhuis, zojuist heeft de voorzitter van de selectie- en sollicitatiecommissie van zijn bevindingen verslag gedaan. Ik durf daarbij te zeggen dat u zeer goed geïnformeerd bent – dat was u overigens altijd al in dit huis – en dat de uitslag u daarom niet geheel onbekend mag zijn. U bent met grote unanimité voorgedragen en zonder hoofdelijke stemming bent u thans benoemd tot griffier van de Staten van Utrecht. Ik feliciteer u van harte.

Dit is begrijpelijkerwijze een belangrijk moment voor u, maar ook voor de Staten van Utrecht. Juist in de afgelopen periode kun je veel nadenken, lezen en discussiëren over democratie en kun je vooral ook discussiëren over de vraag hoe het zit met de binnen- en buitenkant van democratie. Mij bekruipt wel eens het angstige vermoeden dat wij de buitenkant steeds meer oppoetsen en dat de binnenkant verpaupert – zo zei hij triest. Als je dat echter constateert, kan er ook wat aan gedaan worden. Dat kan en dat doen wij hier, in de Staten van Utrecht, in elk geval wel. Wij hebben ook de buitenkant die door het dualisme vernieuwd is, willen onderwerpen aan een onderzoek. In evaluatieve zin hebben wij ernaar gekeken en wij

zijn bereid om – dat zal vanmiddag aan de orde komen – de binnenkant van het dualisme er ook een te laten zijn waarvan wij straks kunnen zeggen dat het ons in de democratie verder heeft gebracht. Dat evaluatieve moment, dat zoeken naar de rol van de Staten is maar één aspect. Maar ook dat zoeken naar de verhouding tussen twee organisaties: griffie en ambtelijke organisatie, is zo'n aspect. Daarover worden in dat rapport rake dingen gezegd. Daarom juist, mijnheer Graafhuis, zie ik het belang van uw benoeming. Sowieso omdat wij een griffier moeten hebben, maar vooral ook omdat ik denk dat wij met uw benoeming een griffier hebben die Utrecht niet alleen door en door kent, maar die ook de geschiedenis en de bestuurlijke historie van Utrecht kent.

U hebt op talrijke plekken binnen de ambtelijke organisatie gefunctioneerd. Daarbij heeft u gedurende lange tijd een feeling weten op te bouwen voor het politieke werk, door vele Statenvergaderingen bij te wonen, door collegeleden te adviseren en door lastige dossiers langs lastige klippen te leiden. Recentelijk, en dat mag ook genoemd worden, heeft u als adjunct-griffier laten zien dat als Staten in een heel andere rol opereren jegens een gemeente – De Bilt in dit geval – veel van het succes van die rol afhankelijk is van de griffier.

Halverwege de eerste periode van het dualisme treedt u aan als griffier. Dat is een mooi moment om mee te helpen uit te bouwen wat wij reeds bereikt hebben en om zo bij de volgende Statenverkiezingen een situatie te hebben waarin wij dualisme zien als een vooruitgang. Graag zeg ik dat als voorzitter van de Staten bij gelegenheid van deze benoeming. Ik zeg dat ook omdat ik er graag in vertrouw dat wij daar eendrachtig in zullen samenwerken.

Ik verzoek u uw plaats in te nemen en ik verzoek de adjunct-griffier zijn stoel daartoe af te staan. Als u mij dat toestaat, brengt mij dat even bij het feit dat ik het zeer op prijs stel, het bewonder en zeer respecteer dat ook mevrouw Graafhuis hierbij aanwezig is. Ik wil dit graag ook vanaf deze plek gezegd hebben omdat de benoeming van uw man als griffier veel aandacht van hem vergt, terwijl hij eigenlijk thuis veel aandacht aan u zou moeten

geven. Mijn waardering dat u hierbij bent, succes en gezondheid toegewenst. Ik onderstreep dat met een bloemetje van de voorzitter. (Applaus)

Voor dit uitzonderlijke geval is nu het woord aan de griffier.

De heer GRAAFHUIS (griffier): Mijnheer de Voorzitter! Dank u wel.

Leden van Provinciale Staten, gaarne zeg ik u dank voor het in mij gestelde vertrouwen door uw besluit tot mijn benoeming van griffier der Staten. Ik zie uit naar een voortzetting van de samenwerking met u die, naar ik hoop, na vandaag door u van nieuwe accenten en prikkels zal worden voorzien in het kader van het debat over de evaluatie van het dualisme. Ik kan dat echter niet alleen. Ik voel mij evenwel gesterkt door het enthousiasme en de werklust die er inmiddels binnen de griffie bestaat. Wij staan met een deels ook tijdelijke bezetting klaar om u optimaal te faciliteren. Het is mijn ervaring dat de samenwerking met de voorzitter en de vice-voorzitter van de Staten essentieel is – 's morgens om half negen treffen wij elkaar altijd telefonisch – en die met de fractievoorzitters. Samen met hen wil ik de uitdaging van het dualisme graag nieuwe impulsen geven. Ik wens u en in alle bescheidenheid mijzelf, vele inhoudsvolle en duale vergaderingen toe. Graag voeg ik daar mijn persoonlijk adagium aan toe toen ik zelf actief was in de politiek. Het debat is een politiek-inhoudelijke confrontatie met behoud van de persoonlijke relatie.

Tot slot Herman Sietsma. Wij hebben het er al meer dan eens over gehad, maar ik bedank je nu ook in het openbaar oprecht voor het wijzen van de richting in mijn carrière.

Leden van Provinciale Staten, vergun mij ter afsluiting tevens iets persoonlijks te zeggen. Annet, ik vind het geweldig dat jij er bent. (Applaus)

Afscheid van het Statenlid de heer B. de Vogel.

De VOORZITTER: Staten van Utrecht, geachte mijnheer De Vogel, toen ik daarnet sprak over het vernieuwen van de democratie en het daarbij had over de binnenkant en de buitenkant, heb ik daarbij nog niet een derde vorm van vernieuwing

genoemd, namelijk het regelmatige vertrek van Statenleden. Ik heb dat echter niet gedaan en ik zal dat ook nu niet doen omdat dit niet zo mag zijn. Sterker nog: eerlijkheid gebiedt te zeggen dat tussentijds vertrek altijd jammer is. Ik behoor overigens zelf niet tot degenen die vinden dat dit een doodzonde is; vertrekken hoort nu eenmaal bij de arbeidsmobiliteit, ook binnen de politiek. Soms kan dat echter wel wat oplopen wat de aantallen betreft en soms ook niet. Het is echter altijd jammer als een Statenlid tussentijds vertrekt. Zeker als er een Statenlid vertrekt dat hier met ervaring naartoe is gekomen. U hebt als gemeenteraadslid en wethouder veel ervaring meegebracht. Dat is te merken geweest. U bent een gewaardeerd Statenlid. Niet alleen omdat u een Statenlid bent, maar ook omdat u met uw ervaring ervoor hebt kunnen zorgen dat u een belangrijke bijdrage hebt geleverd aan verschillende onderwerpen in deze Statenvergaderingen. Met name heeft de commissie Ruimte en Groen kunnen profiteren van uw inbreng. Zoals gezegd, u bent al zo lang bij de politiek betrokken dat dit ook Hare Majesteit heeft behaagd. En twee keer behagen doet zij niet snel, dat zeg ik er wel bij. U hebt al twaalf jaar in de gemeentepolitiek doorgebracht voordat u in de Staten kwam. Die gemeentelijke politiek heeft u ervaring opgeleverd om in deze Staten uw bijdrage te leveren. Dat hebt u gedaan als een goedlachs Statenlid, maar ook als een serieus Statenlid. U hebt met verve uw fractie en ook uw politieke richting vertegenwoordigd. Voorts wordt u toch ook gezien als een van de trekkers van het vorig jaar afgeronde streekplan. Onze dank daarvoor.

U beëindigt uw politieke werkzaamheden omdat uw werkzaamheden in uw hoofdfunctie als make-laar uw aandacht opeisen in deze tijd van teruglopende economie. Daarbij kan een loopbaan ook nog wel eens een soort renbaan worden. Het is dan begrijpelijk dat u prioriteiten moet stellen. Dat is een afweging die u maakt en die wij te respecteren hebben. Wij betreuren dat u met uw ervaring de Staten verlaat, maar wij houden er een burger aan over met politieke ervaring. Misschien is dat wel de beste bijdrage aan de democratie. Laten wij het daar maar op houden. Ik onderstreep graag uw vertrek met het geven van het gebruikelijke cadeau: de roemer en de oorkonde.

Ik dank u nogmaals voor wat u als Statenlid hebt gedaan. Dank u zeer. (Applaus)

De heer DE VOGEL: Mijnheer de Voorzitter! Ik dank u voor uw aardige woorden. Even beekroop mij het gevoel van heb-ik-zoveel-gedaan.

Graag geef ik nog een toelichting op mijn vertrek uit de Staten. Wat u daarover heeft gezegd, is zeker juist. Ik heb echter moeten besluiten het lidmaatschap van Provinciale Staten te beëindigen. In mijzelf kijkend, heb ik dat op een gegeven moment gedaan. Naast wat u erover heeft gezegd, is de reden dat ik eigenaar van een bedrijf ben dat zich niet alleen met makelaardij bezighoudt, maar veelal ook met projectontwikkeling. Makelaars worden op dat gebied immers steeds actiever. Juist vanwege dat element van mijn actief zijn is er een spanningsveld ontstaan tussen de wereld buiten deze zaal en die daarbinnen. Bij voortdurende wordt er toch een zekere druk op mij gelegd in de combinatie make-laar – projectontwikkelaar enerzijds en Statenlid anderzijds. Van tijd tot tijd heb ik de randen van mijn bestaan in het werkzame leven gevoeld en op een goed moment heb ik bedacht dat dit niet kan en dat ik weg moet. Er zou immers een moment kunnen komen dat ik spijt krijg van iets waarvan ik nooit spijt zou kunnen en willen hebben. Dat element hoort nog bij uw uitleg, voorzitter. Dat heeft mij de laatste maanden sterk beziggehouden. In de lokale politiek heb je dat probleem niet als je in die gemeenschap maatschappelijk niet actief bent. Als je echter in de provinciale politiek actief bent, dan weten de mensen, die overigens ook nog mijn opdrachtgevers zijn, mij te vinden en dat veroorzaakt die spanning.

In de Staten ben ik niet zo naar voren getreden – misschien denkt men dat ik bescheiden ben, maar dat ben ik absoluut niet. Maar ach, een talentvolle VVD-fractie laat van tijd tot tijd toch hier en daar dames en heren optreden, dat komt dus wel goed. Ik dank u, Statenleden, dat ik in uw midden mocht zijn en ik wens u succes toe bij uw belangrijke werk. Het is jammer dat ik vertrek, maar er staat een nieuw lid te trappelen, jong en enthousiast. (Applaus)

De VOORZITTER: Dank u wel, het ga u goed.

Onderzoek geloofsbrieven van de heer ir. D.J. van den Burg.

De VOORZITTER: Het woord is aan de voorzitter van de commissie voor de geloofsbrieven, mevrouw Raven.

Mevrouw RAVEN: Mijnheer de Voorzitter! De commissie heeft de geloofsbrieven onderzocht en in orde bevonden. Zij stelt voor om tot benoeming over te gaan.

De VOORZITTER: Verlangt een van de leden het woord over dit onderwerp? Dat is niet het geval. Dan concludeer ik dat de heer Van den Burg daarmee benoemd is tot lid van de Staten van Utrecht. Ik verzoek de griffier en de nestor hem binnen te geleiden.

(De heer Van den Burg wordt binnengeleid.)

Beëdiging van het Statenlid de heer ir. D.J. van den Burg.

De VOORZITTER: Mijnheer Van den Burg, ik verzoek u te gaan staan. Ik ga over tot het voorlezen van de tekst voor het afleggen van de eed door het nieuwe Statenlid.

‘Ik zweer dat ik om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.

Ik zweer dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik zweer dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van het provinciaal bestuur naar eer en geweten zal vervullen.’

De heer VAN DEN BURG: Zo waarlijk helpe mij God Almachtig.

De VOORZITTER: Dan mag ik u als eerste feliciteren. Dat doet mij vreugde. Ik heb vanmiddag al een paar dingen over democratie gezegd. Ik zal er dus niet meer al te veel over zeggen. Bovendien moet een beginnend Statenlid niet te veel lastiggevallen worden met beschouwingen. Nieuwe Statenleden moeten ons, Provinciale Staten, lastigvallen want dat zijn immers verse burgers. Dat kan niet meer van iedereen hier

gezegd worden. Daarop zit al of niet het vuiltje van de politiek. U, mijnheer Van den Burg, bent een geheel verse burger. Ik hoop dat dit binnen afzienbare tijd binnen de Staten van Utrecht te merken is. Welkom. (Applaus)

Ik schors de vergadering voor een kwartier.

(Schorsing van 14.34 uur tot 14.55 uur.)

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering. Allereerst wens ik u, Statenleden, een goed vervolg toe voor de tweede periode van uw zittingsperiode. Afgelopen vrijdag hebben wij dat al even met het glas in de hand mogen doen. Ingrid en ik hebben er zeer van genoten en u ook. Het is goed om dit moment te markeren. Na afloop van deze vergadering – er staat overigens nog wel wat op de agenda – zullen wij met reces kunnen gaan, in de wetenschap dat wij de eerste twee jaar van het dualisme goed zijn begonnen. Met de evaluatie in handen kunnen wij straks nieuwe plannen maken. Dat voorspelt genoeg goeds.

Tot de vertrokken griffier, de heer Van Herwijnen, zeg ik dat wij hem zeer waarderen voor de manier waarop wij de vervolgstap hebben kunnen maken. U, mijnheer Van Herwijnen, bent korter griffier van de Staten geweest dan wij verwacht hadden. Dat zijn dingen die zo kunnen lopen. Respect kunnen wij hebben voor de mensen die dat op een goede manier onder ogen kunnen zien. Wij hebben dat mogen onderstrepen met een bos bloemen. Wij danken u voor wat u ook in de ontwikkeling van het dualisme hebt gedaan. Ik wens u graag toe dat u op een andere plek bij de provincie evenzeer een bijdrage kunt leveren aan dat wat ons allen bezighoudt: het wel en wee van de provincie Utrecht. Nogmaals bedankt. (Applaus)

Ingekomen stukken.

1. Brief van ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties te Den Haag d.d. 2 mei 2005 betreffende evaluatie provinciale dualisering
2. Brief van G.J. Wagenvoort te Heerde d.d. 2 mei 2005 betreffende uitvoering vuurwerkbesluit één groot drama

3. Brief van Dr. Henri van der Hoeven Stichting te Utrecht d.d. 2 mei 2005 betreffende het Jaarverslag 2004
4. Brief van Stichting Wandelplatform-LAW te Amersfoort d.d. 13 mei 2005 betreffende Recreatie & Overwegen
5. Brief van Stichting Heiligenbergerbeekdal te Amersfoort d.d. 23 mei 2005 betreffende verzoek om 7 miljoen euro te bestemmen voor uniek park
6. Brief van Bestuur Regio Utrecht te Utrecht d.d. 18 mei 2005 betreffende "tien jaar samen werken aan een krachtige regio"
7. Brief van Raad Landelijk Gebied te Amersfoort d.d. 31 mei 2005 betreffende jaarverslag 2004 en werkprogramma 2005
8. Brief van drs. P.G. Dekker te Oosterbeek d.d. 6 juni 2005 betreffende commissie Geelhoed
9. B-stuk van mevr. G. Lancee d.d. 17 mei 2005 betreffende treasury-rapportage (jan.-maart 2005)

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig de voorgestelde wijzen van afdoening.

Vragenhalftuurtje

De VOORZITTER: Het woord is aan de heer Swane.

De heer SWANE: Mijnheer de Voorzitter! Met verbazing volgt onze fractie het dossier bestuurlijke organisatie en meer specifiek de communicatie van het college hieromtrent. De gang van zaken rond het WGR+-dossier ligt onze fractie nog vers in het geheugen. Zonder de mening van Provinciale Staten te onderzoeken c.q. te vragen, heeft het college een standpunt ingenomen binnen het Interprovinciaal Overleg (IPO). Toen dit dossier op een later tijdstip in de Staten aan de orde kwam, bleek dat de leden van Provinciale Staten uw eerder ingenomen standpunt niet deelden. Zonder verder op de details in te gaan, moet geconstateerd worden dat wat ons betreft uit deze gang van zaken de conclusie getrokken zou moeten worden dat het zeer aanbevelenswaardig is respect te tonen voor Provinciale Staten door dit kaderstellend en besluitvormend orgaan in dezen vooraf te consulteren over zijn opvattingen omtrent het onderwerp bestuurlijke organisatie.

Met de nodige scepsis nam onze fractie in de voorjaarsnota 2005 dan ook kennis van het collegestandpunt over het rapport Geelhoed. Nog afgezien van het gebrek aan enig overleg met de Staten hieromtrent, was de timing van het collegestandpunt naar onze mening ontijdig en onverstandig. De laatste maanden wordt onze fractie bij voortduring geconfronteerd met meningen van het college, dan wel met meningen van individuele collegeleden en ambtenaren over dit onderwerp. Zoals met toespraken, interviews en artikelen in de Staatscourant. Wij doelen hier vooral op publicaties en uitspraken inzake de bestuurlijke schaal van provincies en de al dan niet in de nabije toekomst gewenste schaal van gemeenten binnen onze provincie. Zulks leidt naar onze mening tot bestuurlijke onrust en onduidelijkheid over de uiteindelijke koers van onze provincie, ook voor wat onze positionering betreft in onze externe omgeving zoals het BRU, het IPO, Randstad en BZK. Immers, uiteindelijk bepalen de Staten de koers in dezen en niet het college van GS.

Teneinde een zo efficiënt en doelmatig mogelijk beleid op het gebied van bestuurlijke organisatie te kunnen voeren, is het wat de VVD-fractie betreft noodzakelijk dat er eerst met Provinciale Staten een koers wordt uitgezet alvorens er naar derden standpunten worden vertolkt. Dit steekt des te meer omdat uiteindelijk helderheid vooraf de beste garanties geeft voor een optimaal resultaat. Dat is reden om de volgende vragen aan u te stellen:

1. Bent u met de VVD van mening dat aan de kaderstellende, besluitvormende rol van Provinciale Staten over dit onderwerp geen recht wordt gedaan als er zonder consultatie vooraf van dezelfde Staten standpunten naar buiten worden geformuleerd?
2. Bent u met de VVD van mening dat het verstandig is en dat het voorts recht doet aan de positie van Provinciale Staten dat door het college van GS en zijn ambtenaren grote terughoudendheid in acht wordt genomen met betrekking tot uitspraken en publicaties hieromtrent zonder eerst de mening van de Staten te kennen?
3. Is het college bereid om tot het moment van een richtinggevend besluit van de Staten inzake de door hen gewenste bestuurlijke organisatie en de aanpak daarvan met de uiterste terug-

houdendheid in de openbare communicatie te opereren?

De VOORZITTER: Het woord is aan gedeputeerde Lokker.

De heer LOKKER (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Op de eerste vraag of het college van mening is dat dit onderwerp geen recht wordt gedaan als er zonder consultatie vooraf van de Staten standpunten naar buiten worden geformuleerd, meld ik het volgende.

Laat ik volstrekt duidelijk zijn. Het college is voor zo duidelijk mogelijke kaders vanuit Provinciale Staten over het thema bestuurlijke organisatie. Overigens niet alleen daarover, maar over elk belangrijk onderwerp. Het ontbreken van deze kaders behoeft echter niet te leiden tot een volkomen stilzwijgen vanuit het college van Gedeputeerde Staten. Vooral als er discussies in een breder verband, bijvoorbeeld met andere provincies, plaatsvinden, kan het wenselijk zijn dat er vanuit het college aan die discussies wordt deelgenomen zoals dat onder andere is gebeurd tijdens het congres over de Hollandwet van de vereniging Deltametropool. Daarbij heeft gedeputeerde Ekkers namens het college een standpunt ingenomen. Het college onderschrijft dat communicatie vooraf met Provinciale Staten wenselijk is. Dat geldt vooral voor de definitieve standpuntbepaling door de provincie Utrecht. Ten aanzien van een definitieve standpuntbepaling hebben Provinciale Staten altijd het laatste woord. Gedurende de discussie met de bestuurlijke partners is door het college van GS altijd een bestuurlijk standpunt ingenomen onder voorbehoud van goedkeuring van Provinciale Staten.

Ten tweede wordt gevraagd of het college met de VVD-fractie van mening is dat het verstandig is, en of het voorts recht doet aan de positie van Provinciale Staten, dat door het college van GS en zijn ambtenaren grote terughoudendheid in acht wordt genomen met betrekking tot uitspraken en publicaties hieromtrent, zonder eerst de mening van de Staten te kennen. Daarover meld ik het volgende.

Ten aanzien van deze vraag dient volgens het college onderscheid gemaakt te worden tussen de landelijke, bestuurskundige discussies over

het thema bestuurlijke organisatie en de keuze anderzijds in concrete bestuurlijke vraagstukken van de provincie Utrecht. Voor dat laatste geldt dat het voor die vraagstukken absoluut wenselijk en noodzakelijk is dat het college de mening van Provinciale Staten vooraf kent. Zolang die mening echter nog niet is bepaald, zal aan standpuntbepaling door GS het voorbehoud worden verbonden dat het eindoordeel altijd aan Provinciale Staten is. Om die reden is het college met Provinciale Staten de discussie gestart over de bestuurlijke organisatie. In drie achtereenvolgende bijeenkomsten hebben PS en GS met elkaar gesproken over de gewenste bestuurlijke organisatie. Dat betreft een discussie over alle schaalniveaus van de bestuurlijke organisatie: gemeenten, regio en provincie.

Na de laatste discussie van 20 juni jongstleden hebben Provinciale Staten het college opdracht gegeven in september op basis van de uitspraken van de Staten een strategisch document voor te bereiden en dat in de commissie BEM voor te leggen. Daarmee worden de Staten in de gelegenheid gesteld om ten aanzien van de bestuurlijke organisatie uitspraken te doen die richtinggevend zullen zijn voor het college voor het doen van nadere voorstellen. Daarmee wordt volgens het college ook recht gedaan aan wat in de inleiding tot de vraagstelling is verwoord: vooraf helderheid verkrijgen over de bestuurlijke koers.

Ten derde wordt gevraagd of het college bereid is om op het moment van een richtinggevend besluit van de Staten over de door de Staten gewenste bestuurlijke organisatie en de aanpak daarvan met de uiterste terughoudendheid in de openbare communicatie te opereren. Ja, dat is helder. Waar het de concrete bestuurlijke vraagstukken in de provincie Utrecht betreft, is het college nadrukkelijk van mening dat zijn uitspraken gebaseerd dienen te zijn op de kaders en besluiten van Provinciale Staten, dan wel dat daarover expliciet het voorbehoud wordt gemaakt dat standpuntbepaling door Provinciale Staten nog moet plaatsvinden. Het is voor het college volstrekt helder dat het primaat inzake de bestuurlijke organisatie en uitspraken daarover bij Provinciale Staten ligt en daar ook zal blijven liggen.

Ik zie er met de Staten naar uit om in september die discussie te voeren over de drie schaalniveaus

die richting zullen geven aan concrete voorstellen van het college aan de Staten waarna concreet een besluit kan worden genomen over de onderscheiden dossiers.

De VOORZITTER: Heeft de heer Swane behoefte aan een tweede termijn?

De heer SWANE: Mijnheer de Voorzitter! Het college maakt een verschil tussen concrete Utrechtse discussies en landelijke vraagstukken. Ten tweede antwoordt het college dat het ontbreken van kaders nog niet wil zeggen dat er verder niet over gesproken mag worden.

Als wij het hebben over het ontbreken van kaders dan stelt de VVD niet voor niets dat wij verrast zijn. Wij worden dus verrast door discussies die het college aangaat en door stellingen die het college waar dan ook – wij weten allemaal waar dat is – naar voren zou kunnen brengen. Als het college dan weet dat het college dat soort standpunten naar voren gaat brengen, dan vragen wij ons echt in gemoede af waarom het college niet met de Staten heeft gesproken over wat het standpunt van de Staten zou kunnen zijn. Het is dus niet iets waarbij het college kan stellen dat de Staten nog geen kaders hebben gesteld en dat het college dus zijn gang kan gaan. In het kader van het dualisme en de actieve informatieplicht en in het kader van het respectvol omgaan met de Staten zou het college de Staten ook kunnen melden voornemens te zijn die discussie te starten en de Staten daarbij te vragen wat die daarvan vinden. Op dat punt blijken wij van mening te verschillen met het college. Wij vinden het in elk geval ongewenst – dat is ook de essentie van onze vragen.

Op het moment waarop er gesproken wordt over bestuurlijke organisatie is dat een buitengewoon tere zaak. Ten eerste, manoeuvrerend naar mede-overheden – BZK. BRU enzovoort – en anderzijds naar de bevolking, bijvoorbeeld bij gemeentelijke herindelingen. Men maakt het onderscheid niet dat een lid van GS of PS iets zegt. Nee, ‘de provincie’ zegt dat. Juist in de bestuurlijke organisatie is het wat ons betreft hoogst noodzakelijk dat die provincie met één mond praat en in één richting zit.

De gedeputeerde heeft volkomen gelijk als hij opmerkt dat wij onlangs die discussie zijn gestart. Wij hebben er dan ook veel waardering voor dat die

initiatieven zijn genomen en dat er in die openheid daarover is gesproken. Zo moet dat ook en daar zijn wij ook blij mee. Blijft over dat wij van mening blijven, ook na het antwoord van de gedeputeerde, dat het van belang is dat het college van GS met één mond spreekt, gehoord de Staten en gelet op de teerheid van dit soort discussies.

De heer LEVERING: Mijnheer de Voorzitter! Ik wil de heer Swane graag een paar vragen stellen. Ik ben ook zeer geïnteresseerd in de antwoorden van het college op de vragen van de heer Swane. Wij evalueren vandaag de invoering van de dualisering. In zekere zin is dit een soort ‘proof of the pudding is in the eating’ vooraf. Daarbij gaat het vooral om de verhouding tussen Staten en college. Ik wil toch enkele extra vragen stellen om te horen of wij als Staten hierover op dezelfde manier denken. In de eerste plaats wil ik weten waarom de heer Swane nu met zijn vragen komt. Dit is de laatste vergadering voor de vakantie. Van ons college ben ik niet gewend dat men vanuit Zürich of een andere buitenplaats veel gaat roepen over dit onderwerp. Dus als de heer Swane even tot september had gewacht met het stellen van zijn vragen dan hadden wij gewoon met dit onderwerp kunnen verder gaan. Ik vind dat goedkoop, maar zo wil ik het niet noemen.

De heer SWANE: Mijnheer de Voorzitter! Maar wat bedoelt de heer Levering nu eigenlijk? Het is altijd handig te weten wat iemand met zijn opmerkingen bedoelt. Ik begrijp hem nu niet.

De heer LEVERING: Mijnheer de Voorzitter! De heer Swane stelt met zijn vragen dit onderwerp aan de orde. De gedeputeerde heeft gezegd dat daarvoor een traject is uitgezet. Al eerder hebben de Staten het college op de huid gezeten over dit onderwerp. In september praten wij daar verder over. Dan komt het college met zijn standpunt. Ik heb geen enkele verwachting dat het college in de tussentijd nog over dit onderwerp zal spreken. Ik vraag de heer Swane daarom of hij dit onderwerp op een bepaald punt aan de orde wil stellen of in algemene zin.

De heer SWANE: Mijnheer de Voorzitter! Ik stel dit onderwerp op dit punt namens mijn fractie aan de orde. Allereerst zal het de heer Levering zijn

opgefallen dat de VVD-fractie zich al lange tijd in de voorste linies in deze Staten begeeft op het moment dat het over bestuurlijke organisatie gaat. Dat was zo bij de WGR+ en dat is later zo gebleven. De VVD heeft dus een boeiende belangstelling voor dit onderwerp, zoals de heer Levering inmiddels zal weten. De laatste tijd zijn wij bij voortduring geconfronteerd met discussies die ons in elk geval als fractie wat curieus voorkwamen. Dat begon bijvoorbeeld bij de voorjaarsnota waarin een verhaal stond over de bestuurlijke organisatie en de keuze die het college daarin maakte. Dat werd gevolgd met toespraken, met een interview in de VAR over een gemeentelijke herindeling, met een artikel in De Staatscourant. Het hield niet op. Wat ons betreft is het zo dat wij vaststellen dat dit voortdurend doorgaat.

De heer Levering heeft het voordeel dat hij een veel langere ervaring heeft in deze Staten en met dit bestuur dan ik. Ik verkeerde echt in de naïeve veronderstelling – mijn excuus als dit niet juist is – dat het college altijd aan het werk is tenzij men met vakantie is. Ik begrijp echter van de heer Levering dat dit niet zo is. Dan verbaas je je op een bepaald moment daarover. En als wij ons daaraan lichtelijk gaan ergeren dan maken wij van ons hart geen moordkuil en dan melden wij de oorzaak van onze ergernis. Als de heer Levering dan vraagt wat wij bedoelen en enigszins suggereert, naar ik meende te beluisteren, of dit een soort stunt is, dan moet ik zeggen te geloven dat wij geen kiezer meer krijgen door het hier in deze zin te hebben over de bestuurlijke organisatie. Wij hebben het echter wel over het vertrouwen in het bestuur en dat is voor ons zeer belangrijk.

De heer LEVERING: Mijnheer de Voorzitter! Ik vind dit een heel belangrijk onderwerp en ik steun de heer Swane in de vragen die hij stelt. Ik vraag mij alleen af of het alleen gaat over dit punt. Of gaat het over het onderwerp in het algemeen. Bovendien wil ik inderdaad wel horen wat het college te melden heeft. Wij rollen natuurlijk van het een in het ander. De verschillende niveaus die door de gedeputeerde werden onderscheiden beviel mij ook niet zo, moet ik zeggen.

De heer BIJKERK: Mijnheer de Voorzitter! Het lijkt een beetje de opkomst van de Daltons. Ik stel het op prijs om naar de kern van de zaak te

blijven kijken. Of het college nu wel of niet wat doet tijdens de vakantie. Voor mij mag het college ook in de komende tijd heel veel doen. De kern van de zaak is – en dat bespeur ik toch onvoldoende bij de portefeuillehouder – dat de Staten niet het laatste woord hebben, maar het eerste woord. Daartussenin is het college aan zet. De Staten spreken het eerste woord in de zin dat zij enige algemene kaders neerzetten. Vervolgens is aan het college de vrijheid en de mogelijkheid om zaken uit te werken en uit te voeren en al het andere te doen wat des colleges is. Tussentijds en aan het eind komen de Staten weer aan bod om beleidskeuzes te bevestigen of bij te stellen enzovoort. De Staten hebben dus niet alleen het laatste maar ook het eerste woord. Dat heeft tot nog toe structureel ontbroken bij het onderwerp bestuurlijke organisatie, los van het spreken met meerdere monden door het college. Met de portefeuillehouder is de afspraak: wij houden ons even stil want wij zijn in beraad, en de commissaris – of het rijksorgaan of hoe wij dat moeten noemen – geeft een interview. Dat is voor Statenleden op z'n minst verwarrend. Wat dat betreft steunt GroenLinks de vragen en de kritiek van de VVD.

De heer VAN LEEUWEN: Mijnheer de Voorzitter! Aanvullend daarop melden wij dat wij de vragen van de VVD steunen. Wij willen echter ook de realiteit benaderen in die zin dat van de Staten enige bewegingsvrijheid verondersteld mag worden. Het hangt er echter vanaf waar die vrijheid gezocht wordt. Als het college de Staten vraagt mee te denken in het proces van de bestuurlijke schaal, lokaal, provinciaal en landsdelig, dan zou het ongewoon zijn als wij als Statenleden individueel vanuit zo'n procesgang van alles zouden roepen over halfgare producten. Daar wordt iedereen niet goed van. Dat in bijeenkomsten, in een denktank of anderszins bepaalde visies en denklijnen naar voren worden gebracht, kan ik mij voorstellen. Alleen moet dat dan wel ingekaderd zijn op een manier waarop eenieder kan aflezen en horen dat het een denkproces betreft waarbij het college van de provincie Utrecht een bepaalde stelling inneemt die nog geen duidelijke bestuurlijke afhechting kent. Het wordt volgens mij nog moeilijker als het college op lokaal of provinciaal niveau bij bestuurders allerlei visies neerlegt die per collegelid ook nog verschillen vertonen. Daar worden op dat punt lokale bestuurders wat kopschuw van. Zij gaan dan

niet meer meedenken, maar zij zetten de hakken in het zand. Dat proces wordt op allerlei manieren versterkt, hetzij via de pers, hetzij bij werkbezoeken als daar visies worden neergelegd die niet van Provinciale Staten zijn, maar hooguit van het collegelid zodat men zich gaat afvragen of dat wel een collegestandpunt betreft. Op dat punt ontstaat dan inderdaad enige ongeleidheid en dat is niet goed voor een zorgvuldig proces. Op dat punt steunen wij de vragen van de VVD.

De heer VAN DE GROEP: Mijnheer de Voorzitter! De heer Swane merkte op dat het college altijd aan het werk is, tenzij het met vakantie is. Dat betekent dat het ook waar is dat het college altijd met vakantie is, tenzij het aan het werk is. In die zin kan ik mij de zorg van de heer Swane wel begrijpen over wat hier gaat gebeuren. Ik kan mij dus voorstellen dat hij zijn vragen nu gesteld heeft. Het is goed dat er in de Staten over dit onderwerp wordt gesproken, ofschoon het ook bij de evaluatie over het dualisme erbij gesleept zou kunnen worden. Het gaat immers over een bepaald gevoel van urgentie en een gevoel om met dit dossier voorzichtig te zijn. Wij moeten ons daarbij afvragen hoe wij die discussie ingaan, hoe dat met de Staten afgestemd kan worden en hoe de consistentie is. Daar is voldoende over gezegd. Het is goed dat wij niet alleen in september daarmee verder gaan, maar dat wij ook in de breedte over dit soort zaken, die ook voor de provincie Utrecht zelf van belang zijn, goed met elkaar, GS en PS, spreken alvorens wij daarover alleen de wei ingaan.

Mevrouw RAVEN: Mijnheer de Voorzitter! Er werd al gezegd dat bestuurlijke organisatie geen onderwerp is waarvan de burgers van Utrecht wakker liggen. Op het moment waarop dit op de eigen gemeente betrekking heeft, zullen de burgers dat echter over het algemeen wel doen. Daarom is het zo belangrijk dat wij daarmee zo zorgvuldig mogelijk omgaan. Het mag niet zo zijn dat de ene gedeputeerde wat anders zegt dan een commissaris of dat Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten na elkaar spreken en een verschillend verhaal vertellen. Die discussie hebben wij bij de WGR+ gehad. Toen hebben wij gesteld dat dit niet nog eens moet gebeuren. Woordvoerders en fractievoorzitters hebben toen met elkaar afgesproken de mond nog even dicht te houden. Het is dan goed dat wij dat

nu gewoon ook doen. Dan wordt het onderscheid dat de gedeputeerde maakte bij zijn antwoord, dat steeds het voorbehoud wordt gemaakt dat wat GS zegt door PS moet worden goedgekeurd. Formeel klopt dat verhaal natuurlijk wel. Of dat echter zo wel werkt, is natuurlijk een ander verhaal, namelijk dat het op deze manier niet werkt. Het lijkt mij dus heel verstandig dat in die zin GS en PS gewoon met één mond spreken en niet te voorbarig.

De VOORZITTER: Zijn er nog andere Statenleden die hierover het woord willen voeren? Dat is niet geval, zo zie ik. Het woord is aan gedeputeerde Lokker.

De heer LOKKER (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! De strekking van de inbreng van de Staten is, denk ik, helder. Provinciale Staten willen het eerste en het laatste woord. In de afgelopen drie zittingen waarin wij met elkaar gesproken hebben over de richting die wij met elkaar uit moeten, wordt daarmee recht gedaan aan het gegeven dat de Staten het eerste woord hebben en, zo zal bij de besluitvorming blijken, ook het laatste woord. Daarmee doet het college van GS recht aan de zorg die de Staten eerder hebben uitgesproken. Ik ben het met iedereen eens dat er sprake is van een teer dossier. Het is balanceren op een uitermate dun koord. Op het moment echter dat wij hebben vastgesteld dat wij gezamenlijk balanceren, moet dat uiteindelijk toch tot een goede besluitvorming leiden. Dat is iets dat wij naar buiten toe helder moeten communiceren. Als de kaders nog niet zo helder zijn, vraagt het college zich overigens wel af in hoeverre er ruimte is voor PS en GS om aan discussies deel te nemen. Als die kaders op een bepaald moment ontbreken, vindt het college dat er ook ruimte voor PS is om het initiatief te nemen, net zozeer als GS onder het genoemde voorbehoud moet kunnen deelnemen aan sessies die bedoeld zijn om de discussie op gang te brengen. Ik denk dat PS en GS elkaar goed begrijpen. Ik zie uit naar de discussie in september. De Staten krijgen daarbij voluit de gelegenheid om ruimte te nemen en hun kaderstellende rol daarbij – dus via het eerste woord – uit te voeren.

De VOORZITTER: Dank u wel. Mag ik daaraan toevoegen dat ik, zijnde daarop aangesproken, nogmaals benadruk dat de momenten waarop ik

mij wel eens met het onderwerp bemoei, ik mij nog nooit heb uitgelaten over een concrete herindeling. Ook dit keer niet in de VAR. Die mening over een concrete herindeling heb ik wel, maar die ventileer ik niet. Ik heb mij echter wel in algemene zin over opschaling uitgelaten. Over het algemeen zeg ik dan dat wij op weg zijn naar minder gemeenten in Nederland. Met die voorspelling bevind ik mij nog altijd in het gezelschap van de waarheid, althans vanaf vandaag terugkijkend. Dat heeft te maken met de gemeentelijke autonomie en bestuurskracht die men zich daarbij kan voorstellen. In die situatie heb ik een positie waarin ik in die gevallen waarin gemeenten uitspraken doen, moet nadenken over de vraag of dat iets betekent voor vacatures voor burgemeesters. De gemeenten die bij raadsbesluit – en dat was in dit geval de gemeente Loenen – hebben gezegd dat ze willen herindelen, krijgen dus een waarnemer. Als men mij daar vraagt wat ik ervan vind, dan kan ik niet anders dan zeggen dat dit komt omdat Loenen zelf de wens tot herindelen heeft uitgesproken. Mijn advies vanuit die positie – dat is inderdaad als rijksorgaan – dat ik u alleen maar wil meegeven, is dat er niet een komend debat is over herindeling: er is een lopend debat over herindeling. Uw Staten, uw voorgangers, stonden eind jaren tachtig bijna op het punt om het aantal gemeenten in deze provincie te halveren. Daarna zijn er de strategische gebiedsperspectieven (SGP's) gekomen en in mijn contacten met raden over burgemeestervacatures word ik dagelijks geconfronteerd met raden die daar nog opvattingen over hebben. Laten wij wel zijn: de herindeling van de Heuvelrug is gestart vanwege de opvattingen van twee gemeenten. Behoedzaam manoeuvreren van portefeuillehouder en Staten hebben het wetsontwerp nu naar de Eerste Kamer gebracht. Dat is een feitelijkheid.

Het enige advies dat ik de Staten kan geven vanuit mijn positie als rijksorgaan – waarin ik er niet aan ontkom om daarover ook een mening te hebben, zonder mij uit te laten over concrete grenswijzigingen of herindelingen – is door te redeneren vanuit een lopend debat, waarin het niet meer zo is dat het eerste woord nog gesproken moet worden. Er zijn al heel veel woorden gesproken. Alleen wordt er soms nog wat aan toegevoegd en wat afgehaald. Natuurlijk ligt daar de primaire taak voor PS om een richting te bepalen als dat nodig is, maar dan zou die richting ook bepaald moeten worden. Wat dat betreft kan

ik niet anders zeggen, ook vanuit mijn positie als voorzitter van de Staten – niet zijnde lid van uw Staten – dat de Staten hun eigen positie alleen maar sterker maken als zij daarin hun verantwoordelijkheden nemen. Doen de Staten dat niet, dan raken zij in een situatie waarin de kaderstellende rol van de Staten, wat die ook mag zijn, een karikatuur wordt. Dat moeten de Staten zichzelf niet aandoen en dat is evenmin goed voor het onderwerp. Als dat aan mij gevraagd wordt kunnen de Staten er blijvend van op aan dat ik mij niet over concrete herindelingen zal uitlaten, maar wel over de voorspelling daarover in algemene zin die gaande is in ons land. Het volgende kabinet zal er anders tegenover staan dan het huidige. Het vorige kabinet had de stuurgroep-De Zeeuw. Het ziet ernaar uit dat een volgende kabinet er ook wat steviger in zal zitten. Daarom denk ik dat de Staten hun rol moeten oppakken.

Vanuit de positie als rijksorgaan blijf ik zitten met het benoemen van waarnemend burgemeesters in die gevallen waarin raden zichzelf over herindeling hebben uitgesproken. Het leek mij goed dat er nog aan toe te voegen.

De heer LEVERING: Mijnheer de Voorzitter! Andere Statenleden hadden het over de verwarring die er optreedt als de commissaris als rijksorgaan uitspraken doet over de ideale omvang van de Nederlandse gemeente. Dat is nu juist een van de onderwerpen waarover de Staten momenteel discussiëren. Ik zeg niet dat het niet mag of dat iemand verboden zou moeten worden daarover te spreken, maar juist in deze periode waarin die discussie loopt, komt het gewoon slecht uit als dat wel gebeurt.

De VOORZITTER: Nogmaals: wij hebben te maken met een lopend debat. In sommige gemeenten liggen raadsbesluiten die drie jaar oud zijn. Dus als de Staten spreken over het stellen van kaders of over het beïnvloeden van de algemene discussie, dan denk ik dat een mening over een zekere ondergrens – die overigens gebaseerd is op opvattingen over wat wij zouden moeten doen met autonomie – te maken heeft met een lopende situatie. Daarin heb ik als commissaris een rol en daarin hebben de Staten een rol. Voorts kan het college daar ook niet van wegblijven. Dat hebben wij gemerkt bij de Heuvelrug, waarbij complimenten aan portefeuille-

lehouder en Staten op hun plaats zijn, zie het verslag van de Tweede Kamer. Dat was knap werk.

Het probleem is echter dat wij nog een paar SGP's hebben nagelaten, nadat wij op de valreep een plan introkken dat in vrijwel halvering van het aantal gemeenten zou voorzien. Dat gonst nog steeds in deze provincie. Daarin moet u als Staten uw verantwoordelijkheid nemen.

De heer SWANE: Mijnheer de Voorzitter! Uw complimenten inzake de Heuvelrug deel ik volkomen. Wat minder deel ik uw betoog dat wij in de Staten SGP's en meer van dat soort zaken hebben behandeld. Het is u bekend dat wij als Staten met de portefeuillehouder bezig zijn om die kaders te formuleren. Als wij nu kijken naar de WGR+ en naar hoe wij heel constructief bezig zijn kaders te formuleren, kunnen wij ons niet voorstellen hoe daar tussendoor gemarkeerd wordt. Wat hier in de provincie jaren geleden is gebeurd met die halvering van het aantal gemeenten, vind ik allemaal erg mooi. Op voorhand kan ik in ieder geval nu reeds aankondigen dat zolang deze fractie van de VVD in de Staten zit dit in elk geval niet zal gebeuren.

De VOORZITTER: Daar zeg ik ook niets over en daar vind ik toch ook niets van? Dat heeft alleen geleid tot consequenties waarbij raden besluiten hebben genomen. Daar is in elk geval de positie van de cvdK er een waar hij daar tegenaan loopt. In dat geval mag hij niet eens een burgemeestersvacature openstellen. Zo zijn immers de regels. Als je dat aan een raad uitlegt dan vraagt die raad natuurlijk wat het college kan doen. Wat ik kan doen, is de boodschap overbrengen en de Staten zullen daarin hun verantwoordelijkheid moeten nemen. En zo hangen er een paar gemeenten aan hun raadsbesluiten. Er komen dan wel weer raadsverkiezingen en dan zal er wel weer wat verschuiven, maar dat is een lopend debat met allerlei lastige valkuilen. Zolang de wet dat regelt, probeer ik in elk geval met twee voorzitterspetten op GS en PS aan elkaar te knopen. Ik ontkom er echter niet aan om iets te vinden van de Staten, van een gemeente als het gaat om een vacature voor een burgemeester. Dan heb ik op grond van de wet rekening te houden met wat een raad zelf heeft gezegd. Dat kan niet anders.

Als niemand hierover meer het woord wil voeren, sluit ik hiermee de beraadslagingen.

Vaststellen notulen van de vergadering van 9 mei 2005

De VOORZITTER: Over de notulen van de vergadering van 9 mei is een opmerking binnengekomen over bladzijde 77. Bij motie 2 wordt de SP ook daar geacht te hebben voor gestemd. Die wijziging zal nog worden aangebracht.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming stellen Provinciale Staten de notulen van de vergadering van 9 mei 2005 vast met inachtneming van de voorgestelde wijziging.

PS2005BEM19

Jaarrekening en afrekenvoorstel 2004.

De VOORZITTER: Ik geef het woord aan de voorzitter van de commissie, mevrouw Swets.

Mevrouw SWETS: Mijnheer de Voorzitter! Dit is al weer het derde jaar dat ik als voorzitter van de subcommissie voor het onderzoek van de jaarrekening een toelichting mag geven op het advies van de commissie Bestuur en Middelen.

De subcommissie is in de samenstelling ongewijzigd gebleven, zij het dat de commissie iets is uitgedund. Mevrouw Jonkers-Cornelisse van de SP is met haar werk voor deze commissie gestopt. De commissie bestond dit jaar uit de heer Hooijer namens de VVD, de heer Van Bokkem namens de PvdA, de heer Nugteren namens GroenLinks, de heer Gaaikema namens D66, de heer Streefland namens de ChristenUnie, de heer Van Leeuwen namens de SGP en mijzelf namens het CDA. De werkzaamheden werden nog wel ondersteund door de heer Graafhuis. Dat zal echter veranderen nu hij benoemd is tot griffier van de Staten. De heer Kok van de afdeling Concerncontrol heeft zorggedragen voor de beantwoording van onze vragen. De subcommissie bedankt beide heren voor hun goede ondersteuning.

Doordat de leden van de subcommissie behoorlijk op elkaar zijn ingespeeld en zij het jaarrekeningtraject al een paar keer samen hebben doorlopen, kon dit jaar volstaan worden met één gezamenlijke bijeenkomst. Tevoren hadden we al schriftelijke vragen ingediend. Die zijn naar tevredenheid beantwoord. In onze bijeenkomst hebben wij de

jaarrekening, het controlerapport van de accountant en de reactie van het college van GS daarop, inhoudelijk besproken. Tevens hebben wij een gesprek met de accountant gevoerd. Alles is goed verlopen en heeft tot een aantal bevindingen geleid. Als subcommissie formuleren wij ieder jaar een aantal bevindingen. Wij hechten er dan ook aan dat in het vervolg door Gedeputeerde Staten wordt ingegaan op onze bevindingen van het voorgaande jaar en op welke manier en in hoeverre daaraan uitvoering is gegeven. Als wij dan kijken naar onze bevindingen van vorig jaar, zien wij dat ten aanzien van de voorcalculatie en de urenverantwoording in lijn met onze gedachten wordt gehandeld. Ten aanzien van de servicelevel agreement zijn vele inspanningen gedaan, maar die hebben nog niet tot het gewenste resultaat geleid. Daarom achten wij een extra inspanning op korte termijn gewenst.

De juridische controle, een ander aandachtspunt van vorig jaar, is nu beter in de organisatie geïmplementeerd. Nu de juridische check van besluiten op orde is, dient deze dat vanzelfsprekend te blijven. We kunnen deze echter ook inzetten voor het vastleggen van hoe om te gaan met eventuele claims die de provincie bereiken.

Dan iets over de reserve voor nog te verrichten activiteiten.

Door aangescherpte regels is deze reserve aanzienlijk gedaald. Daar zijn wij blij om. Helaas lijkt er gedeeltelijk sprake te zijn van een verschoven probleem. Dat was natuurlijk niet onze bedoeling. De onderbouwing van het aangaan van verplichtingen en het treffen van voorzieningen is niet bij alle diensten voldoende. Daardoor kunnen aan het einde van een jaar middelen veiliggesteld worden door een dienst. Wij vragen van het college een scherpere controle en volledige transparantie op dit punt. Als een onderbouwing namelijk ontbreekt, dienen de betrokken middelen vrij te vallen en is het budgetrecht van de Staten aan de orde.

Het jaar 2004 is een overgangsjaar geweest vanwege de invoering van het Besluit begroting en verantwoording en door de rechtmatigheidstoets. Gelukkig zijn deze wijzigingen door de provinciale organisatie goed opgepakt. Wij zijn ook tevreden over het doorlopen Actieplan financieel beheer; over het afgeronde deel 1 en over het lopende deel 2, waarvan wij de resultaten nog afwachten. Wij

zijn blij met het proces zoals dat tot dusverre gaat. Om met ingang van 2005 volledig aan de rechtmatigheidstoets te voldoen, moeten wij als provincie nog enkele actiepunten doorlopen. De accountant heeft deze geformuleerd. Wij hechten hier sterk aan. Als subcommissie en als Statencommissie Bestuur en Middelen willen wij betrokken zijn bij dit proces. Onze uitgangspositie als provincie is goed. Wij zijn er echter nog niet en wij mogen nu niet verslappen. In het najaar wacht ons als Staten op financieel gebied een aantal interessante discussies. Onderwerpen die daarbij de revue zullen passeren zijn de voor- en nadelen van het instellen van een kapitaaldienst met een investeringsprogramma; het eigen vermogen van de provincie en het risicomanagement. Dat komt allemaal na het reces aan de orde.

Voor nu is ons advies de jaarrekening 2004 vast te stellen. Wij verzoeken het college actie te ondernemen. Ten eerste aangaande de punten die wij als commissie naar voren hebben gebracht. Ten tweede wat de aanbevelingen betreft die de accountant heeft genoemd. Ten derde ten aanzien van de actiepunten die het college zelf heeft geformuleerd in zijn reactie op de accountantscontrole.

Graag willen wij op de hoogte gehouden worden van dit proces.

De jaarrekening is in de functionele commissies ook behandeld met de betrokken portefeuillehouders. De aandachtspunten en toezeggingen die daarbij zijn genoteerd, dienen vanzelfsprekend te worden uitgevoerd.

De subcommissie is tevreden over de procedure zoals die dit jaar is gevolgd. Zij doet de aanbeveling volgend jaar een soortgelijke procedure te hanteren. Ook is de commissie voor het handhaven van de huidige verslaggeving over de jaarrekening waarbij de inhoudelijke en de financiële informatie helder zichtbaar zijn in één document. Wel dient de meetbaarheid van prestaties concreter te worden geformuleerd zodat bereikte resultaten inzichtelijker kunnen worden gemaakt.

Net als in voorgaande jaren bedank ik de leden van de subcommissie voor de prettige en constructieve samenwerking. Het proces tot onderzoek van de jaarrekening is daardoor transparant en efficiënt verlopen. Voor mijn gevoel raken wij als subcommissie veel beter op elkaar ingespeeld. Dit jaar heeft

dat volgens mij geleid tot een goed en inhoudelijk gesprek met de accountant. Daarbij hebben wij niet alleen de jaarrekening 2004 besproken, maar wij hebben ook stil gestaan bij de veranderende rol van Provinciale Staten en hun accountant. Sinds dit jaar is de controle op de jaarrekening een verantwoordelijkheid van Provinciale Staten. De Staten zijn opdrachtgevers geworden van de accountant die de jaarstukken controleert. Deze wijziging werkt door in de manier van werken van de commissie Bestuur en Middelen en van de subcommissie. Wij stellen voor met een voorstel te komen hoe het opdrachtgeverschap ingevuld kan worden met accenten en specifieke vragen die de Staten bij het accountantsonderzoek kunnen betrekken. Op dit moment loopt er een open inschrijving om tot een nieuwe accountant te komen. In de komende tijd gaan wij hiermee aan de slag, ook tijdens het zomerreces. U hoort nog van ons.

De VOORZITTER: Dank u wel. Het woord is aan de heer Witteman.

De heer VAN BOKKEM: Mijnheer de Voorzitter! Ik begrijp nu dat de heer Witteman hier iets gaat zeggen. Het is bekend dat ik nog niet zo lang in dit huis ben, maar ik begrijp nog niet zo goed wat de inzet wordt als wij als subcommissie al bij elkaar zijn geweest. Toen mevrouw Jonkers afhaakte, heb ik nog wel opgemerkt of na al het werk dat de subcommissie heeft gedaan namens een breed gedeelte van de Staten, wij het dan nog moeten meemaken dat iemand dat nog eens na gaat doen en mee gaat draaien. Ik vind het echt zonde, ook voor het beeld van controlerend orgaan dat de Staten hebben, dat de SP er aan de voorkant uitstapt en hier nu met constructieve oplossingen gaat komen, want zo kennen wij ze. Ik vind dat toch eigenlijk een beetje jammer. Dat is mosterd na de maaltijd. U, voorzitter, zit deze vergadering voor. U bent een efficiënte leider. Ik roep u dan ook op om dat niet toe te staan en gewoon te stellen, ook al is dat misschien niet zo democratisch, dat men zich aansluit bij het grootste deel van deze Staten.

De VOORZITTER: Ik moet u zeggen dat u mij nu wel erg uitdaagt. Ik heb begrip voor wat u zegt, maar ik kan als voorzitter voor wat dit betreft niet anders dan leden die het woord vragen bij een bepaald onderwerp, daartoe de gelegenheid geven.

Zeker als zij zich daarvoor hebben aangemeld. Het enige wat ik kan doen als zou blijken dat men buiten de orde is, dit te zeggen. Dus als het straks over het dierenpark in Amersfoort gaat, mijnheer Van Bokkem, dan vindt u mij aan uw zijde. Het woord is aan de heer Witteman.

De heer WITTEMAN: Mijnheer de Voorzitter! De opmerkingen van de heer Van Bokkem zijn wat mij betreft mosterd voor de maaltijd. De SP zat niet in die subcommissie, zoals mevrouw Swets reeds heeft gezegd. Wij willen dus nu in deze Statenvergadering onze bijdrage leveren. Mocht daarop kritiek zijn, dan kan die altijd nog achteraf worden geuit. Voor ons ligt het voorstel van Gedeputeerde Staten van 26 april 2005 tot het vaststellen van de jaarrekening 2004 en tot het onttrekken respectievelijk toevoegen van bedragen aan de dienstreserves, het afrekenvoorstel 2004.

Voor ons als Statenfractie is de jaarrekening van de provincie een belangrijk document. Hiermee legt het college van Gedeputeerde Staten rekening en verantwoording af aan ons over het gevoerde financiële beheer en verder is de jaarrekening voor ons een belangrijk ijkmiddel voor de betrouwbaarheid van de begroting 2005 en binnenkort ook van de begroting 2006. Op basis van deze begrotingen beslissen de Staten over de hoogte van de provinciale belastingen en heffingen en over het wel of niet doorgaan van belangrijke activiteiten. Ook voor de geïnteresseerde burgers is de jaarrekening een belangrijk document. Door middel van de jaarrekening immers legt het provinciebestuur al dan niet met instemming aan de burgers al dan niet rekening en verantwoording af over het gevoerde financiële beheer. Het is dus erg belangrijk dat de jaarrekening en de begroting betrouwbare documenten zijn. Voor ons is het nu de vraag of de jaarrekening 2004 van de provincie Utrecht betrouwbaar is.

Allereerst valt op dat het boekwerk Jaarrekening 2004 met jaarrekening en jaarverslag best moeilijk toegankelijk en moeilijk leesbaar is, zeker voor niet financieel en jaarrekeningtechnisch geschoolde lezers, wat voor verreweg de meeste Statenleden en andere belangstellenden het geval zal zijn, en daar reken ik mijzelf natuurlijk ook onder. Hiermee voldoet deze jaarrekening volgens ons in onvoldoende mate aan wat is opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en

gemeenten (BBV) artikel 3, waarin is gesteld dat de jaarstukken voor met name alle Statenleden goed begrijpelijk dienen te zijn. Naar onze mening voldoet het boekwerk Jaarrekening 2004 onvoldoende aan deze eis. Wellicht dat met de jaarrekening 2005 een begin kan worden gemaakt met de verbetering van de leesbaarheid door bijvoorbeeld stukken te verhelderen die gaan over dienstreserves, voorzieningen, over zoiets als treasury-resultaat, over een zogenaamd, volgens nieuwe wettelijke voorschriften aangescherpt onderscheid tussen reserves en voorzieningen, volgens bladzijde 23, waar het gaat over weerstandsvermogen en weerstandscapaciteit, en zoiets als investeringen met een economisch nut en investeringen met een maatschappelijk nut. Voor ons leidt dit alleen maar af. Door bijvoorbeeld deze informatie in een bijlage op te nemen zou het boekwerk Jaarrekening 2004 aanzienlijk dunner en vooral toegankelijker worden.

Samenvattend komen wij tot de navolgende conclusies.

Volgens de BBV artikel 3 moeten de jaarstukken voor alle Statenleden – en niet alleen voor een handjevol specialisten – goed begrijpelijk zijn. Naar onze mening voldoet het boekwerk Jaarrekening 2004 onvoldoende aan deze eis. Ook volgens diezelfde BBV, nu artikel 25 lid 2, zou de verantwoording inzicht moeten bieden in ‘de mate waarin doelstellingen zijn gerealiseerd’ en in ‘de wijze waarop getracht is de beoogde maatschappelijke effecten te bereiken’. Ook hier wordt volgens ons onvoldoende aan voldaan. Ten slotte zou volgens de BBV artikel 28 een overzicht moeten worden gegeven van incidentele baten en lasten. Dat overzicht hebben wij gemist; dat is echter een detail.

Volgens de Provinciewet moeten Provinciale Staten de jaarrekening vaststellen en kennismaken van het jaarverslag. Het is voor ons niet duidelijk waar de jaarrekening in het boekwerk begint en waar die eindigt en wat het jaarverslag is. Het is ons dus volstrekt niet duidelijk wat wij nu gaan vaststellen.

Wij hebben er als fractie begrip voor dat het lastig is om een technisch ingewikkeld verhaal aan relatieve leken duidelijk te maken. Toch verwachten wij van het college van Gedeputeerde Staten een poging in die richting voor het komende jaar.

De heer SWANE: Mijnheer de Voorzitter! Mag ik aan de heer Witteman een vraag stellen? Dit is niet de eerste jaarrekening die wij vaststellen. Wat is de reden dat de heer Witteman nu deze discussie voert, dus aan het eind van het traject, waarbij iedereen, zoals mevrouw Swets uitvoerig heeft gezegd, verantwoording heeft afgelegd? Sterker nog: tijdens de behandeling van de voorjaarsnota zijn aan de portefeuillehouder de nodige complimenten uitgedeeld over het steeds verdergaande inzicht in de provinciale financiën. Uiteindelijk, vlak voor het einde van rit, zegt de heer Witteman dat hij het zo niet wil. Waar was hij dan in de voorafgaande periode met dit verhaal?

De heer WITTEMAN: Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben niet enkel en alleen kritiek op de wijze waarop er gewerkt wordt. Wij willen hierbij ook aansluiten op de weg die al is ingeslagen. Wij zouden het zeer op prijs stellen als het verslag nog beter leesbaar is. Ik heb dan ook steeds gezegd dat het onzes inziens moeilijk leesbaar is. Ik zeg dus niet dat het onleesbaar is. Ik wil graag dat het voor iedereen een dun boekwerk wordt.

De heer SWANE: Mijnheer de Voorzitter! Dat begrijp ik. Dan merk ik nog op dat wij politici tijdens de zomer niks doen. Dat opent dan de mogelijkheid om daarover een kaderstellende notitie te maken zodat wij met z'n allen kunnen discussiëren hoe dat dan zo inzichtelijk mogelijk kan zijn. Zouden wij die notitie van de heer Witteman in september tegemoet kunnen zien?

De heer WITTEMAN: Mijnheer de Voorzitter! Ik kan wel een aanzet geven in die richting.

De heer SWANE: Mijnheer de Voorzitter! Ik dank de heer Witteman daarvoor.

De heer WITTEMAN: Mijnheer de Voorzitter! Wij zijn een kleine fractie. Op een gegeven moment waren wij niet in staat om aan het werk van de subcommissie deel te nemen. Wij kunnen dus evenmin direct de resultaten van het werk van die commissie onderschrijven omdat wij daar niet bij zaten. Wij onttrekken ons natuurlijk niet aan onze verantwoording. Als fractie hebben wij hierover wel een mening. En die mening zal ik bij deze graag ventileren.

De VOORZITTER: Dank u wel. Het woord is aan gedeputeerde Van Bergen.

De heer VAN BERGEN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! De tevredenheid en dank van de subcommissie over de invoering van het nieuwe Besluit begroting en verantwoording en ook die over de actieplannen voor het financieel beheer zijn wat mij betreft wederzijds. Dat breng ik tevens graag over aan onze ambtelijke organisatie.

De subcommissie vraagt voortaan elk jaar in de GS-reactie de suggesties van het voorafgaande jaar even terug te pakken en daaraan een vervolg te geven. Dat zeg ik de Staten gaarne toe.

Aangaande de reserve voor nog te verrichten activiteiten kan ik melden dat het college met de subcommissie van mening is dat het positief is dat die reserve afneemt. Dat mag er echter niet toe leiden dat reserveringen als een soort verplichting in de balans worden opgenomen. Voor mij zou de controle op de juistheid van die opgenomen verplichtingen in de jaarrekening 2005 extra aandacht krijgen. Dat is een punt dat de subcommissie terecht heeft gesignaleerd.

De servicelevel agreement (SLA) laten wij parallel lopen; daar wordt intern tenminste al aan gewerkt. Wij zijn er echter alleen nog niet ver genoeg mee. Wij laten dat parallel lopen met de transformatie van een provinciale servicedienst in een provinciale middelendienst. De discussie daarover is thans gaande. De uitwerking ervan brengt nu eenmaal met zich mee dat de onderlinge relaties tussen de concernstaf, de provinciale middelendienst en de verschillende vakdiensten wijzigingen ondergaan. Daar moet die SLA natuurlijk wel op aansluiten. Dat loopt een beetje gelijk op. Afhankelijk van de snelheid van het ene zal ook het andere worden ingevuld.

Wat de rechtmatigheidscontrole betreft, vindt ook het college het vanzelfsprekend dat die in 2005 ten volle moet worden uitgevoerd. Zoals bekend, wordt daar op dit moment hard aan gewerkt. Hoe dan ook willen wij over 2005 op dit punt een goedkeuringsverklaring van de accountant ontvangen. Desgewenst zal ik Statenleden het betrokken plan van aanpak toesturen.

Wat de verslaglegging betreft, heb ik kennis genomen van de opmerking van de subcommissie

om de huidige koppeling van de inhoudelijke beleidsverantwoording met de financiële verantwoording te handhaven. Tegelijkertijd constateer ik dat wij met een nieuw fenomeen zijn gestart: een integraal jaarverslag. Dat is in de commissie Bestuur en Middelen uitvoerig besproken, maar vooral ook van complimenten voorzien omdat het een integraal stuk is waarmee wij goed de boer op kunnen gaan. En ook een stuk dat goed te begrijpen is, zeg ik daarbij speciaal tot de SP. Men hoeft dit maar één keer te lezen en men snapt het helemaal. Sterker nog: het is met brede groepen in de samenleving te bespreken. Het is ook een interessante weergave van het wel en wee van de provincie in 2004. Op die toer willen wij doorgaan, conform het advies van de commissie Bestuur en Middelen.

Bij een integraal jaarverslag horen natuurlijk ook de jaarcijfers. Wij moeten dan bekijken hoe wij het een aan het ander kunnen koppelen. Wij moeten niet een heel dor en droog, cijfermatig stuk hebben en alleen maar de leuke inhoudelijke dingen in het jaarverslag stoppen. Van de andere kant is dat dubbel werk waar wij niet op zitten te wachten. Wellicht dat wij hierover in de subcommissie kunnen spreken hoe wij dat op de beste manier kunnen uitvoeren.

Ten slotte neemt het college de aanbevelingen van de accountant uiteraard over. Die worden gewoon uitgewerkt en de Staten zullen het resultaat daarvan zien in de loop van het komende jaar. Of dat met de huidige accountant is dan wel met een nieuwe zal afhangen van de werkzaamheden van onder andere de subcommissie die met een selectieprocedure bezig is voor een nieuwe accountant. Van mijn kant bedank ik namens het college graag de subcommissie voor alle door haar verrichte arbeid.

Ik neem kennis van de reactie van de SP. Ik merk daarbij wel op dat het college onmogelijk verantwoordelijk gesteld kan worden voor het feit dat kennelijk voor drie Statenleden de jaarstukken niet voldoende leesbaar zijn, terwijl de overige zestig Statenleden bij monde van de voorzitter van de subcommissie daarvoor slechts woorden van lof hebben. Dat hebben zij overigens al eerder gedaan in de subcommissie en in de commissie Bestuur en Middelen. Daar heb ik dan weinig aan toe te voegen.

De heer WITTEMAN: Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde kan toch niet met droge ogen zeggen dat wij de enigen in de Staten zijn die moeite hebben met het lezen van deze jaarrekening?

De heer VAN BERGEN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ja, dat hoort de heer Witteman mij zeggen.

De heer WITTEMAN: Mijnheer de Voorzitter! Dan moeten wij blijkbaar ons schoolgeld terughalen.

De heer HOOIJER: Mijnheer de Voorzitter! Ik zou dat in ieder geval graag willen bevestigen. De vraag is – en daar heb ik zo langzamerhand wat moeite mee – wat er nog binnen de orde is en wat er buiten. Als een subcommissie met negen Statenleden is ingezet voor het onderzoek van de jaarrekening en als die commissie rapporteert, dan betekent dit dat die rapportage van deze subcommissie namens alle Statenleden is opgesteld. Als de drie afgevaardigden van de SP hier geen genoegen mee nemen, dan behoort de SP daar de subcommissie op aan te spreken en niet de gedeputeerde. Bovendien heeft de SP op goede gronden gekozen om niet mee te doen aan de subcommissie. Niet omdat die partij een te kleine fractie heeft, want er zijn nog kleinere fracties in de Staten, maar omdat zij in goed vertrouwen aangaande de deskundigheid van de subcommissie een andere prioriteit heeft gesteld.

De VOORZITTER: Ik respecteer uw standpunt wel, mijnheer Hooijer, maar de subcommissie wordt pas geacht namens de Staten te spreken als de Staten zich daarin hebben kunnen vinden. Als de heer Witteman afzonderlijk over dat onderwerp het woord wil voeren, kan ik niet anders dan hem de gelegenheid daartoe te geven. Mijn voorstel daarbij is echter dat u, mijnheer Witteman, daarbij niet in herhaling treedt.

De heer WITTEMAN: Mijnheer de Voorzitter! Wij konden niet deelnemen aan de commissie, maar dat betekent natuurlijk niet dat wij hier in deze Staten geen inbreng mogen leveren.

De VOORZITTER: De voorzitter is waakzaam dat zoiets niet gebeurt. Nu geen nadere opmerkingen meer over dat onderwerp.

Verlangt iemand hoofdelijke stemming over dit voorstel?

Mevrouw SWETS: Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben toch nog een tweede ronde?

De VOORZITTER: Dat klopt. Het woord is aan mevrouw Swets.

Mevrouw SWETS: Mijnheer de Voorzitter! Gelukkig is de heer Van Bergen namens het college op vrijwel alle punten ingegaan. Heel belangrijk voor ons is de onderbouwing van het aangaan van verplichtingen en het treffen van voorzieningen omdat wij een paar maal hebben gehamerd op die reserve voor nog te verrichten activiteiten. Nu die reserve eindelijk verminderd is, zien wij dat het probleem verschuift, maar gelukkig is de heer Van Bergen het met ons eens dat dit niet de bedoeling is.

Vanzelfsprekend is het goed om die servicelevel agreement (SLA) met de provinciale servicedienst (PSD) parallel te doen aan de transformatie van de PSD naar een provinciale middeldienst (PMD). Dat mag natuurlijk geen vertraging opleveren. Daar hebben wij vorig jaar ook al aandacht voor gevraagd. Het is wel de bedoeling dat dit in de komende maanden echt van de grond komt; ook de accountant hecht daaraan.

Terecht geeft de gedeputeerde aan dat hij in wil gaan op de aanbevelingen van de accountant inzake acties voor de komende tijd. Daarbij merken wij op dat natuurlijk ook de actiepunten van ons advies van belang zijn, de actiepunten die de gedeputeerde zelf heeft geformuleerd, en de toezeggingen die in de functionele commissies zijn gedaan. Er zullen nog enkele zaken open staan. Dat is niet onoverkomelijk, maar het betreft wel dingen die nog moeten gebeuren ook als wij de jaarrekening straks vaststellen.

Dan is er nog het punt van de wijze van verslaglegging. Ik vind het erg jammer – verschillende subcommissieleden hebben dat ook onder woorden gebracht – dat een fractie eerst uit de commissie stapt en zich vervolgens daarvan dan ook enigszins distantieert. De deur is echter gewoon open. Dus doe het volgend jaar gewoon weer mee. Ook in de afgelopen jaren waren de jaarrekeningen voor de

SP echt wel goed te lezen. Dus: gewoon meedoen, vragen stellen en bij de discussies met de accountant en de gedeputeerde aanwezig zijn. Het wordt dan allemaal een stuk begrijpelijker en ook voor de SP heel leesbaar. Terecht merkte de heer Van Bergen op dat de subcommissie ook werkt aan een integraal verslag voor burgers. Los daarvan willen wij een verslag dat echt compleet is en waarin wij als Staten inhoudelijk en financieel goed gecombineerd, duidelijk en gedetailleerd een beeld hebben van wat er gedaan is en wat niet. Wij wachten nog af wie de nieuwe accountant zal worden. Aanstaande donderdag openen wij de grote stapel enveloppen met de sollicitaties. Dan zullen wij zien met wie wij de komende drie jaar in zee zullen gaan.

De VOORZITTER: Ik sluit de beraadslagingen over dit onderwerp. Niemand verlangt stemming noch aantekening, zo zie ik.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten hierna overeenkomstig het voorstel.

PS2005BEM21

Jaarrekening 2004 en begroting 2006 Regio Randstad.

De heer VAN BOKKEM: Mijnheer de Voorzitter! In de aanloop van de behandeling van dit stuk, de ontwerpbegroting van Regio Randstad, is binnen de PvdA bij de gemeenteraadsfracties van de vier grote steden die allemaal grootaandeelhouder van Regio Randstad zijn, een soort actie op gang gekomen om eens een kritische aanpak te kiezen. Die zou dan moeten leiden tot een aanscherping van de begroting. Ik kom daar later nog op terug. In deze Staten heeft dat in de commissie BEM geleid tot een goede discussie. Wij zijn daar echter toen, samen met de gedeputeerde, niet verder gekomen om te komen tot het serieus nemen van die evaluatie. Een Statenbreed aangenomen motie in Zuid-Holland heeft de discussie gelukkig weer teruggebracht in ons huis. Wij zijn als PvdA-fractie daar nu erg blij mee.

In brede zin zijn de argumenten voor onze kritiek dat belangenbehartiging aan het veranderen is. Wij hebben dat toen uitgebreid in de commissie-BEM besproken. Ook de gedeputeerde stelde dat als wij

bijvoorbeeld kijken naar de landsdeelconvenanten, waarvan het Rijk vindt dat het daar niet meer aan mee moet doen, dan zien wij dat er een andere, misschien wel betere, richting gekozen kan worden in belangenbehartiging, bijvoorbeeld via de noordvleugel en de rolgever van de NV Utrecht. In die discussie merkte ik, misschien wel blij verrast, dat de heer Lokhof duidelijk maakte dat dit veel sterker ingezet zou kunnen worden. Toen wij daarna het stuk lazen, zagen wij dat het dan niet goed past. Men ziet het dan ook niet terug in de begroting, maar wel ziet men dat er een soort overlapping ontstaat van programma's. Aanscherping zou dus op zijn plaats zijn. Dan moet het wel op dit moment gedaan worden. Dat gebeurt niet door op de rem te trappen of door de stekker eruit te trekken. In de pers zijn rondom die Zuid-Holland-motie wel kreten geslaakt via collega Baruch van de PvdA-Zuid-Holland als zou hij de stekker eruit willen trekken. Ik denk niet dat dit vandaag de dag aan de orde is. Er moet echter wel gezorgd worden dat de Randstadregio op een wat juistere en wellicht wat kleinere maat gesneden moet worden. Wij verwachten na vandaag een nieuwe begroting die voorbereid zal moeten worden door de Randstadregio. Daarin zullen de meningen van de verschillende partners nogmaals getoetst worden. Ook de onlangs gehouden en inmiddels afgeronde evaluaties worden dan meegenomen zodat wij als het ware integraal in september kunnen zeggen hoe de Randstadregio in 2006 samen met ons haar taak invult. Ik ga ervan uit dat dit straks door mijnheer Swane nog eens mooi verwoord wordt in een motie. De heer SWANE: Mijnheer de Voorzitter! Toen vorig jaar in de commissie Bestuur en Middelen de externe relaties van de provincie aan de orde waren, hebben wij als VVD kritische noten gekraakt over Regio Randstad. Wij waren daarbij positief over de NV Utrecht en over een aantal andere zaken. Wij vroegen ons toen af of het niet zinvol was daar nader naar te kijken. Dat mondt binnenkort uit in een evaluatie van Regio Randstad. Wij wachten dat met belangstelling af. Ons betoog van vandaag zal niet een voorschot zijn op wat daar gaat gebeuren; wij scheiden dat strikt van elkaar.

De heer Van Bokkem heeft een op zichzelf behoorlijk aantal argumenten gegeven – de VVD heeft dat in elk geval ook gedaan – om de begroting 2006 van Regio Randstad niet te aanvaarden. De rol is

gewijzigd, er zijn geen uitgebreide uitvoeringscontracten meer, de landsdeelcontracten worden niet langer uitgevoerd. Wij zijn in elk geval van mening dat Regio Randstad zich moet richten op haar kerntaken. Dan kunnen wat ons betreft in ieder geval de budgetten voor externe begeleidings- en projectkosten van pakweg € 350.000 voor het grootste deel geschrapt worden. In elk geval zal de begroting neerwaarts moeten worden bijgesteld.

Nu blijkt het iedere keer alleen maar over die begroting te gaan, maar voor de VVD zit daar natuurlijk ook een boodschap achter. Die luidt: wij zijn er niet geheel zeker van of deze gemeenschappelijke regeling met dit takenpakket op deze wijze in stand gehouden moet worden.

De heer Van Bokkem kondigde al een motie aan van het CDA, de PvdA, GroenLinks en de VVD onder de titel: verwerping begroting 2006 gemeenschappelijke regeling Regio Randstad. De tekst ervan is als volgt:

Motie 1 (CDA, PvdA, GL, VVD)

*Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering
bijeën op 27 juni 2005;*

overwegende:

- *dat de jaarrekening 2004 en de begroting van 2006 van Regio Randstad ter goedkeuring voorligt;*
- *dat de rol van Regio Randstad in die zin gewijzigd is dat de afgelopen twee jaar geen uitgebreid uitvoeringsprogramma heeft plaatsgevonden;*
- *dat het niet aan de orde zijn van landsdeelcontractering tot gevolg moet hebben dat het uitgavenpatroon van Regio Randstad neerwaarts wordt bijgesteld;*
- *dat gelet op de kerntaken van het samenwerkingsverband de budgetten voor externe begeleiding en projectkosten niet langer op de begroting dienen te worden opgevoerd;*
- *dat vooruitlopend op de evaluatie de begroting reeds substantieel lager dient uit te vallen;*

constaterende:

- *dat de verzoeken gedaan in het jaar 2004 om de begroting aan de veranderde opbouw en*

- ambities aan te passen niet zijn gehonoreerd;*
- *dat vermindering van taken en ambities haar gevolgen dient te hebben voor de begroting 2006;*
- *dat de begroting 2006 nauwelijks in neerwaartse zin is bijgesteld;*

besluiten:

de begroting 2006 van de Gemeenschappelijke Regeling Regio Randstad af te keuren;

verzoeken:

het college van Gedeputeerde Staten van Utrecht het standpunt van de Staten over te brengen naar Regio Randstad en haar te verzoeken een aangepaste begroting 2006 aan te bieden;

en gaan over tot de orde van de dag.

De heer GAAIKEMA: Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een vraag voor de heer Swane. Waarom komt hij nu met deze motie? Wij hebben dit onderwerp in de commissie BEM behandeld. In het blauwtje daarvan heb ik kunnen lezen dat iedereen, met uitzondering van de SP, zich kan vinden in de begroting van Regio Randstad. Voorts zou dit voorstel als een sterstuk naar de Staten gaan. Ik weet wel van de ontwikkelingen in Zuid-Holland waar die begroting op een heel andere manier besproken is dan wij in de commissie BEM hebben gedaan. De VVD lijkt nu terug te komen op haar standpunt. De enige reden die ik daarvoor kan bedenken, is dat die partij wakker is geworden door de discussie die er in Zuid-Holland is gevoerd. Daar wil ik dan graag duidelijkheid over hebben. Of heeft hij soms spijt dat hij bij de behandeling van dit onderwerp in de commissie BEM heeft zitten slapen? D66 is ten aanzien van het takenpakket van Regio Randstad altijd heel duidelijk geweest. D66 heeft daar enige twijfel over. Wij zijn weliswaar niet zo principieel als de SP, die stelt dat dit een ondemocratisch bestuur is dat überhaupt moet verdwijnen. Wel hebben wij altijd getwijfeld over de toegevoegde waarde van Regio Randstad voor onze provincie. D66 is wel blij dat de VVD nu ook tot dat inzicht komt, maar waar komt dat door? Is dat alleen door de provincie Zuid-Holland of zijn er andere inzichten bij de VVD ontstaan?

De heer SWANE: Mijnheer de Voorzitter! In de

eerste plaats stel ik vast dat de VVD als enige fractie in het fractievoorzittersconvent voor de voorbereiding van de vergadering van 6 juni, die niet doorging, gesteld heeft dat wij er nog eens over gediscussieerd hadden en dat wij dit voorstel geen sterstuk meer wilden laten zijn.

De heer Gaaikema is geïnteresseerd in de achterliggende reden van de VVD-fractie voor haar standpuntwijziging. Dat komt niet door Zuid-Holland. Dat heeft die reden wel versterkt. Bij de discussie in de VVD-fractie over Regio Randstad, maar ook over de NV Utrecht wisten wij nog niets van het standpunt van Zuid-Holland. Om inhoudelijke redenen en op grond van de argumenten die wij ook in de commissie BEM hebben vernomen, hebben wij gekozen om tegen deze begroting te stemmen teneinde een signaal te geven aan Regio Randstad. Zijn wij daar dan laat mee? Nee, op het moment dat dit aan de orde is, kunnen wij dat doen.

Ik vind het ook jammer dat in deze Staten de hele tijd procedurele discussies gevoerd worden. Ik kan mij best voorstellen dat iemand benieuwd is te weten of wij dat nu pas verzinnen en niet eergisteren. Dat wordt dan een discussie over de vraag of dit een nota is omdat die zo dun is. Of is het meer een notitie, dan gaat het in feite nergens over. Ik kan echter zeggen dat wij na een gedegen discussie binnen de fractie tot het oordeel kwamen dat wij dit niet konden laten lopen. Tot onze grote plezier blijken wij achteraf gezien niet de enige fractie te zijn.

De heer GAAIKEMA: Mijnheer de Voorzitter! Ik begrijp dat door het groepsdenken, als ik dat zo mag noemen, de heer Swane tot het nieuwe inzicht is gekomen.

De heer SWANE: Mijnheer de Voorzitter! Wij, als echte, individualistische liberalen, hebben een keer aan groepsdenken gedaan en dan veroordeelt D66 dat.

De heer BIJKERK: Mijnheer de Voorzitter! Binnen GroenLinks hebben wij op dit punt niet aan groepsdenken gedaan. Wij spelen gewoon in op de politieke actualiteit. Daarvan maakt Zuid-Holland deel uit met wat daar gebeurd is, maar in bredere zin maakt ook de discussie deel uit van hoe wij over Regio Randstad denken en hoe wij dat

bestuurlijk moeten gaan organiseren. Het voorstel over de jaarrekening bezien, ben ik het in de eerste plaats eens met het college dat wij niet de verkeerde kant van de variant op moeten die voor Utrecht onvoordelig en onjuist zou uitpakken. Het echte punt zit natuurlijk in de principiële en praktische vraag aangaande Regio Randstad.

Het is al vaker aan de orde gekomen en het wordt steeds actueler, maar wij hebben op Randstadniveau echt te maken met een volslagen wirwar aan clubjes en regelingen. Regio Randstad met daarbinnen de bestuurlijke commissie Randstad waarin het halve kabinet plaats kan nemen, althans in theorie. Zoals ik heb begrepen, bleek bij de laatste bijeenkomst slechts één staatssecretaresse te zitten tot grote teleurstelling van al die provinciale en stedelijke bestuurders. We hebben dan nog de vereniging Deltametropool, de Noordvleugel, de Zuidvleugel, de NV Utrecht, het Groene Hart. Wat dat betreft is het een bestuurlijke chaos. Voor Staten- en raadsleden is het niet te volgen, laat staan dat het voor hen te sturen of te controleren is wat er gebeurt. Burgers begrijpen er helemaal niets van en die vinden er ook niks van want het is volstrekt niet transparant. Het is een wereld voor, laten we zeggen, de beroepsbestuurder die rondrijdt in een dienstauto met chauffeur. Dat is het kernprobleem en daarom moeten wij af van dit soort constructies. Wij vinden dan ook dat bij het bestuur van Regio Randstad de stekker er gewoon uit moet. Wij hebben in het verleden al principiële kritiek gehad op Regio Randstad. Daarbij hebben wij gesteld dat wij dat hooguit een tijdje een kans willen geven in relatie tot de discussie over bijvoorbeeld een landsdeel Randstad. Die laatste discussie is echter nooit van de grond gekomen. Wij krijgen nu binnenkort de evaluatie over Regio Randstad. Die zullen wij zeker benutten om dit standpunt in te nemen. Echter vooruitlopend daarop zijn wij het geheel eens met de overige fracties die de motie steunen en dient de begroting van Regio Randstad aangepast te worden aan de realiteit. Tevens geven wij daarbij een signaal af over de richting waarin wij denken.

De heer WITTEMAN: Mijnheer de Voorzitter! Als socialistische partij hebben wij steeds duidelijk gemaakt moeite te hebben met bestuursorganen zonder democratische legitimiteit. Regio Randstad

is zo'n bestuursorgaan. Sinds de behandeling van de jaarrekening 2004 en de begroting 2006 van Regio Randstad heeft zich in Zuid-Holland iets bijzonders voorgedaan. Door Statenleden van onder meer de PvdA in Zuid-Holland zijn kritische vragen gesteld over de bijdragen die Zuid-Holland dient te leveren aan de begroting van Regio Randstad. Die bijdrage voor 2006 zal omhooggaan van 19% naar 22% van de totale begroting van € 2.000.000. Overigens zou de Utrechtse bijdrage voor die periode van 11,6% in 2005 dalen tot 8,6% in 2006. Het is en was tekenend dat de toelichting bij die lastenverschuiving ontbreekt in de begroting en dat de verantwoordelijke gedeputeerde van Zuid-Holland daarop evenmin een antwoord had. Blijkbaar was daar niet bekend dat sinds het begin van de nieuwe gemeenschappelijke regeling in september 2002 bij het opstellen van zowel de jaarrekening als van de begroting een foutieve verdeelsleutel is gebruikt bij de verdeling van de kosten tussen de provincies onderling. Hierop namen de Staten van Zuid-Holland de motie aan om de begroting van Regio Randstad in haar geheel af te schieten.

Nu Zuid-Holland heeft gesteld de stekker eruit te halen, aldus het PvdA-Statelid Baruch van Zuid-Holland, vinden wij dat wij als Staten ons op onze positie ten aanzien van Regio Randstad opnieuw moeten beraden. Wij vinden dat er gewoon te veel bestuurlijke organen zijn die over hetzelfde gaan. Er zijn allerlei overlegvormen tussen de grote steden, er zijn de stadsgewesten, regio's, bestuurlijke platvormen, de noord- en de zuidvleugel en niet te vergeten, de NV Utrecht. GroenLinks heeft er al aan gerefereerd. Op wat er binnen al die besturen wordt bekokstoofd, hebben wij nauwelijks zicht. Wij begrijpen dat er vraagstukken zijn aangaande de vier betrokken provincies en dat het uit een oogpunt van efficiëntie verstandig is dat die vraagstukken gezamenlijk door hen worden opgepakt. Wij pleiten er dan ook voor onze positie in het Randstadoverleg te heroverwegen. Daarom dienen wij hierbij een motie in waarmee wij het college verzoeken met een voorstel te komen waarbij de Staten van de betrokken provincies beter betrokken zijn bij de werkzaamheden van Regio Randstad en waarbij er een democratische legitimiteit voor het bestuur wordt gerealiseerd.

Motie 2 (SP)

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 27 juni 2005, ter behandeling van jaarrekening 2004 en begroting 2006 van Regio Randstad;

overwegende:

- *dat het bestuur van Regio Randstad een democratische legitimiteit ontbeert;*
- *dat het bestuur van Regio Randstad optreedt namens de vier betrokken provincies;*
- *dat de provincie Zuid-Holland de begroting 2006 van Regio Randstad unaniem heeft afgewezen;*

verzoeken het college:

- *de positie van de provincie Utrecht in het bestuur van Regio Randstad te heroverwegen zodanig dat de Staten van de betrokken provincies beter betrokken zijn bij de werkzaamheden van Regio Randstad en waarbij er een democratische legitimiteit van het bestuur wordt gerealiseerd;*
- *de resultaten hiervan ter beoordeling voor te leggen aan de Staten;*

en gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: Het woord is aan gedeputeerde Lokker.

De heer LOKKER (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Met de stem tegen van de provincie Zuid-Holland vanwege een onderdeel van de begroting of van de gehele begroting – ik heb zojuist bericht gekregen op welke punten men tegen is – is niet alleen een financiële discussie aan de orde, maar een discussie over het bestaansrecht van Regio Randstad. Terecht is deze discussie niet nieuw, zoals de heer Swane heeft gezegd. Net zo min als de kritische opstelling van deze Staten ten opzichte van dit orgaan. Dit is een en andermaal in de discussie naar voren gekomen. Ook in de laatstgehouden vergadering van de commissie BEM is dat nog eens goed naar voren gebracht. Het is ook niet voor niets dat het bestuur van Regio Randstad een evaluatie heeft voorgesteld over waar men mee bezig is en of het nog wel zin heeft om op deze manier door te gaan. Vrij vertaald is dat de vraag die aan de orde is.

De evaluatieresultaten zijn nog niet publiek gemaakt. Dat zal naar verwachting in september gebeuren. Dat betekent dat wij voor onze eigen discussie hierover in september ook de gegevens van deze evaluatie kunnen betrekken.

De heer BIJKERK: Mijnheer de Voorzitter! Is de evaluatie wel bekend maar nog niet publiek gemaakt?

De heer LOKKER (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! De evaluatie is nog niet geaccordeerd door het bestuur. De heer Tijsman heeft gezegd dat hij de zaak eerst nog goed op een rijtje moet zetten en dan kan hij dat in september publiek maken.

De heer BIJKERK: Mijnheer de Voorzitter! Is het dan niet heel raar om nu aan deze Staten en aan andere Staten te vragen in te stemmen met deze begroting voor 2006, terwijl er een evaluatie op tafel ligt die weliswaar nog intern is, maar die wel uitermate relevant is voor de discussie in september? Laat men de begroting dan ook maar in september vaststellen.

De heer LOKKER (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Als de heer Bijkerk mij antwoord laat gegeven op diens vraag dan kom ik ook op zijn laatste opmerking terug. Daar draait het immers om en daar hebben andere Statenleden reeds op gewezen. Als de gegevens van die evaluatie bekend zijn, dan is afgesproken dat goedkeuring van deze begroting slechts plaatsvindt onder voorbehoud van de uitkomsten van die evaluatie. Dat betekent dat, als de resultaten van de evaluatie uitwijzen dat wij een andere koers moeten varen, er op het punt van acties, formatie en dergelijke maatregelen moeten worden genomen, dat zaken bijgesteld moeten worden – zoals nodig te achten bijstelling van de kerntaken – dan is daar alle ruimte voor. Dan is er ook de ruimte om de begroting dienaangaande naar beneden bij te stellen. Of dat € 300.000 wordt, weet ik niet. In ieder geval is dát in het bestuur afgesproken.

Als het gaat om 'het uittrekken van de stekker' bij Regio Randstad dan moet men er wel bewust van zijn dat er aan de ene kant een sterke behoefte is aan een strategische positie in Randstadverband op het punt van economie en infrastructuur en

dat wij alleen maar op die manier indruk maken in de wereld buiten de Randstad, dat wij feitelijk steeds verder naar beneden zakken. Uit een eerdere evaluatie is immers aan het licht gekomen dat de Randstad als economische motor steeds lager op de ranglijst komt te staan. Ook Amsterdam is als toch niet onbelangrijke stad inmiddels naar plek 17 verhuisd.

Er is een zekere urgentie dat iets in dat Randstadplan op een strategisch niveau moet worden gedaan. Aan de andere kant zien wij dat bestuurders enorm huiverig zijn om daarin door te pakken. Bezieet men dat op vleugelniveau: Noordvleugel, Zuidvleugel, maar ook NV Utrecht als deel van Noordvleugel, dan worden daar in feite de afspraken gemaakt met het Rijk. Daar halen wij de winst binnen, dat is concreet, dat is succesrijk en dat moet vooral zo blijven. Dat is een heel helder signaal dat ook in het bestuur heel duidelijk heeft doorgeklonken.

Ik stel voor om voor deze begroting de evaluatie af te wachten en die dus ook hier goed te keuren onder voorbehoud van de uitkomsten van die evaluatie. Ik denk dat wij dan een heel kritische discussie krijgen over wat nu in feite de kerntaken moeten zijn en ook hoe ver men bestuurlijk wil gaan bij de structuur van Regio Randstad, en dat wij ook alle vrijheid hebben om op dat moment te beslissen of wij in financiële zin daarin deel zullen nemen met het voorgestelde bedrag. Dan zullen ook alle andere zaken die in de kritiek besloten liggen jegens Regio Randstad, de grote hoeveelheid clubjes, de onduidelijkheid over de democratische legitimatie, aan de orde zijn. Ook dan is pas een heroverweging van de provincie Utrecht aan de orde inzake Regio Randstad.

De heer BIJKERK: Mijnheer de Voorzitter! Vindt de gedeputeerde het toch niet een rare figuur dat wij nu eerst een begroting gaan vaststellen, terwijl wij over twee maanden op basis van een evaluatie misschien wel heel andere dingen willen? In het normale leven zeggen wij dan toch dat wij helemaal niks vaststellen?

De heer SWANE: Mijnheer de Voorzitter! Het probleem dat de VVD-fractie heeft men het idee van de gedeputeerde is dat dit pas in september kan gebeuren. Dat houdt in dat die zaak in oktober pas

in de Staten kan komen. Vervolgens moet er een antwoord komen en dan zitten wij al in november. Ik ben er dan niet gerust op dat wij, ik zeg het voorzichtig, nog iets aan de begroting 2006 kunnen wijzigen. Dan krijgen wij immers te horen dat het dan niet meer kan. Ik wil dus beslist vasthouden aan ons voorstel die begroting gewoon te verwerpen en de aangepaste begroting te doen. Als straks uit de evaluatie blijkt dat die club toch geweldig dynamisch is, dan doen wij er gewoon wat geld bij.

De heer LOKKER (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik kan mij dat heel goed voorstellen. Alle besturen die deel uitmaken van Regio Randstad, met uitzondering van de gemeente Rotterdam, kunnen deze lijn volgen. Dat wil zeggen dat wij heel goed onder voorbehoud van het resultaat van de evaluatie die begroting nu goedkeuren. Bij die evaluatiebespreking kunnen overigens alle fundamentele zaken inzake Regio Randstad aan de orde komen, ook ten aanzien van de omvang van taken en de status van Regio Randstad.

Ik kan nu niet goed beoordelen of dit een puur juridische formulering is. In feite komen wij op hetzelfde uit. Eerst volgt een fundamentele discussie over taken en bevoegdheden van Regio Randstad en vervolgens wordt er bekeken op welke manier Regio Randstad doorgaat en waar het bijbehorende budget bij past.

In motie 1 staat dat de begroting moet worden afgekeurd. Die motie wordt door een Statenmeerderheid gesteund. Ik denk dat wij hier niet een soort dogmatische discussie moeten voeren. Als het uitsluitend een juridische zaak is, wil ik dat eerst nog even horen van de griffie. Als het anders moet zijn, kan ik daarmee leven, omdat wij niets anders zeggen dan dat wij eerst de discussie moeten hebben en dat wij daarna pas vaststellen hoeveel geld wij over hebben voor de activiteiten van Regio Randstad.

De VOORZITTER: Dank u wel. Is er behoefte aan een tweede termijn?

De heer WITTEMAN: Mijnheer de Voorzitter! De heer Lokker heeft nog niet gereageerd op onze motie. Maar hij heeft de tekst nog niet.

De VOORZITTER: Die wordt op dit moment gekopieerd.

De heer LOKKER (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb de motie 2 gelezen. Ik acht deze motie overbodig in het licht van motie 1 die door de VVD en andere partijen is ingediend. Daarin staat nadrukkelijk dat de grond voor de afkeuring van de huidige begroting van Regio Randstad het gegeven is dat wij eerst nog een fundamentele discussie zullen voeren over de activiteiten van Regio Randstad en de betrokkenheid van de provincie Utrecht in Regio Randstadverband. Die discussie zal aan de hand van de evaluatie hier in deze Staten gevoerd worden. Daarbij kan de SP zelf uitspreken in hoeverre die partij wil dat de provincie Utrecht deel blijft uitmaken van Regio Randstad en onder welke voorwaarden. Onder die voorwaarden noem ik dan dat Regio Randstad voldoende democratisch gelegitimeerd dient te zijn. Ik lees echter vooral uit de bewoording in deze motie 2 dat de SP ook voldoende en tijdig op de hoogte moet zijn van welke besluiten bij Regio Randstad aan de orde zijn. In feite heeft de SP hiermee door het afkeuren van de begroting van Regio Randstad al haar macht gebruikt en daarmee haar democratische legitimatie bewezen.

De VOORZITTER: Dank u wel. Is er behoefte aan een tweede termijn? Het woord is aan de heer Swane.

De heer SWANE: Mijnheer de Voorzitter! In de moties en ook in de betogen is een fors aantal bezwaren tegen de huidige positie van Regio Randstad naar voren gebracht. Inhoudelijke argumenten en ook argumenten van procedurele aard. Ik stel vast dat het huidige functioneren van Regio Randstad en de begroting die nu voorligt niet op steun kan rekenen van een meerderheid van de Staten. We kunnen nu zeggen dat wij de discussie over de evaluatie afwachten en tot dan houden wij dit voorstel aan. Dat is volgens mij de richting die het college heeft genoemd. Wij kunnen echter ook stellen dat, wat er ook uit die evaluatie mag komen, het op dit moment zo is dat die begroting op een nogal wat punten aangepast dient te worden, gelet op het takenpakket van Regio Randstad. Als vervolgens uit de evaluatie zou blijken dat er juichende Staten en steden zijn, dan komt er ongetwijfeld een hernieuwde prioriteitsstelling voor Regio Randstad met alle gelden die daarbij horen. Ik ben wel bevreesd dat als wij in september hier-

over een besluit hebben genomen, de zaak nog hier en elders in de procedure moet komen. Voordat de Staten een advies hebben gegeven over die evaluatie is het al november en dan zegt iedereen dat wij hiermee te laat zijn en dat wij voorlopig maar even met de begroting door moeten gaan. Daar ben ik, eerlijk gezegd, als de dood voor.

De heer VAN DE GROEP: Mijnheer de Voorzitter! Ik heb nog een vraag voor de heer Swane. De gedeputeerde heeft verteld wat de juridische positie van de Staten nu is. Wij constateren dat er van de Staten nu wordt gevraagd de begroting van Regio Randstad al dan niet goed te keuren, maar dat wij formeel de gelegenheid daarvoor hebben tot 1 juni. Men kan bij Regio Randstad zeggen dat het inmiddels 1 juni is geweest en dat men niets van de Staten van Utrecht heeft gehoord. Dat is mijn eerste vraag voor de gedeputeerde. Aan de andere kant zal men bij Regio Randstad wel weten dat wij nu hierover vergaderen en dan meen ik dat dit inhoudt dat wij vandaag een heel heldere zienswijze moeten neerleggen. De motie die er ligt vind ik een heel sympathiek middel, maar ik geef de indieners ervan wel in overweging de tekst van het daarin genoemde besluit op dit punt aan te passen door daarin te stellen dat wij als Staten van Utrecht als onze zienswijze uitspreken dat de begroting 2006 van Regio Randstad niet behoort te worden vastgesteld voordat de evaluatie is afgerond. Ik geef dat de indieners van de motie in overweging om op deze wijze de uitspraak van de Staten duidelijk te laten zijn in het spoor van de indieners van de motie en dus niet in het spoor van wat de gedeputeerde heeft gesteld met zijn 'het komt wel goed'.

De heer WITTEMAN: Mijnheer de Voorzitter! Ik heb ook een vraag aan de heer Swane. Op 10 mei hebben wij in de commissie BEM een korte discussie gevoerd over deze begroting. Nagenoeg iedereen kon zich toen vinden in de begroting van Regio Randstad.

Wat is er tussen 10 mei en heden gebeurd dat wij nu met een motie worden geconfronteerd die volgens mij op een zeer brede steun in deze Staten kan rekenen? Dit buiten het gegeven dat op volslagen vreemde gronden de Staten van Zuid-Holland deze begroting hebben afgeschoten.

De heer SWANE: Mijnheer de Voorzitter! De heer Witteman kan natuurlijk de vraag herhalen die door

D66 al is gesteld, maar dan krijgt hij van mij hetzelfde antwoord. Ik verwijs hem dus naar mijn antwoord van daarnet.

Het probleem met het voorstel van de heer Van de Groep is dat wij moeten oppassen dat wij niet een soort aanhoudingssituatie krijgen. Op het moment waarop wij een begroting aanhouden en niet oppassen, zitten wij straks met het probleem dat wij te laat zijn om het begrotingsbedrag te verlagen en dat wij nog een jaar met hetzelfde begrotingsbedrag door moeten gaan. Ik kan echter nu al stellen dat bijvoorbeeld die externe begeleidings- en projectkosten van € 300.000 grotendeels in mindering gebracht dienen te worden. Dan blijft over dat wij wel grotendeels hetzelfde bedoelen, maar dan gaat het nog wel over de formulering. Als dat zo is, kan ik mij voorstellen dat wij daar nog even naar kijken. Wij moeten echter oppassen dat wij geen voor meer dan één uitleg vatbaar signaal geven. Dan zijn wij, waar ik bang voor ben, aan de beurt.

De heer BIJKERK: Ik begrijp dat het begrip 'zienswijze' een plek moet krijgen in de motie. Dan is onze zienswijze gewoon dat die begroting dient te worden afgekeurd.

De heer VAN DE GROEP: Mijnheer de Voorzitter! Dat was zo ongeveer de status van de opmerking die ik daarnet heb gemaakt. Volgens mij zitten wij op hetzelfde spoor voor wat de positie van de Staten betreft. Ik denk echter wel dat, als wij de tekst van de gemeenschappelijke regeling erbij pakken, een begroting vaststellen of afkeuren een bevoegdheid van het algemeen bestuur van Regio Randstad is. Die bevoegdheid hebben wij dus aan dat bestuur afgestaan. Als dat bestuur die begroting heeft goedgekeurd, betreft dat voor de provincie een verplichte uitgave. Het komt er dus op aan dat wij heel duidelijk onze zienswijze uitspreken. Ik geef het de indieners van de motie dus in overweging duidelijk het woord 'zienswijze' daarbij te gebruiken.

De heer SWANE: Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben daarmee geen enkel probleem. De heer Van de Groep heeft daarin groot gelijk. Als het dictum verder maar duidelijk is en dat onze boodschap goed wordt overgebracht. Het woord 'zienswijze' is daarbij volkomen duidelijk.

De VOORZITTER: Met andere woorden: in de motie wordt de tekst van het besluit gewijzigd zoals door de heer Van de Groep is voorgesteld. Is dat voor iedereen duidelijk?

De heer BIJKERK: Mijnheer de Voorzitter! De heer Van de Groep had aanvankelijk een wat andere formulering: 'het is onze zienswijze dat de begroting dient te worden afgekeurd'.

De VOORZITTER: Zo heb ik het ook begrepen. Dat klopt dus. Vinden de Staten het goed dat wij daarvoor de motie niet opnieuw door het kopieerapparaat halen? Dat is dus akkoord, zie ik. Heeft de gedeputeerde in tweede termijn nog commentaar hierop?

De heer LOKKER (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! In die zin dat die zienswijze voor mij kristalhelder is en dat deze als zodanig ingebracht zal worden bij het bestuur.

De VOORZITTER: Ik breng nu de gewijzigde motie 1 in stemming. Mag ik concluderen dat die door alle fracties wordt aanvaard?

Zonder hoofdelijke stemming aanvaarden Provinciale Staten motie 1.

De VOORZITTER: Voorts motie 2.

De heer WITTEMAN: Mijnheer de Voorzitter! Motie 2 is overbodig geworden door het aanvaarden van motie 1.

De VOORZITTER: Motie 2 is ingetrokken. Waarvan akte. Verlangt iemand stemming over het voorstel of vindt u het goed dat ik de meningen van de fracties peil?

Mevrouw RAVEN: Mijnheer de Voorzitter! Het CDA is akkoord met inachtneming van de motie die is aangenomen.

De VOORZITTER: Die motie is al aangenomen. U bent dus tegen het daardoor gewijzigde voorstel.

Mevrouw RAVEN: Mijnheer de Voorzitter! Dat klopt.

De heer VAN DE GROEP: Mijnheer de Voorzitter! Dat is volgens mij niet helemaal correct. Er ligt een ontwerpbesluit voor dat uit twee delen bestaat. Nu wordt er verwezen naar de zienswijze in te dienen 'als verwoord in de bijgaande toelichting'. Dat laatste moet worden gewijzigd in: 'als verwoord in bijgaande motie'. Wij kunnen dus allemaal voor dit voorstel zijn op die manier. Feitelijk is de motie die is aangenomen een amendement. Volgens mij is het besluit nu geamendeerd.

De VOORZITTER: Dat kan ook. Als de Staten zich daarin kunnen vinden? Als wij de motie geen motie noemen, maar amendement dan zijn wij hiermee klaar. Verlangt iemand nog stemming? Dat is niet het geval, zo zie ik. Verlangt iemand aantekening? Dat is evenmin het geval, zie ik.

Ik dank de heer Van de Groep voor deze meest efficiënte oplossing.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het geamendeerde voorstel.

PS2005BEM20

Nota herijking reserves en voorzieningen.

PS2005BEM22

Wijziging Verordening Burgerinitiatief Provincie Utrecht.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig de voorstellen.

PS2005BEM28

Evaluatie Dualisme.

De heer KLEIN KRANENBURG: Mijnheer de Voorzitter! Namens het CDA merk ik op dat wij in 2003 met elkaar op een goede manier zijn begonnen. Wij hebben toen meteen beseft dat een goed begin het halve werk is. Met dat 'halverwege' bekijken wij nu of wij nog op het goede pad zijn. Daarom kunnen wij ons ook vinden in de aanbevelingen die voor ons liggen. Het getuigt van een positieve aanpak dat de Staten en het college van GS samen die grondige evaluatie hebben gehouden. Er zijn enige zaken uitgekomen die wij inmiddels al uitvoeren. Ik noem daarbij onder a, punt 5: het dualistisch vergaderen dat versterking verdient en

dat ook wat van ons vraagt. Wat de onderwerpen onder b betreft, zijn wij graag concreet. Wij kunnen ons voorstellen dat een nadere uitwerking van die onderwerpen nodig is en dat het verstandig is om af te spreken dat wij ervoor zorgen dat wij daarover in januari 2006 kunnen spreken zodat wij het ook op die manier kunnen gaan doen.

De heer LEVERING: Mijnheer de Voorzitter! Ik heb laatst gehoord dat de burger niet wakker ligt van evaluaties. Van dat niet wakker liggen van de burger zouden wij nu wél wakker moeten liggen. Ik heb begrepen dat dit hele wetsvoorstel is ingediend om ervoor te zorgen dat niet alleen de verhouding tussen Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten op een andere manier wordt ingericht, maar dat de burger beter bij het bestuur wordt betrokken of er warmer voor wordt. Het is in ieder geval zo dat op dit moment er toch van alles aan de hand is in Nederland, waardoor wij kunnen zeggen dat democratie nog altijd in een lichte crisis verkeert. Daarvan kunnen wij dagelijks kennis nemen. Ik verwijs hierbij naar een artikel van Paul Dekker van het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) in de Volkskrant van afgelopen zaterdag. Dat betreft een heel interessant onderzoek, waaruit duidelijk wordt dat de roep om een sterke man in dit land krachtiger wordt, dat iedereen de regels weg wil hebben, maar dat er tegelijkertijd een grote roep om inspraak is. Wij zijn allemaal een beetje de weg kwijt.

Afgelopen zondag was er, mede dankzij een subsidie van de provincie, een confrontatiedebat over de Vrede van Utrecht ingericht in Paushuise. Daar werd ook nog eens vastgesteld dat de ondersteuning en de deelname en bijdrage aan de publieke zaak decennia geleden nog de gewoonste zaak van de wereld was en nu niet meer. Er is iets heel merkwaardigs aan de hand. Het voorstel dualisering is immers voor een belangrijk deel ingericht om ervoor te zorgen dat wij de burger beter bij het bestuur betrekken, maar daar gaat het in wezen natuurlijk nauwelijks over. Ook vandaag hebben wij hier gesproken in het eerste debatje naar aanleiding van de vragen van collega Swane over hoe wij de verhouding tussen Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten inrichten. Juist omdat die vernieuwd zijn. Het is duidelijk dat het wat

dat betreft nog oefenen is geblazen. Wij kunnen ons echter gelukkig prijzen dat het op een groot aantal vlakken gewoon goed gaat. Als wij zien wat voor een slagveld de invoering van de dualisering heeft aangericht bij de gemeenten, dan mogen wij ons behoorlijk gelukkig prijzen hoe dat hier in de Utrechtse Staten is gegaan. Dienaangaande verdienen natuurlijk velen in dit huis een dikke pluim. Ik denk dat wij het zelf ook wel hadden gekund.

Een groot aantal van ons heeft zich tamelijk geërgerd aan de kosten van het onderzoek door het bureau Berenschot. Zij hebben zich bovendien behoorlijk achter de oren gekrabd bij het idee of wij dit niet allemaal zelf hadden kunnen bedenken als het gaat om het resultaat dat er nu ligt. Bijvoorbeeld als wij gewoon ervaringen in de commissie hadden meegenomen en die gepoold hadden in het presidium en fractievoorzittersconvent, eigenlijk zoals het nu precies is gegaan, zouden er dan niet dezelfde resultaten uitgekomen zijn?

Wij zijn voor het voorstel zoals het er ligt. Er zijn nog wel wat open eindjes. Zo is het voorstel ook ingericht. Er zal hier en daar nog een nadere uitwerking plaatshebben. Daarom stel ik vast dat er nog een paar kleine punten zijn waarop wij het accent willen leggen. De samenstelling van het presidium, zoals die in het voorstel staat, is niet zoals wij hebben afgesproken. Ik vraag op dat punt aanpassing. Daarnaast hebben wij in het fractievoorzittersconvent een voorstel gedaan om, waar dat nodig, mogelijk en dienstig is, te werken met projectcommissies. Dat voorstel kan natuurlijk ook later. Ten slotte is er ook een voorstel dat wel terug te vinden is in de notulen van het fractievoorzittersconvent, waarvoor ik eveneens aandacht vraag in het kader van het hele besluit en dat ook later kan worden meegenomen. Dat betreft een voorstel over de kwaliteit van de stukken en over een uniforme oplegger.

De heer NUGTEREN: Mijnheer de Voorzitter! Ik had er niet op gerekend dat de bijdragen zo kort zouden zijn en die van de VVD nog korter dan kort. Ik zal niet het enige beginnend Statenlid geweest zijn dat met enige terughoudendheid er kennis van nam toen bij mijn aantreden het dualisme zijn intrede zou gaan doen. Meer ervaren

Statenleden meldden dit met veel enthousiasme en ik vreesde vooral achter dit enthousiasme een naar binnen kijken te ontwaren: veel aandacht voor procedures, veel tijd voor procesdebatten en dergelijke. Ik moet bekennen dat ik ongelijk heb gekregen. Wat ons betreft zijn wij nog niet waar wij zouden moeten zijn. Wij constateren dat er duidelijke stappen voorwaarts zijn gezet in de richting van meer zelfstandig opererende Provinciale Staten die hun kaderstellende, controlerende en volksvertegenwoordigende rol kunnen invullen op een goede en kwalitatief actieve wijze. Een ontwikkeling die van belang is om aan te sluiten op de ontwikkelingen die in de samenleving in zijn totaal plaatsvinden. Wij vinden dan ook, natuurlijk niet als enigen, dat onze democratie vitaal moet blijven, niet mag verstarren en niet mag dichtslippen. De dualisering biedt hiervoor goede mogelijkheden. Ik weet ook niet of ik het licht uitgesproken pessimisme van collega Levering deel als hij zegt dat de participatie vroeger veel beter was. Ik denk dat de participatie van de bevolking bij onderwerpen die haar aangaan zeer groot is, maar dat die alleen op een wat andere wijze wordt geuit dan wij zo'n twintig jaar geleden mochten constateren. Ik denk dat dit meer te maken heeft met de complexiteit van de samenleving dan met iets anders.

Dat wij in Utrecht naar het idee van velen totnogtoe erin zijn geslaagd de dualisering op een goede wijze vorm te geven, hangt volgens ons met enkele zaken samen die wij ook moeten vasthouden. Ten eerste dat het stapsgewijs is gegaan, met een zekere voorzichtigheid: niet te veel schokken tegelijk. Ten tweede dat het doelgericht is gebeurd, namelijk dat wij een gemeenschappelijk idee hadden over de doelen van deze activiteiten, dat er sprake zou moeten zijn van een heldere taakverdeling, dat er meer politiek debat zou moeten komen. Ten derde dat wij dat gezamenlijk hebben gedaan en dat dualisme niet iets van enkelen is, maar dat het een set van afspraken, werkwijzen en dergelijke is waarbij iedereen betrokken dient te zijn. Dus niet alleen Provinciale Staten maar ook Gedeputeerde Staten, niet alleen het fractievoorzittersconvent, maar alle Statenleden en niet alleen de griffie, maar ook het hele apparaat van de provincie. Deze condities moeten wij, zo menen wij, ook goed vasthouden.

Het idee om nu al een evaluatie te houden, met inderdaad de opmerking "Hadden wij dat niet zelf gekund?", ik weet dat niet. Ik heb aan dit alles altijd een positieve bijdrage geleverd en bovendien heeft dat een aantal resultaten opgeleverd die wij waardevol vinden. Wij kunnen ons er prima in vinden, zij het dat wij nog enkele opmerkingen hebben.

In het voorstel worden enkele verbeteringen gepresenteerd in de werkwijzen en structuren onder andere door een duidelijkere taakverdeling en een taakverdeling in de voorbereiding en leiding van de politieke processen. Dit uit zich in een scherpere plaatsbepaling van het presidium en het fractievoorzittersconvent, inclusief een duidelijker rol van voorzitter en vice-voorzitter. Hoewel enkele zaken nog verder uitgewerkt moeten worden, roept deze gedachtelijn vertrouwen op in het vermogen van de Staten om zichzelf te sturen en een eigen agenda te bepalen. Het doel hiervan is natuurlijk ook dat het politieke debat aan scherpere kan winnen, waardoor ook duidelijker wordt waarom en waartoe zaken besloten zijn en welke afwegingen er zijn gemaakt. Dat geldt zowel voor de commissies als voor de Staten zelf.

Aangaande de Staten moet ik toch nog een opmerking kwijt. Om de bekende leuze 'leuker kunnen wij het niet maken, maar wel inhoudelijker' maar te parafraseren, denken wij niet dat het bestuursorgaan Provinciale Staten iets moet zijn dat bijzonder aantrekkelijk moet zijn met als voornaamste reden: hoe aantrekkelijker, hoe beter. Het gaat er echter om dat hier over vaak complexe zaken in een heel proces goed inhoudelijk gedebatteerd moet kunnen worden zodat de conclusies ook onomstotelijk zijn. Dat is een veel belangrijker voorwaarde dan aantrekkelijkheid.

Wat het functioneren van de Staten betreft, heb ik nog enkele opmerkingen die uit de evaluatie voortkomen.

Ten eerste de griffie. Daar hebben wij goede verwachtingen van. Om slechts één punt te noemen: ook de communicatie wordt de laatste tijd veel beter vormgegeven en aangepakt. Wij zijn er nog niet maar het gaat stukken vooruit. Het presidium. De voorstellen die worden gedaan onderschrijven wij graag. Wij zouden wel graag willen aanhaken met de opmerking dat het meer

dan een overweging is dat de omvang beperkter zou moeten zijn door het weglaten, wegblijven, niet opnemen daarin van de plaatsvervangende commissievoorzitters. Een goede bepaling is dat voorzitters die afwezig zijn, vervangen kunnen worden, maar per definitie de gezelschappen twee keer zo groot maken dan per se noodzakelijk is? Hoewel de vergadering van de Staten hier het meest centrale en meest duidelijke symbool is van Provinciale Staten wordt een groot deel van het werk toch in de commissies gedaan. Daarvoor worden ook enige voorstellen gedaan en wel met betrekking tot de omvang. Wij kunnen wat ons betreft nog wel een tijdje doorpraten over de werkwijze van de commissies. De commissies hebben verschillende rollen, dus niet alleen die van het voorbereiden van Statenvergaderingen. Ze zijn er ook om het uitsorteren van discussies mogelijk te maken en om een meer reflectieve functie te kunnen invullen. Voor ons mag die uitsortende functie nog wat verder gaan dan nu wordt voorgesteld. Wij denken daarbij aan een soort drieslag, waarbij vooraf wordt vastgesteld voor welke zaken bespreking in de Staten noodzakelijk wordt geacht zodat de discussies daarover niet al te uitvoerig meer in de commissies hoeven plaatsvinden. Misschien wel in technische zin, maar niet inhoudelijk. Dat werkt tijdbesparend. Zaken waarover men het eens is, hoeven ook niet meer uitvoerig beaamd en bevestigd te worden in de commissies; dat kan dan ook tijd schelen. Voorts dienen in de commissies voornamelijk zaken besproken te worden die in commissieverband ook afgedaan kunnen worden.

De PvdA heeft geopperd dat de instelling van ad-hoc-commissies mogelijk wordt gemaakt. Daar zijn ook wij zeker voor, al moet ervoor gewaakt worden dat net als bij het Rijk er een onoverzichtelijke wirwar van commissies, klankbordgroepen en dergelijke ontstaat. De commissies zouden voorts ook ruimte moeten hebben voor een vrije gedachteswisseling, zonder dat er direct een agenda ligt, maar uiteraard wel in het openbaar, om punten tussen commissieleden aan de orde te stellen om te kijken hoe de collega's daar tegenaan kijken. Zoals gezegd verdient communicatie ons aller aandacht. Het is van gemeenschappelijk belang dat de Provinciale Staten beter voor het voetlicht worden gebracht, zowel naar binnen als naar

buiten. Daarvoor wordt veel inzet gepleegd. Wij moeten echter ook zorgen hebben over hoe de relatie is tussen de Staten en het provinciale apparaat. Ons bereiken signalen dat het provinciale apparaat, of althans delen ervan, de introductie van het dualisme voor zichzelf zo heeft vertaald dat Provinciale Staten voor hen op afstand zijn komen te staan en derhalve minder interessant zouden zijn voor de eigen werkzaamheden. Dat van die afstand klopt, maar het is niet zo dat medewerkers in het provinciale apparaat minder op de hoogte zouden zijn van het reilen en zeilen van dit orgaan als kaderstellend, controlerend en volksvertegenwoordigend orgaan.

Niet de minst belangrijke doelstelling van het dualisme was de volksvertegenwoordiger meer naar buiten te brengen, de band met de burger te ontwikkelen en te versterken en deze minder te laten lopen via partijpolitieke structuren en processen. De resultaten hierbij zijn wisselend. Ze zijn nog niet in de mate zoals wij die willen, ze gaan echter wel vooruit. Ik deel trouwens niet het commentaar dat ergens in de evaluatie te vinden is dat de volksvertegenwoordigende rol amper uit de verf zou komen in de Staten. Ik vind bijvoorbeeld de wijze waarop het streekplan is gedaan en waarop de herindeling van de Heuvelrug aan de orde is geweest goede voorbeelden daarvan. Wij zijn er echter nog niet. Het is wel bemoedigend dat de communicatie meer structuur en ideeën heeft gekregen. Uiteindelijk zullen wij het evenwel moeten blijven doen. Geen communicatiestrategie kan ons vervangen, om het maar eens ijdel te zeggen.

De voorstellen die aan de orde zijn en nog wat ideeën erbij lijken mij en ons op zichzelf voldoende om mee verder te gaan, mits wij het op een rustige en stapsgewijze wijze doen. Op die manier zullen wij het gezamenlijke ideaal verwerkelijken: inhoud geven aan een betekenisvol provinciaal bestuur dat dit doet in nauwe relatie met de burgers van onze provincie.

De heer R. DE VRIES: Mijnheer de Voorzitter! D66 is blij met de evaluatie halverwege deze Statenperiode. Het is goed jezelf een spiegel voor te houden en te bekijken hoe je functioneert en of wat je voor ogen had ook werkelijk is bereikt. Wat het dualisme betreft, zijn wij nu eveneens halverwege

gevorderd. D66 is, zoals bekend, fervent voor een dualistisch systeem in de provincie. Toch hebben wij regelmatig het gevoel dat Utrecht in vergelijking met andere provincies het dualisme nogal monistisch heeft aangepakt. Ik bedoel daarmee dat het duale bloed ons nog niet echt door de aderen stroomt. Vaak lopen commissievergaderingen uit in een-vraag-en-antwoordspelletje tussen PS en GS, en dat is jammer. Wat dat betreft is er ook een mea culpa van onze zijde hoorbaar: wij doen er zelf ook vaak aan mee.

Gelukkig zijn er uitzonderingen. Het duale licht begint bij sommige commissies echt door te breken. Dit vergt echter wel de nodige inspanning van ons allemaal. Een goed recent voorbeeld daarvan is geweest in de commissie IME, waar op voorstel van de heer Van Bokkem een commissie is opgezet om vooral over de economische ontwikkelingen in onze provincie na te denken en te filosoferen. Ik verwacht daar eigenlijk best wel veel van, omdat je op die manier zelf het initiatief naar je toe haalt en je ook actief informatie gaat verwerven.

Over het voorstel heeft D66 nog enkele opmerkingen en kleine vragen. De spreektijdenregeling vinden wij een noodzakelijk kwaad waarmee wij niet altijd even blij zijn. Ons bezwaar komt erop neer dat wij de relatie met de zetelomvang van de Statenfracties niet erg relevant vinden. Het gaat niet zozeer om het aantal minuten spreektijd, maar om wat men te zeggen heeft. Dat kan in tien minuten of vijftien minuten, maar het gaat tenslotte om de inbreng die men heeft en dat hoeft niet altijd in een spreektijdenregeling vervat te worden. Wij vinden dan ook dat die regeling geen rem mag zetten op de duale discussie in commissie- of Statenvergaderingen. Naar gelang de lengte van de agenda's zal gekeken moeten worden of en hoe de spreektijdenregeling van toepassing is. Dus niet heel strikt en stringent, maar meer kijkend en gevoelend naar de agenda van een dergelijke vergadering.

Bij punt a5, dualistisch vergaderen, staat dat dit versterkt moet worden en dat daarbij meer actieve participatie wordt verwacht. Dat is een heel mooie open deur, zoals dat onder woorden is gebracht. Zoals ik al in mijn inleiding heb gezegd, vergt dit echt nogal wat inspanning van ons. Het is mij

bovendien niet erg duidelijk wat wij onder actieve participatie moeten verstaan. Betekent dit dat wij zelf actief met elkaar gaan participeren? Betekent dit dat wij actief jegens de burgers participeren? Of willen wij dat de burgers meer actief participeren? Daarin moeten wij duidelijk zijn. Het kan best wel zijn dat actief participeren gevormd wordt door die drie zojuist genoemde punten. De inspraak van burgers als een vorm van actieve participatie kan een belangrijke rol spelen bij ons werk. In de laatste vergadering van de commissie REG, waar wij over het landinrichtingsplan Haarzuilens hebben gesproken, kregen insprekers drie minuten om hun zegje te doen. Ik moet daarbij toegeven dat er enkele mensen bij waren die wij als commissie al eerder hadden gesproken, wij wisten dus al ongeveer waar zij naartoe wilden, maar dan nog vind ik het betreurenswaardig dat er zo weinig tijd is voor burgers die de moeite nemen om naar een commissievergadering te komen en die dan met slechts drie minuten spreektijd worden afgescheept. Wij moeten dan ook naar onszelf kijken. Hebben wij als Staten dan zelf zoveel tijd nodig om ons verhaal te vertellen of willen wij de burger meer mogelijkheden bieden om diens visie aan ons te melden? Wij vinden het eveneens belangrijk dat bij actieve participatie de commissie naar gelang het onderwerp zelf onderzoek kan uitvoeren, bijvoorbeeld met ondersteuning van de griffie. Zo kan dan relevante informatie worden ingewonnen ten behoeve van een afgewogen oordeel of een nader onderzoek. Dat kan bijvoorbeeld geschieden door het brengen van werkbezoeken, maar ook door in- en externe deskundigen uit te nodigen om tijdens een vergadering een toelichting te geven op een bepaald onderwerp of bepaalde situatie. Ik heb zelf het voorbeeld gegeven om, vanwege de visie van de Rabobank op de provinciale dynamiek, iemand van die bank uit te nodigen in de commissie een toelichting te geven op hoe zij met hun monitors omgaan en hoe wij ons voordeel daarmee kunnen doen in de Staten.

Onderdeel b gaat over de evaluatie van de commissievoorzitters. Hierbij wordt voorgesteld om op basis van een nader vast te stellen profiel die evaluatie te verrichten. De inzet van een dergelijke evaluatie is natuurlijk het optimaliseren van het functioneren van de commissie an sich. De kans is natuurlijk groot dat zich dat alleen toespitst op het functioneren van de betrokken commissievoorzit-

ter. Wat zijn dan de consequenties daarvan en de sancties die daarbij horen? Daarover willen wij van stonde af aan helderheid hebben.

Daarnaast heeft D66 in het presidium bij herhaling gepleit voor een apart trainingstraject voor commissievoorzitters. Als dit in combinatie gebeurt met een functieprofiel, dan vinden wij dat daarbij een goede impuls wordt geboden voor het nog beter functioneren van de commissievoorzitters en de betrokken commissies.

Wat b3 aangaat, vindt D66 dat de noodzaak van het maximaliseren van het aantal commissieleden, zijnde niet-Statelieden, bij de grote fracties feitelijk ontbreekt. Wij zijn er dan ook voor dat een dergelijke maximalisatie wordt gekoppeld aan het zetelaantal en een duidelijk overall maximum. Dat kan bijvoorbeeld betekenen dat een eenmansfractie een beroep kan doen op maximaal vier of vijf commissieleden. Voor een deel is dat dan gebaseerd op het aantal commissies dat wij in deze Staten hebben, terwijl een fractie met meer dan tien zetels geen extra commissieleden kan inzetten. Op die manier wordt recht gedaan aan de politieke inbreng van de verschillende partijen in de Staten en in de commissies.

Voor D66 ligt het accent niet zozeer op de procedures in dit huis maar op de volksvertegenwoordigende rol. De procedures zijn daarbij de middelen om die rol zo goed mogelijk te kunnen vertolken. Dit moet eveneens bijdragen aan de eigenste rol van PS, waarin natuurlijk het aangeven van de keuzes die de Staten daarbij maken en de afwegingen die daarbij horen het voornaamste doel is.

De heer WITTEMAN: Mijnheer de Voorzitter! Bij de voorbereidende besprekingen in het fractievoorzittersoverleg is door de SP reeds gevraagd of dit onderzoek niet in eigen huis zou kunnen worden uitgevoerd. De discussie die naar aanleiding daarvan is gevoerd, heeft geleid tot beperking van het onderzoek en ook tot beperking van het budget. Daar waren wij blij mee. Ondanks dat wij in eerste instantie onze bedenkingen hadden tegen de wijze van evalueren van de invoering van het dualisme, zijn wij toch blij met dit onderzoeksresultaat van het Bureau Berenschot.

Het invoeren van de Wet dualisering provinciebestuur werd en wordt nog steeds als een doel

beschouwd, terwijl dit toch altijd slechts een middel is geweest. De doelen van het dualisme in het provinciebestuur betreffen het meer betrekken van de burgers bij het provinciale bestuur, het realiseren van een levendig politiek debat – daar doet de SP haar best voor – en een initiatiefrijkere en invloedrijkere rol van de Staten, de Statenfracties en de Statencommissies. Bij het onderzoek van Berenschot plaatsen wij echter nog wel enkele kanttekeningen. De enquête over de tijdsbesteding en inzet van de Statelieden komt erg overeen met een onderzoek dat recent door het IPO is uitgevoerd. De communicatie op dit punt had dus beslist beter gekund. Wij hebben als SP niet deelgenomen aan de enquête van het IPO omdat die volgens ons slechts tot doel had de verhoging van de vergoeding voor Statelieden te legitimeren. Als leden van de SP-fractie hebben wij wederom niet deelgenomen aan dit onderzoek omdat er wel erg veel gevraagd werd naar de bekende weg. Wij delen dan ook de kritiek die de heer Swane had over de wijze waarop het onderzoek is uitgevoerd, met name het enquêtedeelte.

De heer VAN LEEUWEN: Mijnheer de Voorzitter! Kan de heer Witteman duidelijk maken waar in het onderzoek van Berenschot een link is te leggen naar de vergoeding van Statelieden?

De heer WITTEMAN: Mijnheer de Voorzitter! Dat heb ik niet gezegd. Er bestaat een heel grote overlapping door het IPO-onderzoek. Dat overlapt een heel groot deel van het onderzoek van Berenschot. Daar heeft de heer Swane een opmerking over gemaakt.

De heer VAN LEEUWEN: Mijnheer de Voorzitter! Maar hoe staat het met de suggestie van de heer Witteman waarover ik hem zojuist interrompeerde?

De heer WITTEMAN: Mijnheer de Voorzitter! Die suggestie wil ik beslist niet wekken. Ik heb in mijn inleiding immers gezegd dat wij tevreden zijn over het onderzoek van het Bureau Berenschot. Dat niet alleen de SP moeite had met de wijze waarop het onderzoek is uitgevoerd, bleek ondermeer uit de response van ons allen, die interventie van de commissaris noodzakelijk maakte om in ieder geval een representatief deel van de Statelieden aan de enquête te doen deelnemen.

In het onderzoeksverslag van Bureau Berenschot worden de resultaten van het onderzoek verwoord door consequent te melden dat dit de mening is van de Statenleden. Tegen deze bewoording maak ik bezwaar. Het gaat hier immers heel duidelijk om respondenten, zijnde Statenleden. Van de 63 Statenleden hebben er slechts 42 aan het onderzoek deelgenomen. Of die 42 leden een duidelijke afspiegeling van de Staten zijn, wordt niet duidelijk gemaakt. Wij hebben bijvoorbeeld als fractie niet aan de enquête deelgenomen.

Ten vierde was het een belangrijk onderdeel van de enquête om de verschillen en overeenkomsten vast te stellen tussen de dualistische en monistische wijzen van werken. Doordat slechts een minderheid – 19 van de 63 Statenleden – hierover een uitspraak konden doen, zijn de resultaten van dit onderzoek voor ons dus niet representatief.

Ten vijfde wordt in het onderzoeksverslag melding gemaakt van de wijze waarop de commissie- en Statenvergaderingen plaatsvinden. Wij hebben de dames van het Bureau Berenschot echter gemist bij deze vergaderingen. Het lijkt mij dat het een kleine moeite geweest zou zijn om toch een paar vergaderingen bij te wonen om uitspraken te kunnen die niet alleen gebaseerd zijn op enquêtes en interviews, maar ook op basis van eigen waarneming. Ten slotte hebben wij moeite met de in rekening gebrachte dagtarieven die tot € 2.142, inclusief BTW hebben bedragen.

In grote lijnen ondersteunen wij de aanbevelingen die door het Bureau zijn opgesteld en die zijn besproken in het fractievoorzittersoverleg. Alles staat of valt echter met de inbreng van de Statenleden zelf.

Het rapport van het Bureau Berenschot was op zichzelf best te lezen, mede door het opnemen van verschillende citaten. Twee citaten van leden van Gedeputeerde Staten wil ik u niet onthouden. Vooral: 'De fracties kiezen veel te weinig een eigen lijn. Zij durven alleen een initiatief te nemen als de leden van PS met hen meegaan', en 'De Statenleden zitten op een kluitje, en masse wonen zij commissievergaderingen bij. Iedereen wil blijkbaar status en een baantje in plaats van volksvertegenwoordiger te zijn'. Wie de schoen past trekke hem aan.

De heer VAN DE GROEP: Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben een door de griffier voorbereid besluit

voorgelegd gekregen met het verzoek dit rapport voor kennisgeving aan te nemen. Toen dacht ik dat dit een korte zin was met twee tegenstellingen. Het rapport heet 'De daad bij het woord' en nemen de Staten dat slechts voor kennisgeving aan? Aan de ene kant vond ik dat wij dat niet slechts voor kennisgeving moeten willen aannemen en aan de andere kant hebben wij ook het gevoel, mede gelet op wat er zojuist door eenieder op z'n eigen toon is gezegd, dat als wij achteraf hadden gekeken naar wat wij eigenlijk aan ondersteuning en expertise willen bij een onderzoek, dat dit anders tot stand had moeten komen. Het is goed dat wij met elkaar dit eindproduct op tafel hebben gelegd met de bedoeling er iets mee te doen. Dat vinden wij terug in deel 2 van het voorgestelde besluit. Ook wij vonden de verhouding tussen prijs en kwaliteit bij Berenschot absoluut niet voor herhaling vatbaar. De heer Levering heeft voorgesteld daarvan iets te zeggen, welnu, bij dezen mag dat bureau dat dan van de ChristenUnie weten.

Bij de punten die in het stuk naar voren worden gebracht, merken wij op dat de tekst over het presidium goed verwoord moet worden. Voor ons mag er nog bij komen te staan dat de plaatsvervangende voorzitters gewoon plaatsvervangende leden van het presidium blijven die de commissievoorzitter ook gewoon moeten kunnen vervangen. Voorts is het ook belangrijk dat, als niet alle fracties meer in het presidium zijn vertegenwoordigd, er ook aandacht is voor een goede communicatie van de zaken die in het presidium zijn besproken, hetzij naar de betrokken commissies, dan wel naar alle Statenleden. Dat zou ook heel goed via De PS-flits kunnen, maar er moet wel iets meer aandacht voor zijn. In het verleden is men er toch te vaak van uitgegaan dat de zaken wel binnen de fracties doorgecommuniceerd zouden worden.

Punt a5 is een heel centraal punt. Verschillende sprekers voor mij hebben hiervan al het nodige gezegd. Kunnen wij dat punt met elkaar invullen? Dat is dan een opdracht die wij naast alle procedures inhoudelijk aan elkaar geven. Maar gaan wij dat dan ook doen? In de commissies moeten wij daarmee aan het werk gaan, maar ook in de Staten. Dat betekent echter ook dat er in de Staten en in de commissies verschillende zaken zijn op te merken. Bijvoorbeeld over de insprekers. Krijgen

die wel voldoende tijd daarvoor? De heer De Vries heeft daarvoor zo-even aandacht gevraagd. Dat is dan één kant van de zaak. Maar wat doet een commissie als insprekers zich gewoon melden om iets te zeggen over een onderwerp waarover zij ergens al op talrijke manieren hun mening hebben kunnen geven en waarbij zij ook formeel bezwaar hebben kunnen maken dat vervolgens gewogen is? Alle belangen afwegende heeft de commissie die daarover gaat ten slotte een besluit genomen. Dan komt nog eens een stuk ter kennisneming van GS ter behandeling naar PS, omdat dit is toegezegd. Op dat moment komen er alsnog insprekers die de Staten vragen het een en ander te veranderen. Geen wonder dat de mensen die zich hebben ingezet om op dat moment te komen inspreken, bij wijze van spreken met de staart tussen de benen naar huis gaan omdat zij zich bekocht voelen. Laten wij dan ook onze inspreekregeling aanpassen en duidelijk maken dat over dat soort zaken niet meer kan worden ingesproken en dat er andere momenten zijn waarop men bezwaar kan maken en beroep kan aantekenen. Laten wij dat dan ook toespitsen op de bevoegdheden van PS en niet op andere zaken. Wij denken dat de zelfevaluatie van de commissies ons op dit punt verder kan brengen. Wij zullen daar dus graag aan meedoen.

Bij punt 5 staat ook de term actieve participatie. Ik kom daarop nog even terug in verband met punt b3. Aan de ene kant denken wij als minder grote fractie dat wij tamelijk actief participeren. Waar dat mogelijk is, zullen wij dat doen. Als er over de toekomst van de provincie en allerlei zaken die daarmee verband houden zonodig op zondagmorgen een debat moet worden georganiseerd dan getuigt dat van weinig respect voor mensen die op zondag andere dingen doen en niet aan dat debat zullen deelnemen. Laten wij daarom openbare debatten niet op de rustdag doen, maar alleen op doordeweekse dagen; dan kunnen wij daaraan meewerken. En als de provincie Utrecht daar toch aan meewerkt dan spijt mij dat.

Ten tweede spannen wij ons als fractie uitermate in om waar wij dat kunnen onze bijdrage te leveren. Dan zijn wij toch wel een beetje gestoken door het voorstel om het aantal niet-Statelieden te maximeren. Wat is hiervan de bedoeling? Als wij het zouden doen zoals de heer De Vries daar net voorstelde dan zou ik mij daar zeer zeker in

kunnen vinden. De achtergrond ervan echter, zo heb ik dat tenminste geproefd, is dat er fracties zijn die vinden dat sommige andere fracties te veel niet-Statelieden hebben rondlopen. Op dit moment is het maximum 5, dus niet meer dan één per commissie. De meeste fracties gaan daar op een ordentelijke manier mee om. In onze fractie zijn drie niet-Statelieden die als lid in een commissie meedraaien en er zijn twee meelezers en er is één plaatsvervangend lid. Dat stelt ons in staat om bijvoorbeeld aan het programma voor de raad voor de Randstedelijke rekenkamer deel te nemen of in een subcommissie voor de jaarrekening, of door te investeren met twee leden in de commissie om de streekplanbehandeling rond te maken. De ChristenUnie zit nu met drie leden in de Staten. Bij een verkleining van het aantal Statelieden zouden dat er twee zijn geweest. Wij moeten er niet aan denken dat onze mogelijkheden om aan het debat deel te nemen beknót zouden worden omdat de regels voor niet-Statelieden voor ons ongunstiger zouden worden. Natuurlijk is er over een onder- en bovengrens altijd te spreken. Het kan echter ook zo zijn dat, als de Staten er nu anders over denken, wij niet meer de gelegenheid zullen hebben om zoals wij totnogtoe hebben gedaan, bijvoorbeeld ook zelfs voor het voorzitterschap van de commissie beschikbaar te zijn. Dat zouden wij dan echt moeten overwegen.

Mevrouw RAVEN: Mijnheer de Voorzitter! Ik heb nog een vraag voor de heer Van de Groep over het aantal leden. Daarover kan nog gediscussieerd worden. Dat staat ook in het voorstel en ik denk dat dit nodig is. Ik heb echter het gevoel dat de heer Van de Groep vergeet dat ook nog de kiezer heeft gesproken.

De heer VAN DE GROEP: Mijnheer de Voorzitter! Ik vraag mij af wat het probleem is als er in een commissievergadering een niet-gekozen Statelid voor de ChristenUnie participeert terwijl er vier leden van de CDA-fractie zitten te wachten totdat zij een keer aan de beurt zijn om wat te zeggen. Dat is het probleem.

Mevrouw RAVEN: Mijnheer de Voorzitter! Maar dat is het probleem niet. Ik heb het overigens niet over een probleem. Ik vraag mij af waarom de heer Van de Groep voorbij gaat aan het feit dat de kiezer

heeft gesproken. Op die vraag hoor ik graag zijn antwoord.

De heer VAN DE GROEP: Mijnheer de Voorzitter! Ik ga daar niet aan voorbij. Op elk moment waarop er standpunten worden bepaald, op elk moment waarop de neuzen worden geteld, hebben wij drie en heeft het CDA zestien stemmen. Dat is nu eenmaal zo. Het gaat er nu even om of het democratisch is dat een minderheid te allen tijde wordt gehoord en de gelegenheid heeft om zich uit te spreken. Het CDA zou zich als grootste fractie erop toe moeten leggen de kleine fracties zo te faciliteren dat die altijd gehoord worden.

De heer WITTEMAN: Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een vraag voor mevrouw Raven. De commissievergaderingen zijn er ter voorbereiding van de Statenvergadering. In de Statenvergadering zijn de Statenzetels verdeeld overeenkomstig het resultaat van de Statenverkiezing. Wat dat betreft, maakt het niets uit hoeveel niet-Statelingen er in de commissies zitten.

Mevrouw RAVEN: Mijnheer de Voorzitter! Ik vind dat dit wel wat uitmaakt. De heer Witteman heeft het steeds gehad over democratische legitimatie, en daar gaat het toch in essentie om.

De heer WITTEMAN: Mijnheer de Voorzitter! Maar de beslissingen worden toch door de Staten genomen?

Mevrouw RAVEN: Mijnheer de Voorzitter! Maar wij hebben al vaker geconstateerd dat de voorbereidingen voor de Statenvergaderingen plaatshebben in de commissies.

De heer VAN DE GROEP: Mijnheer de Voorzitter! In het advies van de commissies wordt de verdeling van de Statenzetels over de fracties toch gewoon meegenomen. Wat is nu de reden om te stellen dat er iets is dat disfunctioneert en dat wij moeten indammen? Waar zit het probleem?

De heer NUGTEREN: Mijnheer de Voorzitter! Er wordt hier heel wat gezegd over de democratische legitimiteit hiervan. Dat is inderdaad een belangrijk punt. Het idee van commissieleden die geen Statenlid zijn, is destijds opgekomen om kleinere

fracties in staat te stellen opvolgers van Statelingen te laten wennen aan het Statenwerk en om eventueel bijzondere expertise te kunnen inzetten. In die zin ben ik het met mevrouw Raven eens dat het niet correct is te stellen dat het gebrek aan zetels gecompenseerd wordt met niet-Statelingen in de commissies. Dat moet dan anders worden ingericht. Dat is de werkelijkheid. Aan de burgers is het niet te verkopen dat de kleinere fracties weliswaar klein zijn, maar dat zij wel heel veel plekken in de commissies hebben.

Mevrouw DEKKER: Mijnheer de Voorzitter! Het gaat erom dat in een democratisch land het mogelijk moet zijn om als politieke groepering je opvattingen op een goede manier voor het voetlicht te brengen. Dat stelt de kiezers vervolgens in staat om zich achter het standpunt van die partij te scharen. Dat wordt gepeild wanneer er verkiezingen zijn. Dan wordt de balans opgemaakt. Ik begrijp niet waarom de democratische legitimatie in het geding zou zijn als gewoon in de commissies iedereen de ruimte heeft om standpunten naar voren te brengen. Het al dan niet verwerpen van een standpunt hangt uiteindelijk af van de omvang van een partij. Waarom zou de gewichtenregeling in de spreektijden of zo'n regeling die er is voor niet-Statelingen in de commissies daar nog overheen moeten gaan? Uiteindelijk gaat het alleen om de omvang van de fractie en die speelt een rol in de Staten en die hoeft geen rol te spelen bij het naar voren brengen van standpunten in de commissies.

De heer VAN LEEUWEN: Mijnheer de Voorzitter! Wat is dan de moeite die men heeft met wat de heer Van de Groep voorstelt? De huidige regeling betekent dat kleinere fracties in staat zijn hun kwaliteit wat te verbreden en te verdiepen. Die regeling is er gewoon. Die krijgt nu ook een exegese van de heer Van Nugteren waarbij ik mij afvraag of dat de exegese was waarop wij op die regeling hebben ingestoken. Hoe kan er nu van vijf fractievolgers, vijf commissieleden gesproken worden? Dat aantal heeft te maken met het aantal commissies. Ik denk niet dat dit de exegese van toen was. Wat is echter de aarzeling die men nu heeft aangaande iets dat functioneert en dat een bijdrage levert aan de kwaliteit van de wat kleinere fracties? U allen streeft toch ook naar kwaliteit van de inbreng die uiteindelijk bij de besluitvorming tot een gewogen

besluit moet leiden, waarbij dan wel de aantallen Statenleden tellen. Bij de voorbereiding van die besluitvorming tellen echter heel sterk de argumenten. Ik snap niet wie hier moeite mee heeft.

Mevrouw RAVEN: Mijnheer de Voorzitter! Ik heb helemaal niet over 'moeite' of iets van dien aard gesproken. Het viel mij alleen op. De kwaliteit van de fractie heeft helemaal niet met de grootte van de fracties te maken. Dat durf ik ook nog wel te stellen. Het zijn individuele leden die hun kwaliteit inbrengen. Wat mij echter opvalt in het hele verhaal van de heer Van de Groep is dat immers de kiezer heeft gesproken. Daar hoor ik helemaal niets over. Wel hoor ik dat dan partijen hun standpunt kunnen laten horen. De Partij voor de dieren is bijvoorbeeld niet gekozen en dus komt die hier in de Staten niet aan het woord. Zo simpel is dat.

De heer VAN DE GROEP: Mijnheer de Voorzitter! De ChristenUnie is wel gekozen en als de provincie dan op enigerlei wijze en waar dan ook samenkomt met een commissie dan wil de ChristenUnie daar graag een afgevaardigde hebben zitten, zodat de kiezer erop kan rekenen dat het standpunt van de ChristenUnie, hoe klein dan ook, ingebracht kan worden. Daarvoor hebben wij niet-Statenleden nodig, anders is dit werk fysiek niet te behappen, schaf dan maar dit commissiestelsel af.

Mevrouw RAVEN: Mijnheer de Voorzitter! Ik zeg ook niet dat het afgeschaft moet worden.

De heer VAN DE GROEP: Mijnheer de Voorzitter! Als mevrouw Raven ervoor kiest voor commissies of voor wat dan ook, dan moeten wij ook gefaciliteerd worden, niet als een gunst van de grote partijen, maar als een democratisch recht.

De heer VAN LEEUWEN: Mijnheer de Voorzitter! Ik sluit mij bij deze inleiding graag aan bij de woorden van de heer Levering als het gaat om zijn waarneming dat er in onze democratie een ontwikkeling gaande is die zorgen baart, temeer omdat het voor ons van belang is om in het dualisme juist die slag te maken die ons herkenbaar en transparant maakt, maar ons ook van waarde acht en onze meerwaarde laat zien in ons besluitvormingsproces. Evenals de heer Van de Groep dat gedaan heeft, maak ook ik in dat verband een opmerking over de

datering van het confrontatiedebat op zondag. Ook wij betreuren het dat wij daaraan dan geen bijdrage kunnen leveren.

Wij hebben met elkaar geconstateerd dat het dualisme voor ons een zoekproces is geweest, waarvan de kracht is geweest dat wij dat gezamenlijk hebben gedaan. Er waren geen probleemeigenaren bij GS of bij PS, het was een gezamenlijke aanpak en dat is de kracht geweest van het proces van de afgelopen twee jaar. In die periode hebben wij ons rollenpatroon gezocht en dat zoeken dat wij nog steeds. Natuurlijk is het een zoektocht om het rollenpatroon helder te krijgen. Inhoudelijk hebben wij in ieder geval kunnen zien dat de binding tussen het college van GS en de coalitiepartijen er natuurlijk is, maar op momenten ook niet als het gaat om eigen keuzepatronen. Dan wisselen de coalities die dan ook op dit moment het debat tot op zekere hoogte hebben verlevendigd, maar ook de besluitvorming hebben versterkt zodat, meer dan in het verleden, argumenten hebben geteld. Die kwaliteit hebben wij met elkaar gehaald. Dat is heel positief. Als het gaat om onze volksvertegenwoordigende rol hebben wij in een aantal dossiers op dat punt ook een behoorlijke slag mogen maken. Dat het niet zo is gegaan als op het lokale niveau heeft alles te maken met de kwaliteit van het debat. Van de andere kant kan dat ook een remming zijn als het gaat om 'hoe aardig ben je altijd voor elkaar'. Dat kan immers een punt zijn waardoor inhoud soms gepreludeerd wordt door persoonlijke verhoudingen. Dat kan bij ieder van ons het geval zijn. Onze controlerende taak blijft nog moeilijk. Dat heeft ook te maken met de wijze waarop de gegevens inzichtelijk worden gemaakt.

Kijkend naar de voorstellen ter verbetering, menen wij dat de leidraad daarbij transparantie moet zijn, transparantie van de processen en verlevendiging en verdieping van het besluitvormingsproces. In dat verband sluiten wij aan bij de opmerkingen die de heer Levering heeft gemaakt over de taakstelling van het presidium en het fractievoorzittersconvent. Ere wie ere toekomt, in het beginstadium heeft de heer Levering daar al een paar uitspraken over gedaan. Anders is dat het in dit processtadium goed is geweest dat het presidium niet van meet af aan die smalle vertegenwoordiging heeft gehad die hij propageerde. Omdat de zaak nu breed was, heeft

die aan kracht gewonnen. Zo hebben wij de problemen met elkaar gedeeld.

Centraal staat wat onder punt 5 is genoemd: hoe kunnen wij nu met elkaar de slag maken naar dualistisch vergaderen? Dat heeft twee belangrijke aandachtspunten. Hoe kunnen hoofdlijnen en kwaliteit met elkaar verbonden worden? Als het de vertegenwoordiging in de commissie betreft, kunnen wij hier na elkaar kristalheldere uitspraken over doen in de zin van het aantal. Met 4 of 5 mensen van één fractie in een commissie zitten, betekent dat er op detailniveau gesproken zal worden. Iedereen wil immers toch een inbreng daarbij hebben? Als wij kwaliteit op hoofdlijnen willen handhaven, vraagt dat ook ruimte, zoals de heer Van de Groep noemde, als het gaat om de ondersteuning van de kleinere fracties in de commissies.

Ten tweede: de wijze waarop ons de stukken worden aangeboden. Daarbij moeten wij beseffen dat een besluitvormingsproces een kop en een staart heeft. Als in een commissievergadering een stuk wordt aangeboden waarin alle afwegingen die aan de besluitvorming vooraf zijn gegaan, zijn weggepoetst, zodat men een kaal voorstel krijgt, dan heeft een commissielid een behoorlijke achterstand op een GS-lid dat de voorkant van dat besluit heeft meegemaakt en dus bekend is met de afwegingen die daarbij zijn gemaakt met ondersteuning van een breed ambtelijk apparaat. Het zou van kracht getuigen, en ook van transparantie, als het college van GS die afwegingen, zeker op commissieniveau, inzichtelijk zou houden, zodat daarover in de commissie gediscussieerd kan worden. Daarover zouden GS en commissie gezamenlijk moeten kunnen debatteren. Dan zou er echter ook iets moeten zijn waarover gedebatteerd kan worden. Een kant-en-klaarvoorstel haalt op dat punt het debat weg. Ons voorstel is om dat inzicht goed te maken op commissieniveau en zo met elkaar te debatteren. De commissievoorzitter moet daarvoor dan ook een duidelijke taakstelling hebben, zodat er van een echt debat sprake kan zijn. Bij majeure stukken zou zich dat op Statenniveau kunnen herhalen.

Onder punt b is al iets genoemd over het profiel van commissievoorzitters. Dat is dan iets dat in

de nieuwe periode van de grond zal komen. Om dat dualiseringsproces in deze periode te kunnen versterken, zouden wij nu enige deskundigheidsbevordering kunnen faciliteren voor de commissievoorzitters. Het gaat er niet om dat zij niet deskundig zouden zijn als voorzitter, maar het gaat om het proces, om de dualisering en om het debat erin te krijgen. Daarvoor moeten die voorzitters competenties en handvatten aangereikt krijgen; dat hebben ze immers niet allemaal van zichzelf. Het zou goed zijn daarmee niet te wachten tot de volgende periode.

Ook om te sturen op een helder besluitvormingsproces, zouden wij wat professioneler met onze eigen debatten moeten kunnen omgaan en daarbij gestuurd moeten kunnen worden. Nu gaat het vaak zo dat er vragen gesteld worden waarop geantwoord wordt, maar er wordt geen punt gemaakt, dat blijft hangen. Op dat punt zou er dan een versterking en een verdieping moeten komen. Wij zouden wat professioneler met onze eigen debatten moeten kunnen omgaan en daarbij gestuurd moeten worden.

Wij sluiten voorts aan bij de discussie van daarnet inzake het standpunt van de heer Van de Groep. Als het gaat om een volgende evaluatie – dit is immers de eerste maar we zullen er meer moeten hebben – dan zal die wat beknopter moeten zijn; dat is ook minder kostbaar. Laat de opbrengst van deze evaluatie voor ons inderdaad een handreiking zijn om door te pakken.

Tot slot, voorzitter, spreek ik mijn dank uit voor uw rol als voorzitter van Provinciale Staten in dit dualiseringsproces. U hebt daaraan op een enthousiaste en ook nuchtere wijze sturing gegeven. U begrijpt dat ik in zeer grote mate ook mijn waardering uitspreek voor de rol van de vice-voorzitter die als niet-fulltime-bestuurder enorm veel tijd heeft gestoken in dit proces. Graag schenk ik hem hierbij, ook namens de andere Statenleden, bij deze evaluatie onze waardering voor zijn aandeel daarin.

De VOORZITTER: Dank u wel. Ik sluit mij daarbij graag aan.

Ik concludeer dat de algemene conclusies in het evaluatierapport worden onderschreven. Omdat de concretisering ook genoemd staat in een notitie zijn er meerdere opvattingen gehoord en uiteraard

ook denkbaar. In dit debat zijn die verwoord en geregistreerd. Het voorstel is conform de afspraak dat een en ander nader wordt uitgewerkt, zodat de verandering van afspraken en regels aan de orde kan komen in het fractievoorzittersoverleg. Ik sluit hierbij de beraadslagingen over dit onderwerp.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het voorstel.

PS2005REG01

Hart van de Heuvelrug: clusterovereenkomsten Zeist Zorgpilot en Soest 1.

De VOORZITTER: Omdat ik erop reken dat bij dit agendapunt een schorsing wordt gevraagd, zou die schorsing kunnen samenvallen met de dinerpauze. Dan behandelen wij straks de nog resterende agendapunten.

Het woord is aan mevrouw Doornenbal.

Mevrouw DOORNENBAL: Mijnheer de Voorzitter! In september vorig jaar bespraken wij in deze Statenzaal de raamovereenkomst voor het project Hart van de Heuvelrug. Daarin staan de afspraken waaraan de te vormen clusters moeten voldoen. Inmiddels zijn we een stap verder. Van globale lijnen wordt het project concreter en nu hebben wij het over de twee eerste clusterovereenkomsten: Zeist Zorgpilot en Soest 1.

Het CDA is enthousiast over het principe van Hart van de Heuvelrug. De kwaliteitsslag die gemaakt kan worden, zowel voor de natuur en ecologie als voor de zorg en de bouwmogelijkheden in het gebied, juichen wij van harte toe. Dat betekent echter niet dat wij er klakkeloos gerust op zijn dat het wel goed zit met het daadwerkelijk van de grond komen van dit project.

Omdat er behoorlijke risico's zijn verbonden aan het project, vinden wij dat wij als goede rentmeesters vooraf goede wegingen moeten kunnen maken. Dit om te voorkomen dat wij achteraf onszelf achter de oren moeten krabben omdat wij de zaken in eerste instantie niet goed in beeld hebben gebracht. Wij zijn ervan overtuigd dat er zowel kansen als bedreigingen zijn. Om die redenen hebben wij in de afgelopen weken meerdere malen gevraagd om inzage te krijgen in de risicofactoren.

Wij wilden per deelproject graag in beeld krijgen hoe het zit met de gevolgen voor rood en voor groen als het gaat om de bestemming: hoe wordt die bestemming, wat moet daarvoor wijken en wat zijn daar de gevolgen van? Maar wij willen ook in beeld hebben hoe het zit met de financiën. Voor wiens rekening en risico gebeurt het uiteindelijk? Wij hebben gelezen in deze stukken dat dit met name geldt voor de drie projecten Jesserunkamp, Richelleweg en de Oostelijke corridor. Klopt het dat dit de projecten zijn waarvoor wij financiële risico's lopen?

Wij willen ook graag in beeld hebben hoe het zit met de tijd. Wat is de volgorde van realiseren, eerst groen en dan rood, of andersom, en wordt groen uiteindelijk wel gerealiseerd? Of kan er in bepaalde gevallen gekozen worden om vast met de realisatie van het groen te starten, terwijl de terugverdienlocatie (rood) nog niet begonnen is? Wat het CDA betreft is ook hier rood en groen in evenwicht.

Een tweede bron van zorg bij het onderdeel 'tijd' wordt gevormd door de tijdsrisicofactoren. Daarmee bedoel ik: stel dat iets, om wat voor reden dan ook, uitgesteld moet worden. Heeft dat dan waarschijnlijk gevolgen voor de financiën? En als iets gevolgen heeft voor de financiën, zullen dan wellicht de ambities bijgesteld moeten worden?

Ten vierde: de organisatie. Bij wie ligt de verantwoordelijkheid? Wie beslist er over eventuele aanpassingen? In het stuk dat wij kregen, staat bij het schemaatje dat inzake de bevoegdheden buiten de rode contour GS overlegt met de commissie Ruimte en Groen (REG). Wij willen heel graag de toezegging van GS dat de commissie REG voorafgaand geraadpleegd zal worden.

Wij hebben dus uiteindelijk van GS heel wat informatie gekregen en wij zien ook wel dat het heel moeilijk is om alle mogelijke obstakels nu al te tackelen. Omdat wij het project Hart van de Heuvelrug een heel goed project vinden dat de kans moet krijgen, willen wij die sprong in het diepe toch maken. Niet alleen op hoop van zegen, maar ook met goede afspraken over de rol van PS en GS. Het voorstel dat nu voorligt betekent dat wij als provincie Utrecht, maar ook de partners, vanaf nu voor Hart van de Heuvelrug risico lopen. Mocht het zo zijn dat er zaken zijn die anders verlopen

dan beoogd – dan heb ik het weer over bestemming, tijd, financiën en organisatie – dan eisen wij dat Provinciale Staten hiervan op de hoogte gesteld worden om vervolgens besluiten te kunnen nemen zodat Gedeputeerde Staten weer verder kunnen met een eventueel aanpast uitvoeringsplan. Wij verwachten in de reactie van het college hiervoor een toezegging.

Voor de nieuwe clusters die in het gebied gestalte krijgen, willen wij als PS vooraf kaders kunnen stellen zodat erna door GS met de betrokken partners de uitwerkingen in een cluster vastgelegd kunnen worden. Zo was het in eerste instantie ook bij deze twee clusters bedoeld. Gedeputeerde Staten kunnen er vast rekening mee houden dat wij nu deze afspraak maken en dat wij hen daar ook aan houden. Graag hoor ik van GS dat deze afspraak niet eenzijdig van PS is, maar tweezijdig ook van GS.

De heer REERINK: Mijnheer de Voorzitter! Toen wij voor de eerste keer van het schaakmodel op Hart van de Heuvelrug hoorden, sloeg ons hart over van enthousiasme. Vandaar dat onze fractie bij eerdere besprekingen over het plan voor Hart van de Heuvelrug steeds heeft gesteld dat zij dat plan van harte ondersteunt. Immers de natuur en de leefomgeving van de mensen gaat ons aan het hart. Als dat mooie gebied verstopt raakt door bebouwing en infrastructuur, dan gaat het Hart als parel van de Heuvelrug falen. Het is dan hartverwarmend zorg te kunnen dragen voor bypasses en rustgebieden voor de natuur, gecombineerd met meer woningen en betere mogelijkheden voor zorginstellingen en andere bedrijven.

Rest mij nog één hartenkreet. Deelbelangen van partijen en financiële belangen mogen niet de overhand krijgen. Daar zouden wij dan ook een harde noot willen kraken. Het dualisme dat vandaag in deze Staten ook op de agenda staat, houdt in dat de Staten bij wezenlijke besluiten hun invloed kunnen blijven uitoefenen om hartverscheurende taferelen te voorkomen. Hardhorend als ik ben, onder de noemer van het vroegere hardleers, zet ik nog eens duidelijk onze vragen en kanttekeningen op een rij. Ten eerste. Als in deze clusters veranderingen in de plannen worden aangebracht, wordt de

commissie REG in de besluitvorming betrokken, bijvoorbeeld voor consultatie of in voorkomende gevallen voor instemming.

Ten tweede. Voeren wij als Staten deze zomer met het college van GS een debat om ons te oriënteren op het stellen van integrale toetsingskaders en randvoorwaarden – in de commissie hadden wij daarover al overeenstemming.

Ten derde. Worden Provinciale Staten in de gelegenheid gesteld om uiterlijk in november deze kaders en randvoorwaarden vast te stellen. Er worden voor die datum geen nieuwe clusters aan Provinciale Staten voorgedragen en daarmee corrigeren wij het misverstand en stellen wij alsnog de gebiedsvisie vast waarvan wij dachten dat die al vastgesteld was. Dat blijkt echter niet het geval te zijn, zo staat het tenminste in het streekplan.

Ten vierde. Sluit PS uit dat bij het ecoduct de uitgekende variant gevolgd wordt, zoals staat beschreven in het vorige week door ons ontvangen rapport van Arcadis. Wij zouden die uitgekende variant ten zeerste betreuren omdat de naar verwachting ecologische doelen niet worden gehaald en omdat latere extra bijstellingen in dat ecoduct ook extra duur zullen zijn. In de commissie is overigens al toegezegd dat de verdiepte weg uit de tekst weg zou moeten. Dat is echter niet gevolgd door een actie van het college van GS. Het is goed dat ook dit wordt vastgesteld.

Ten vijfde. Is het college van GS het met onze fractie eens dat het aanleggen van ecoducten over de N413, tussen Soesterberg en Soest – de Van Weerden Poelmanweg –, en over de N234, tussen Bilthoven en Soest – Soestdijkerweg-Biltseweg –, meer voorrang hebben dan een ecoduct over de N227, tussen Maarn en Amersfoort – Doornseweg bij De Treek? Daar heeft de commissie al naar gevraagd, maar daarop is nog geen antwoord ontvangen. Wij vinden dat in deze discussie niet alleen belangrijk vanwege het geven van prioriteit aan aaneensluitende zônes – de robuuste zône vanuit de Veluwe zal nog wel even op zich laten wachten – maar vooral vanwege het draagvlak bij de burgers in Soest en Soesterberg. Het zou niet goed zijn als de tegenstanders van het ecoduct daar de indruk krijgen dat het viaduct over de Amersfoortseweg in het westen doodloopt op de Van Weerden Poelmanweg en daar zelfs gevaarlijke situaties zou kunnen veroorzaken. Zo verkrijgt men geen draagvlak.

Wij zullen in de komende tijd nog hard moeten aanpakken. Dit zijn nog maar de eerste clusters. Wij houden ons hart vast bij de vraag of de westelijke ecoverbinding ruim genoeg wordt. Wat gebeurt er met Beukbergen? Komt er voldoende rustgebied voor de fauna in de EHS van het vliegveld? Gaat het lukken met de verdroging? Zal het lukken om voldoende sociale woningbouw te realiseren? Houden wij de financiën onder controle? Het is in elk geval hartstikke goed dat het college kans ziet om de aanleg van ecoducten en de aansluiting met de groene gebieden om het Hart heen een stevige impuls te geven, evenals de bestrijding van de verdroging. Na de behandeling van vandaag is het Hart daarmee niet uit het oog en dus niet uit het hart. Want wij blijven dit plan een warm hart toedragen. Ons aller inzet is daarbij hard nodig.

De heer VAN BENTHEM: Mijnheer de Voorzitter! Hart van de Heuvelrug is een voorbeeldproject op het gebied van de ontwikkelingsplanologie: niet van tevoren alles met een rood potlood inkleuren en de kaders strak houden, maar ruimte geven. En ja dat is soms lastig; niet alles van tevoren regelen vergt vertrouwen. Dat vertrouwen hebben wij tot nu toe als wij kijken naar de aanpak bij Hart van de Heuvelrug. De centrale uitgangspunten zijn immers wel duidelijk. Het groen moet nadrukkelijk winnen. Dat komt dan tot uitdrukking in een neutrale tot positieve rood-groenbalans. Nog belangrijker is echter een kwaliteitsverbetering van het groen. En verder een regionale grondexploitatie om rood om groen mogelijk te maken en om de ruimtelijke kwaliteit te verbeteren.

Met dit project worden ontwikkelingen mogelijk gemaakt. Dat zien we bij deze twee clusters ook duidelijk terugkomen. Zelfs op het niveau van de clusters is er sprake van twee keer winst. In het cluster Zeist krijgen wij zorgvernieuwing, met een forse investering van VWS die toch maar mooi ten bate van onze regio komt. En wij zien een groene corridor bij Dennendal ontstaan. En ten slotte een rood-groenbalans die duidelijk positief is. Ook in het cluster Soest I zien wij winst. Een nieuw bedrijventerrein maakt het mogelijk om hinderlijke bedrijven uit te plaatsen; dat is winst voor onze inwoners. Er komen woningen in Soesterberg en Sterrenberg, zodat onze mensen kunnen wonen.

En hoewel er in de rood-groenbalans evenwicht is, zien wij kwalitatief een veel betere natuur ontstaan.

Terecht is in de commissie aandacht gevraagd voor de relaties van deze twee clusters met hun directe omgeving; dat is dus hetgeen er net buiten het cluster gebeurt. Wij zien de rol van de gedeputeerde daarin, dus van die van de provincie, als die van een arend. Een arend die hoog boven het gebied vliegt en met een scherp oog de ontwikkelingen, de kansen en bedreigingen, in het gebied signaleert en erop inspeelt. Wij zien hem ook als degene die alert is dat een ontwikkeling als de westelijke corridor, ook al valt die in meerdere clusters, goed wordt bewaakt en dat aldaar voldoende ruimte zal zijn. Dat vertrouwen hebben wij in onze gedeputeerde.

De VVD zal dan ook van harte instemmen met dit voorstel. De rode projecten stonden al in het oude streekplan en daarmee waren wij al akkoord en wij zien winst voor de natuur en forse investeringen in zorgvernieuwing. Voorts zijn wij blij met het geboden nadere financiële inzicht en met de toezeggingen van de gedeputeerde, te weten:

1. Een integrale gebiedsdiscussie na de zomer.
2. Bij extra rood om financiële tegenvallers te compenseren eerst terug naar de commissie.
3. Als de tijd er rijp voor is samen met onze partners in dit proces een besluit nemen over het vliegveld Soesterberg.

Ontwikkelingsplanologie is geen vak voor bange mensen. Het is leren door vallen en opstaan en dat doen wij met alle deelnemende partijen. Zoals gezegd spreekt de VVD nadrukkelijk haar vertrouwen uit in de tot op heden gevolgde werkwijze.

Op de vele aanvullende en soms zeer gedetailleerd geformuleerde vragen, kwam een bevredigend antwoord; een voorbeeld van een presterende provincie Utrecht.

De heer KLOPPENBORG: Mijnheer de Voorzitter! Het is allemaal heel snel gegaan als wij dit vergelijken met andere procedures. Hart voor de Heuvelrug begon met een presentatie ergens in 2001 en nu zitten wij al in het gewoel van uitwerkingen. Dat wil nog wel eens wat langzamer gaan in de provincie. Ik spreek dan ook met de vorige spreker van een presterende provincie.

Waar is het allemaal om begonnen? Het begon om de versnippering in het gebied van de Utrechtse Heuvelrug tot staan te brengen en in plaats daarvan groen en rood te clusteren. Nieuwe mogelijkheden scheppen voor natuur, maar ook voor wonen, zorg, werken en recreatie binnen de kaders van een duurzame gebiedsontwikkeling. Dat is een heel mooie maar ook complexe operatie.

De uitgangspunten zijn al helder in de raamovereenkomst vastgelegd: er wordt gestreefd naar nettowinst voor het groen. Dat is nog eens bevestigd tijdens de behandeling van het streekplan in december vorig jaar. Ik citeer daaruit: “Deze rode ontwikkelingen moeten altijd gepaard gaan met een afname van rode functies in meer kwetsbare delen elders op de Heuvelrug of met het beter functioneren van de groene functies. De financiële opbrengsten van nieuwe rode functies moeten worden ingezet voor de afname van de rode functies elders in het hart van de Heuvelrug of door robuustere groene functies”. Dat is een prachtige doelstelling, maar er loeren heel wat gevaren op de weg. Zo hebben wij het de laatste weken meerdere keren gehad – het CDA refereerde daar ook aan – over het gevaar dat het rood wordt gerealiseerd en dat het groen daarop wacht en dan alsnog het kind van de rekening wordt. Dat is de valkuil van het Leidsche Rijnpark elders. Onze fractie vindt het van groot belang dat wij niet in deze valkuil stappen en dat wij de groene en rode programma’s gelijk op moeten laten gaan. Dan is het ook van groot belang dat wij heel goed weten waar wij aan beginnen; niet als blauwdruk, maar wel als opgave. In dit verband refereer ik ook aan artikel 15 van de clusterovereenkomst Soest 1, waarin wordt vermeld dat, als wij er financieel niet uitkomen, er dan maar rood bij moet. In de commissie is daarover gesproken en vervolgens besloten dat dit eventueel terug moet in de commissie en dat wij moeten bespreken bij welke locatie er misschien andere mogelijkheden zijn.

Hart voor de Heuvelrug wordt landelijk, onder meer in de nota Ruimte, al weergegeven als voorbeeld van ontwikkelingsplanologie. Wij staan nu voor een belangrijke testcase of deze methode, waar een sterk accent ligt op het behalen van kwaliteit, ongeacht of het nu om rood of groen gaat, hier de lakmoesproef doorstaat. Van groot belang daarbij is actieve voorlichting en transparante communicatie

over de doelstellingen en het proces. Het referendum in Soest legde wat dat betreft de vinger op de zere plek. De afspraken zijn zodanig met elkaar verweven dat burgers al gauw het gevoel kunnen krijgen dat er iets is bedisseld voordat iemand om een mening is gevraagd. Wij vragen het college daarom welke inspanningen men in het vervolg, eventueel samen met de partners, wil leveren om het integrale verhaal van Hart voor de Heuvelrug op een heldere en vertrouwenwekkende manier voor het voetlicht te brengen. Maar ook in de Staten leeft de vraag welke invloed zij nog op het proces en de invulling kunnen hebben.

Tijdens de behandeling van het streekplan hebben wij als Staten in een motie neergelegd dat geen onomkeerbare afspraken en besluitvorming plaats mogen vinden over Hart voor de Heuvelrug zonder voorafgaande instemming van de Staten. Hoewel het door tijdsdruk aannemelijk is, hebben wij toch wel wat moeite hoe het in dit geval met deze clusters is gegaan. Op dit punt sluit ik mij aan bij goede vragen van PvdA en CDA om het voortaan zorgvuldiger te doen.

Enige voorstellen komen wel overeen met wat een ieder bekend kan zijn uit de gebiedsvisie, maar er zijn ook enkele nieuwe elementen ingeslopen. Gezegd moet worden dat het pakket over de grote lijn zeer verdedigbaar is. Wel hebben wij moeite met de verrekening van de rood-groenbalans waar het het Sanatoriumbos betreft. Het klinkt paradoxaal, want ieder kijkt dan eerst altijd naar de hectaren, maar die moeite heeft namelijk te maken met het kwalitatieve aspect dat bij ontwikkelingsplanologie past. Heel kil doen alsof het helemaal niet telt omdat het toch binnen de rode contour ligt, is nu juist een houding die de geloofwaardigheid van het hele project bij heel wat inwoners in de provincie kan aantasten. Wat volgens ons hier tegenover dient te staan, is dat des te sterker wordt aangetoond dat de groene winst voor de westelijke Zeister corridor er wel degelijk toe zal doen; dat er inderdaad nettowinst is voor het groen. En tevens dat die verbinding in voldoende mate robuust is en voldoet aan de in de raamovereenkomst gestelde eisen. Eerlijk gezegd betwijfelen wij of die corridor inderdaad ecologisch en landschappelijk die kwaliteit kan hebben als wij de vliegbasis geheel buiten de kaart houden. Ik meen dat de gedeputeerde

in de commissie heeft bevestigd dat de optimale kans voor de westelijke corridor deels in een route ligt die gebruik maakt van de vliegbasis. Het is alleen al om die reden dat zo spoedig mogelijk de toekomst van de vliegbasis moet worden betrokken bij de plannen voor Hart voor de Heuvelrug. In het streekplan wordt op pagina 102 gesteld dat “de kwaliteitsvisie voor het gebied op langere termijn nader zal worden uitgewerkt in samenhang met visieontwikkeling voor de vliegbasis Soesterberg”. De fractie van GroenLinks zou graag van de gedeputeerde en van andere fracties vernemen hoe zij de plaats van de vliegbasis zien in de toekomstige ontwikkeling, het hart van Hart van de Heuvelrug binnen dit kader van het project Hart van de Heuvelrug.

De heer VAN KRANENBURG: Mijnheer de Voorzitter! Van mijn kant een enkele boekhoudkundige opmerking, na alles wat er al over Hart van de Heuvelrug is gezegd. Degenen die bij de laatste vergadering van de commissie BEM aanwezig waren, zullen weten dat dit nu niet mijn sterkste kant is. Normaal gesproken hoort men hier mijn fractiegenoten Van de Groep en Streefland mopperen op de zogeheten p.m.-posten. Ik houd mij daarbuiten. Ik heb geen verstand van p.m.-posten en van voetbal; dat is hun afdeling. Ik voel mij echter wel genoodzaakt hier een mij onwelgevallige p.m.-post onder de aandacht van deze vergadering te brengen. Zoals gebruikelijk is de omvang van een p.m.-post onbekend. Deze keer is die ook nog verstopt, ondanks het gegeven dat het college daarvan toch niet echt een gewoonte maakt. De p.m.-post betreft, GL refereerde er al aan, artikel 15 van de clusterovereenkomst Soest 1, lid 4. Hier staat eigenlijk dat als, wij geld tekort komen, wij dan wel een rode locatie aanwijzen om daarmee geld te verkrijgen om de zaak financieel in evenwicht te houden. Voor de helderheid: het gaat om een nieuwe rode locatie van onbekende omvang op een onbekende plek. Met recht p.m.; wij weten echt niks. In de toelichting bij dit artikel staat met zoveel woorden dat deze rode locatie niet mag leiden tot een negatieve rood/groenbalans op het niveauproject Hart van de Heuvelrug. Dat is mooi. Er volgen echter nog meer clusterovereenkomsten. Misschien ook wel met dergelijke p.m.-posten. En er is discussie mogelijk over wat nu precies groen is of groen zal worden. De definitie is, ondanks

uitstekende bedoelingen, kennelijk rekbaar. De gedeputeerde zei mij in de commissie REG van 23 mei jongstleden naar het reeds genoemde artikel 15, lid 4 te zullen kijken, vooral naar het dwingende automatisme dat uit dit artikel blijkt, te weten: geldtekort — rode locatie. De gedeputeerde leek bereid om dit dwingende automatisme wat te relativeren en helaas trof ik dat in de stukken bij dit voorstel niet aan, in weerwil van zijn daartoe getoonde bereidheid, ofschoon ik nog steeds vermoed dat die wel bij hem aanwezig is. Dit leidt mij tot de volgende vraag. Is het college bereid de toezegging te doen om voorafgaand aan besluitvorming over een compenserende rode locatie eerst te overleggen met de Staten en wel zodanig dat de Staten kunnen kiezen uit andere financieringsbronnen?

De heer BISSCHOP: Mijnheer de Voorzitter! Ik heb de opdracht van de heer Van Leeuwen gekregen om hier het woord over te voeren en u begrijpt dat ik dat met vreugde zal doen.

Het verhaal van collega Van Benthem bracht mij in herinnering dat je inderdaad een project als dit, zoals hij zei, vanuit arendperspectief moet kunnen bekijken. Dat moet je ook doen als je met ontwikkelingsplanologie aan de slag gaat. Ik realiseer mij echter dat je het ook vanuit het perspectief van een kip kunt bekijken. Wij zien al zo'n schommelende scharrelkip voor ons, die ijverig door het gebied struint en overal wat wegkrabt, voedsel zoekt, groene stukjes, rode stukjes, en vervolgens in detail alles laag bij de grond onderzoekt. Als wij hiermee aan de slag gaan, meen ik dat wij moeten beseffen dat dit kippenperspectief voor het toepassen van ontwikkelingsplanologie een valkuil van de bovenste plank is. Nee, dan zullen wij toch echt moeten kiezen voor het perspectief van de arend. Die gaat erboven hangen en die kijkt hoe de hazen lopen en die pakt er af en toe een.

Men begrijpt dat de keuze voor het arendperspectief betekent: warme instemming met Hart van de Heuvelrug. Daar krijgen wij als fractie warme gevoelens van. Temeer omdat voor ons dit ook een lakmoesproef is of wij nu werkelijk als provinciale overheid op een verantwoorde manier goed aan de slag kunnen gaan met ontwikkelingsplanologie. Je kunt het wel willen en er mooie ideeën bij hebben, en je kunt wel denken dat het echt werkt, maar nu zal het praktijk moeten worden. Dan is het

van belang dat wij inderdaad onze eigen plek als Provinciale Staten goed in de gaten houden. Wij moeten niet op de stoelen van gemeentebestuurders of van een gedeputeerde willen gaan zitten. Wij moeten als Provinciale Staten vragen – en dat doe ik bij deze – om regelmatige terugkoppeling, periodieke rapportage zagezegd, en voor de rest moeten wij niet willen voorschrijven hoe precies al die rode en groene stukjes eruit moeten gaan zien. Wij moeten ons niet op kavelniveau daarmee bezighouden. Volgens mij zijn wij dan niet goed bezig met ontwikkelingsplanologie. Wij wensen de gedeputeerde veel adelaarsgenoegen en wij zien met zeer veel belangstelling de eerste poema tussen Zeist en Soestdijk.

De heer EKKERS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Laat ik beginnen met te zeggen dat het beeld van de arend mij meer aanspreekt dan dat van die rommelende scharrelkip daaronder. Als ik dan toch met iets vergeleken moet worden, dan is dat beeld van die arend wel aardig.

De laatste bijdrage van de heer Bisschop geeft het in wezen al een beetje aan, en ook de heer Van Benthem heeft erop gewezen: als je ontwikkelingsplanologie gaat doen – en dit is een voorbeeld van ontwikkelingsplanologie – dan moet je inderdaad je niet altijd overal in detail mee bezighouden en moet je zeker niet op de plaats van gemeenten gaan zitten, maar je moet evenmin denken dat je altijd alles van tevoren kunt overzien. Wij praten immers over een lange periode waarin wij een aantal doelen zullen verwezenlijken en daarbij moeten wij wel onze doelstellingen voor ogen houden en wij moeten ons er rekenschap van geven dat wij in zo'n proces altijd te maken krijgen met een aantal onzekerheden die wij gewoon met verstand en hart samen moeten oplossen.

Ik ga eerst terug naar de opmerkingen die door het CDA zijn gemaakt en vervolgens zal ik de rij van sprekers afgaan.

Van de kant van het CDA en ook van anderen heb ik enthousiasme bemerkt. Enthousiasme over de aanpak van Hart van de Heuvelrug en vooral over de doelstellingen van Hart van de Heuvelrug. Het feit dat wij met elkaar kans zullen zien ervoor te zorgen dat een versnipperd geheel aangepakt wordt, dat wij meer groen krijgen en dat wij de zorg realiseren en dat wij ook het nodige aan rood

creëren. Met elkaar zullen wij ervoor zorgen dat al die aspecten terugkomen binnen dat Hart van de Heuvelrug. Natuurlijk wordt ernaar gekeken dat, als wij dat nastreven, waar er voor ons problemen zouden kunnen ontstaan en waar de risicofactoren liggen. Als wij die factoren zo zouden willen noemen dan liggen ze daar waar ze door het CDA zijn genoemd en niet elders.

Een andere vraag is wat wij als eerste project zullen realiseren. Als wij het zien vanuit de methodiek van financiële beheersbaarheid, dan kunnen wij ons afvragen of het verstandig is om eerst het rood te realiseren. Wij verdienen dan namelijk geld waarmee wij groene plannen kunnen uitvoeren. Wij moeten dat natuurlijk anders doen dan wat er nu in diverse gemeenten is gebeurd waar wel gebouwd is of wordt en waar vervolgens geen geld is voor het groen. Met andere woorden: wij moeten de dingen evenmin uit de weg gaan als de situatie op een keer andersom is. Natuurlijk is het zo dat op het moment waarop wij Dennendal gaan ontmantelen en ergens anders heenbrengen, wij eerst rood op een andere plek moeten zetten voordat het groen op de oude plek gerealiseerd kan worden. Ik sluit echter evenmin uit dat wij met de een of andere voorfinanciering eerst het groen verwezenlijken. Het belangrijkste is volgens mij dat wij met elkaar afspreken dat het niet zo is dat wij slechts een deel uitvoeren van wat wij willen realiseren, maar dat wij het geheel aanpakken. Wat wij ook doen, ongeacht in welke volgorde, het plan zal in z'n geheel gerealiseerd moeten worden met een goed evenwicht tussen rood en groen. Daarbij heb ik niet de behoefte om te gaan millimeteren of te gaan boekhouden of het hier of daar 0,2 hectare meer of minder is.

Ik ben ervan overtuigd dat op het moment dat vliegveld Soesterberg vrijkomt – op niet al te lange termijn weten wij wat wij vrij kunnen krijgen – de groenbalans wel eens heel erg in ons voordeel zou kunnen komen. Als wij immers kijken naar wat er in het streekplan over Soesterberg staat, lezen wij dat rood niet wordt uitgesloten, maar dat het in wezen gaat om een groene aanpak. Met andere woorden: als ik verder kijk dan naar Hart van de Heuvelrug, dus met Soesterberg erbij, dan zal het uiteindelijke plaatje volgens mij heel duidelijk laten zien dat er zeer veel groen bij komt en ook wat rood, maar aanzienlijk meer groen dan rood.

De vraag is natuurlijk ook wat de rol is van de commissie daarin. Ook het CDA stelde die vraag. Als wij onze ambities moeten bijstellen omdat wij in de weerbarstige praktijk van de werkelijkheid merken dat wij een aantal zaken niet kunnen uitvoeren, dan hebben wij een paar keuzes. En ambities bijstellen doen wij natuurlijk samen met onze partners die deze ambities hebben geformuleerd. Het college van GS kan natuurlijk een ambitie bijstellen en vervolgens roepen dat het de dingen toch maar heel anders zal doen dan de Staten willen. Nee, dat gaat dus vanzelfsprekend in overleg met de commissie REG. Ik zeg dus niet 'na overleg', dus in de zin van: wij overleggen wel, maar gaan toch wel onze eigen gang, nee: 'in overleg'. Als de zaken tegenvallen, komen die absoluut aan de orde daar waar zij horen: in ieder geval in de commissie en wellicht ook in de Staten; daarover spreken wij dan ook samen verder.

Speciaal tot de PvdA zeg ik dat in het proces dat wij nu volgen, wij ongetwijfeld een aantal keren op punten komen waarbij wij een oplossing moeten vinden. Soms zullen dat punten zijn die slechts in kleine mate bepalend zijn. Waar echter sprake is van meer belang zullen wij daarover heel goed met elkaar moeten praten.

De heer Reerink merkte op dat wij van de zomer met elkaar zullen praten over de verdere ontwikkeling van dat gebied. Welnu, zo is het niet helemaal gezegd, maar daarover ga ik niet muggenziften. Ik heb toen in de commissie gezegd dat zo gauw wij duidelijkheid hebben van de staatssecretaris van Defensie welke delen van Soesterberg wij vrij krijgen – dan weten wij immers ook waarover wij het hebben – dan gaan wij met elkaar die discussie aan. De afspraak met de staatssecretaris is nu gemaakt voor medio september. Dat betekent dat vrij snel daarna die discussie gevoerd kan worden. Natuurlijk is het zo dat, als wij spreken over de vraag waar wij ecoducten zullen realiseren, wij dan moeten kijken waar die het meeste effect zullen hebben. Dan moeten wij ook de volgorde van wat er moet gebeuren vaststellen in relatie tot het totale netwerk van wat wij daar doende zijn te ontwikkelen.

De heer Kloppenburg merkte ook op dat Hart van de Heuvelrug en ontwikkelingsplanologie niet het maken van een blauwdruk is, maar dat het daarbij

gaat om een opgave die wij met elkaar moeten verrichten. Dat is het doel. En als wij daarvan moeten afwijken, is dat niet zo erg als wij dat doel maar voor ogen blijven houden.

En heel concrete vraag van hem betrof voorlichting en communicatie en wat ik daaraan zal gaan doen. Daar gaan wij veel aan doen. Inmiddels hebben wij vastgesteld dat wat er rond Soest en het ecoduct gebeurd is voor verbetering vatbaar is. Wij hebben dan ook een extern communicatieadviesbureau ingehuurd om ons tijdens het hele project verder te begeleiden. Zowel op het niveau van de clusters als ook om het hele verhaal goed duidelijk te maken bij de burgers.

Dan is er de vraag over het Sanatoriumbos. Dat is niet kil. Nee, hierbij moeten wij ons aan de afspraken houden. Als er is afgesproken dat wat binnen de rode contour ligt niet meetelt in de rood/groenbalans, en dat is natuurlijk ook logisch, dan moeten wij ons er ook aan houden. Is het dan kil? Nee, dat is het niet. Ik heb daarnet al gezegd dat het op zichzelf niet zo veel uitmaakt omdat er volgens mij in het totale beeld veel meer groen zal komen dan rood.

Die westelijke corridor is voldoende om die zodanig te realiseren zoals die nu gedacht wordt. Ik heb echter inderdaad in de commissie gezegd dat het voorstelbaar is dat op het moment waarop er kansen liggen in de richting van Soesterberg, wij een veel betere mogelijkheid kunnen benutten. Met andere woorden: ook dat is ontwikkelingsplanologie. Het is nu voldoende, maar het kan ook beter. En als iets beter kan, moeten wij die mogelijkheid ook benutten.

De heer Kloppenburg en de heer Van Kranenburg spraken over artikel 15. Ja, hoe is dat zo gekomen? Wij werken samen met een aantal partners. Niet alleen met de gemeenten Zeist en Soest en een heleboel partners die niet rechtstreeks bij deze twee clusters zijn betrokken. Wij hebben afspraken gemaakt hoe wij zouden moeten omgaan met een eventueel onverhoopt tekort als zich dat ergens in een cluster zou voordoen. Het is dan natuurlijk makkelijk als de betrokken gemeenten stellen dat dit het feestje van de provincie is die de oplossing van dat probleem dan maar mooi zelf moet zien te vinden. Dat vind ik echter onvoldoende. Toen hebben zij de afspraak gemaakt dat als er bij een

cluster een tekort blijft bestaan, dit gecompenseerd moet worden door de andere clusters. Als er echter aan het einde van het verhaal toch nog een tekort is, dan moeten er voldoende rode locaties kunnen worden opgenomen. Wij hebben echter ook in de commissie gezegd dat die benadering misschien wel iets te kort door de bocht is. Wij zouden ook kunnen stellen dat wij een tekort van bijvoorbeeld € 2.000.000 liever accepteren, in welke verdeling dan ook te realiseren, dan dat er meer rode locaties gebouwd worden. Die keuze is er immers ook. Daarvan is toen gezegd dat dit geen dwingend automatisme is, maar dat als die situatie zich voor zou doen, wij dan ook zouden kijken naar andere mogelijkheden en dat wij met elkaar zouden bespreken of wij die rode locatie al dan niet zullen neerleggen. Dat is een volstrekte vrije keuze die op dat moment gemaakt wordt en die nu niet als een soort dwingend automatisme wordt neergelegd. Graag zeg ik toe dat na de discussie, die wij sowieso september/oktober zullen hebben over de ontwikkeling van Hart van de Heuvelrug inclusief Soesterberg, er ook een zeer regelmatige terugkoppeling zal plaatsvinden naar de commissie over alles wat het Hart van de Heuvelrug beroert.

De heer REERINK: Mijnheer de Voorzitter! Voordat wij ons in de pauze kunnen beraden over de antwoorden van de gedeputeerde is het wel goed om de antwoorden volledig te hebben. Ik mis bij meer dan één vraag een antwoord. Als ik bij mijn eigen vragen blijf, dan heeft de heer Ekkers op mijn tweede vraag over de oriëntering van de commissie over toetsingskaders en randvoorwaarden gezegd dat hij dan de antwoorden van de staatssecretaris inzake Soesterberg gekregen moet hebben. De commissie moet zich deze zomer over het geheel beraden en het defensiedeel van het verhaal wordt erbij betrokken als dat bekend is. De volgende drie gestelde vragen zijn echter niet beantwoord. Het wordt lastig om ons dan te beraden.

De heer EKKERS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Wij bekijken intern wat wij met de vliegbasis Soesterberg en alles wat daar omheen is, kunnen doen. Ik heb daarbij gezegd dat ik daarover graag met de commissie wil praten als het duidelijk is wat er van de kant van Defensie naar ons toe zal komen. Dan weten wij immers ook welke terreinen wij niet krijgen. Dat zal dan vrij snel na de zomer

zijn. Met de staatssecretaris hebben wij afgesproken dat wij hem nog deze zomer hierover zouden spreken. Blijkbaar valt half september ook nog in de zomer.

De heer REERINK: Mijnheer de Voorzitter! Op dat punt ben ik het eens met de gedeputeerde.

De heer EKKERS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Verder heeft de heer Reerink vragen gesteld over ecoducten die op dit moment niet raken aan het voorstel dat nu aan de orde is. Dat geldt ook voor de vragen die niet gaan over het Hart van de Heuvelrug tussen Zeist en Soest 1.

De heer REERINK: Mijnheer de Voorzitter! Ik ben er heengegaan vanwege het draagvlak bij de bevolking waarvan wij allemaal hebben gezegd dat het wezenlijk belangrijk is. De gedeputeerde vertelt nu het verhaal van Defensie. Het probleem zit echter in het gegeven dat binnen de projectleiding en het college van GS gedacht is dat de gebiedsvisie door ons behandeld was. Dat stuk is in mei 2003 uitgekomen en dat is nooit in commissie of Staten behandeld. Dat betekent dat die integrale toetsingskaders en randvoorwaarden nergens behandeld zijn. De discussie daarover zouden wij deze zomer ook nog voeren. In elk geval moeten wij die randvoorwaarden eerst nog vaststellen.

De heer EKKERS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Daar ga ik echter niet over. Als de heer Reerink zegt dat hij in commissie of Staten over dat rapport uit 2003 wil praten, moet hij dat op de agenda zetten. Ik zal graag daarover discussiëren.

De heer REERINK: Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde heeft toch ook toegezegd dat wij die integrale discussie zullen gaan voeren?

De heer EKKERS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! In het kader van het monisme ging ik daarover. In het kader van het dualisme ga ik daar helemaal niet over.

De heer REERINK: Mijnheer de Voorzitter! Dat blijft dan hangen. Ik heb ook nog gevraagd naar de verdieping van het ecoduct. Dat zou als een punt van minder belang beschouwd kunnen worden, maar in de stukken staat dat dit dusdanig lastig

kan zijn dat het wel een heel groot probleem zou kunnen worden. Daarbij heb ik gesteld dat het ecoduct wel moet kunnen functioneren.

De heer EKKERS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het is juist dat ik daarop niet heb geantwoord. Het college heeft namelijk gekozen voor de goede, oorspronkelijke vierde, variant die daardoor wel duurder zal worden. Dat verschaft maximale mogelijkheden voor de natuur. Wij kiezen hierbij dus voor wat maximaal goed is voor de natuur.

De VOORZITTER: Naar ik heb begrepen is er behoefte aan een schorsing. Als dat geen lange schorsing wordt, kunnen wij nog voor half zeven de vergadering afwerken. Daarna hebben wij ter afsluiting het diner. Anders moeten wij weer terug naar deze vergaderzaal. Ik schors de vergadering voor enige minuten.

Schorsing van 18.08 uur tot 18.16 uur.

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering. Ik geef het woord aan de heer Reerink.

De heer REERINK: Mijnheer de Voorzitter! Zoals ik vlak voor de schorsing bij interruptie al even naar voren heb gebracht, heb ik op onze eerste vraag over de wezenlijke veranderingen in de commissiebehandeling inmiddels een duidelijk antwoord gekregen. Wat ons betreft is dat akkoord. De gedeputeerde heeft gelijk als hij stelt dat wij als Staten en commissie zelf onze agenda bepalen. Wij delen dus als fractie al mee dat wij de gebiedsvisie beperkt snel op de agenda willen hebben, in die zin dat het weliswaar mooi zou zijn als wij dat behandelen voor de begrotingsbehandeling zodat de consequenties daarvan meegenomen kunnen worden. Het moet echter niet verhinderen dat de besluitvorming van de staatssecretaris over SMT-2 als ik mij niet vergis daarin kan worden meegenomen, zodat wij integraal naar het gebied kunnen kijken, inclusief de vliegbasis en de andere militaire terreinen.

De andere kanttekening bij de agendering is dat de gebiedsvisie van mei 2003 is. Intussen zijn er ettelijke bijstellingen of veranderingen geweest, dus ik kan mij indenken dat het college ook nog even tijd nodig heeft om aanvullende informatie te verschaft.

fen. Op die manier hopen wij de integrale discussie over het geheel te voeren.

De andere vragen zijn wat ons betreft intussen voldoende beantwoord. Wij kunnen instemmen met het gehele stuk.

De VOORZITTER: Voor de tweede termijn geef ik het woord aan mevrouw Doornenbal.

Mevrouw DOORNENBAL: Mijnheer de Voorzitter! GroenLinks heeft over de toekomstvisie voor de vliegbasis gesproken. Wat ons betreft is het wellicht voor de onderhandelingen gunstig als wij nu zeggen dat wij die locatie geheel groen willen hebben omdat de vraagprijs dan ongetwijfeld lager zal zijn. Wij willen hierover graag van gedachten wisselen met de Staten en de gedeputeerde. Er liggen vast wel kansen voor bedrijven, wonen en natuur, maar wat de mogelijkheden zijn, zien wij wel als duidelijk is welk deel van de vliegbasis wij uiteindelijk als provincie mogen inrichten. Wij kunnen er dan op ons gemak over filosoferen.

Onze bezorgdheid is toch gelegen in het gemis van een glazen bol waarmee wij in de toekomst kunnen kijken. Hoe zal het lopen als de financiën tegenvallen en als de tijd anders verloopt dan wij verwachten? Enzovoort. Hoe dan ook, wij lopen risico. Maar wij zijn bereid om die risico's te lopen. Politiek is tenslotte niet voor bange mensen. In het vertrouwen dat het college van GS zijn rol speelt en zijn kansen benut – ook dat is immers planologie – ons regelmatig rapporteert en waar wijzigingen in aantocht zijn de commissie direct consulteert, dan denk ik dat wij daarin een heel groot vertrouwen kunnen hebben.

College, zorg ervoor dat dit hart van de Heuvelrug een warm kloppend hart wordt. Heel veel succes daarmee.

De heer VAN KRANENBURG: Mijnheer de Voorzitter! Ik dank de gedeputeerde voor zijn toezegging. Ik adviseer hem ook de variant Vredesduif bij de verdere afwikkeling te overwegen.

De heer EKKERS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! De heer Reerink heeft gevraagd de gebiedsvisie snel te behandelen. Ik was ervan uitgegaan dat dit stuk ooit door de Staten behandeld zou zijn, maar dat was niet zo. Het staat de Staten vrij dit alsnog te behandelen. Ik zal graag aan de

discussie daarover deelnemen. Als de staatssecretaris heeft gesproken zal ik de Staten ook onmiddellijk op de hoogte stellen wat daaruit is gekomen. Zolang dat niet geheim is, kunnen de Staten dat wel op de mail krijgen.

Er wordt gesuggereerd bij de onderhandelingen uit te gaan van: nu eerst alles groen en straks zien wat er nog rood kan zijn, maar zo gaat dat niet. Domeinen is best een slimme club en die maakt dan afspraken in de zin dat als u dan alsnog de bestemming gaat veranderen, dan komt de winst daarvan alsnog naar ons toe. Dat soort dingen lukt helaas niet. Wij zullen een eigen visie moeten ontwikkelen waarin wij stellen waar wij het groen willen hebben en waar het rood. Vergeet niet dat wij ook hebben afgesproken dat er nog het nodige aan rood in deze provincie moet komen. Er wordt immers ook gezocht naar locaties waar wij woningen kunnen bouwen. Laten wij dus zorgen dat wij in een goede mix terecht komen en dan praten wij in de toekomst daar nog over. Ik vind het belangrijk dat wij nu vaststellen dat op grond van wat ik hier gehoord heb, wij aan de slag kunnen met Hart van de Heuvelrug en daar ben ik heel blij om.

De VOORZITTER: Ik sluit hierbij de beraadslaging over dit onderwerp. Verlangt iemand stemming? Dat is niet geval, zie ik. Verlangt iemand aantekening? Ook dat is niet geval, zie ik.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten hierna overeenkomstig het voorstel.

PS2005BEM30

Programmabegroting 2005 Randstedelijke Rekenkamer.

De VOORZITTER: Ik geef het woord aan mevrouw Swets namens de Utrechtse leden van de programmaraad van de Randstedelijke Rekenkamer.

Mevrouw SWETS: Mijnheer de Voorzitter!
De ontwerpprogrammabegroting voor 2005 en de meerjarenraming 2006 en verder van de Randstedelijke Rekenkamer zijn ons zeer recentelijk toegestuurd. Wij kunnen als Provinciale Staten van Utrecht onze zienswijze hierover kenbaar maken. De toegestuurde stukken zijn in april ook besproken in het bestuurlijk overleg met drie andere randstedelijke provincies. In dat bestuurlijk overleg

zijn de heer Van Bokkem, de heer Streefland en ik afgevaardigd namens de provincie Utrecht.

In de begroting en in de meerjarenraming wordt binnen de afgesproken financiële kaders gebleven. Instemming met beide stukken lijkt dus op haar plaats. Hierbij is er één uitzondering: die betreft de vorming van een reserve in de begroting 2005. Vanuit Utrecht hebben wij daartegen als delegatie in het bestuurlijk overleg al in april bezwaar gemaakt. De hoeveelheid geld die dit jaar nodig is voor het opzetten en vervolgens goed functioneren van de Rekenkamer stellen wij als Staten vanzelfsprekend beschikbaar. De post onvoorzien van € 100.000 op de ontwerpbegroting maakt het voor de Rekenkamer mogelijk eventuele tegenvallers goed op te vangen. Doordat de Randstedelijke Rekenkamer in 2005 niet het hele jaar operationeel is, wordt niet het gehele budget voor de Rekenkamer gebruikt, zoals dat voor de jaren 2005 en verder ter beschikking is gesteld. Dat hoeft natuurlijk ook niet. Zoals gezegd is die rekenkamer niet het hele jaar operationeel. Vanuit Utrecht hebben wij steeds gezegd dat het geld niet op hoeft. Het voorstel van de Rekenkamer om voor het bedrag dat in 2005 over zal zijn, een reserve van de Rekenkamer te creëren, steunen wij niet. Voor het instellen van deze reserve van € 170.000,= ontbreekt elke argumentatie. Volgens ons ontbreekt hiervoor ook de noodzaak. Vandaar deze zienswijze.

De VOORZITTER: Dank u wel. Verlangt iemand hierover het woord? Dat is niet geval, zie ik. Verlangt iemand stemming? Dat is evenmin het geval, zie ik.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten hierna overeenkomstig het voorstel.

PS2005BEM14

Bezwaar Comité Herindeling Nee!

De heer WITTEMAN: Mijnheer de Voorzitter!
Met betrekking tot de voorgenomen gemeentelijke herindeling op de Heuvelrug is al zeer veel gesproken en geschreven. Inmiddels is het wetsvoorstel dat moet leiden tot een Heuvelruggemeente, waarin de gemeente Maarn, Amerongen, Leersum, Doorn en Driebergen opgaan, door de Tweede Kamer

goedgekeurd. Na behandeling en goedkeuring in de Eerste Kamer zal de nieuwe gemeente Heuvelrug een feit zijn, ondanks dat een ordentelijk onderzoek naar het draagvlak onder de bevolking van deze gemeenten niet heeft plaatsgevonden.

Voor ons is het vaststellen van een draagvlak onder alle inwoners van de MALDD-gemeenten een essentiële voorwaarde om al dan niet over te gaan tot een gemeentelijke herindeling. Wij dienen dan ook hierbij een motie in, die het college van Gedeputeerde Staten verzoekt om uitstel van behandeling in de Eerste Kamer te vragen van het wetsvoorstel dat moet leiden tot de samenvoeging van de vijf betrokken gemeenten tot een gemeente Heuvelrug, totdat een waarachtig onderzoek heeft plaatsgevonden onder de bevolking van deze gemeenten middels een referendum of iets dergelijks.

Een eventuele herindeling zal dan plaats moeten vinden per 1 januari 2007 in plaats van 1 januari 2006 zoals nu is gepland.

De heer SWANE: Mijnheer de Voorzitter! Ik hoop niet dat de heer Witteman hierover hoofdelijk stemming verlangt.

De heer VAN DE GROEP: Mijnheer de Voorzitter! Ik vraag mij af of dit binnen de orde van de vergadering is. Dit punt is voldoende besproken. Een paar maanden geleden heeft de SP een ander standpunt ingenomen. Dat is hun goed recht. De koers is echter gelopen; wij hoeven nu alleen maar over een bezwaarschrift te beslissen.

De VOORZITTER: Mijnheer Witteman, bent u uitgesproken?

De heer WITTEMAN: Mijnheer de Voorzitter! Ik heb hier eventueel nog de motie. De tekst daarvan is gelijk aan die van mijn bijdrage van daarnet.

De VOORZITTER: Ik vraag de Staten zich uit te spreken of zij zich kunnen vinden in het voorstel om deze motie buiten de orde te verklaren? Dat is althans ook de opvatting van uw voorzitter. Het onderwerp betreft namelijk niet de herindeling, maar het bezwaarschrift.

Wil een van de leden over dat ordevoorstel het woord voeren?

Dat is niet het geval, zie ik. Mag ik daaruit afleiden dat u zich kunt vinden in dit ordevoorstel? Dan stel ik de besluitvorming over dit voorstel aan de orde.

Niemand verlangt stemming en aantekening, zie ik. Dan is het voorstel aanvaard.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten hierna overeenkomstig het voorstel.

PS2005BEM15

Bezwaar mevrouw Hoegen Dijkhof-Wijnands.

PS2005BEM24

Jaarverslag Provincie Utrecht 2004.

PS2005WEM03

Wijziging Beheersregeling Amstel.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig de voorstellen van het college.

PS2005ZCW02

Oprichting van de Stichting Vrede van Utrecht.

De VOORZITTER: Dit voorstel is van de agenda afgevoerd.

PS2005ZCW03

Voorstel middelentoe wijziging 2005 Sociale Agenda in Uitvoering op hoofdlijnen.

PS2005ZCW04

Bestuursvereenkomst Nieuwe Hollandse Waterlinie.

PS2005ZCW05

Projectvoorstel domotica: Toekomst Thuis.

PS2005BEM09

2de begrotingswijziging 2005.

PS2005BEM17

3de begrotingswijziging 2005.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig de voorstellen.

- **Sluiting**

De VOORZITTER: Mag ik tot slot aan het einde van deze vergadering als laatste in dit seizoen u een goed reces toewensen. Ik hoop dat u verkwikt weer aan de start zult verschijnen. Dat wens ik ook die politici toe die tijdens het reces blijven werken. Ik ga ervan uit dat dit wel zal lukken. Het is vandaag een dag van bloemen. Het is een dag waarop verschillende dingen te vieren waren.

Het is ook een dag waarop wij afscheid nemen van iemand die dat niet gezegd zou hebben. Nabila Doudou gaat ons verlaten. Ik zie een grote grijns daarachter in de zaal. Nabila, je wilt niet graag in de belangstelling staan, maar daar ga jij niet over. Dat beslissen de Staten zelf. Namens de Staten mag ik graag onderstrepen dat wij dankbaar zijn voor wat jij voor het Statenwerk hier hebt gedaan. Zeer

veel dank daarvoor. Jij kiest voor een baan in een commercieel bedrijf. Die ambitie zal ongetwijfeld hier zijn ontstaan. Wij wensen je daar heel veel succes bij. In elk geval, je voorzitter begrijpt het. Veel succes. (Applaus)

Ik wens u wel thuis en ik sluit de vergadering.

(Einde van de vergadering om 18.29 uur.)

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van Provinciale Staten van 12 september 2005.

De voorzitter,

De griffier,